

Nemzeti Erőforrás Minisztérium
Szociális Lakossági és Tájékoztatási Osztály

Tájékoztató a nyugdíjrendszerről

2011-03

Tartalom

A nyugdíjrendszer rövid bemutatása	4
A nyugdíjrendszer és jogforrásai	4
A társadalombiztosítási nyugdíj fogalma, fajtái	6
Saját jogú nyugellátások	7
Öregségi nyugdíj	7
Szolgálati idő	7
Előrehozott öregségi nyugdíj	7
Korkedvezményes és korengedményes nyugdíj	10
Rokkantsági nyugdíj	11
Rehabilitációs járadék	13
Baleseti rokkantsági nyugdíj	13
Hozzá tartozói nyugellátások	14
Özvegyi nyugdíj	14
Árvaellátás	15
Szülői nyugdíj	16
Baleseti hozzátartozói nyugellátások	16
Aktualitások	18
Gyakran ismétlődő kérdések	32
I. A nyugdíjrendszer és a magán-nyugdíjpénztárak	32
II. Öregségi nyugdíj, előrehozott öregségi nyugdíj	34
III. Előrehozott öregségi nyugdíj és a 40 éves kedvezményes nyugdíj	42
IV. Különleges nyugdíjjogosultságok	46
V. Korkedvezmény	49
VI. Korengedményes nyugdíj	51
VII. Rokkantsági nyugdíj	54
VIII. Baleseti rokkantsági nyugdíj	59
IX. Rehabilitációs járadék	61
X. Nyugdíj-megállapítás	66
XI. A szolgálati idő	68
XII. Nyugdíj szolgáltatásokkal kapcsolatos megállapodások	74
XIII. Hozzá tartozói nyugellátások	75
XIV. Nyugellátások iránti igény érvényesítése	85
XV. Nyugellátások folyósítása	88
XVI. Jogorvoslat és döntés-felülvizsgálat	91
XVII. Nyugdíjemelés, nyugdíjkorrekció, nyugdíjprémium, szépkorúak juttatása	92
XVIII. Méltányosság, kivételes nyugellátás, kivételes nyugdíjemelés	96
XIX. Nyugdíjas munkavállalók - kereseti korlátok	100
korhatár alatti nyugdíjasokra	101
rehabilitációs járadékban részesülők	102
rokkantsági nyugdíjban részesülők	103
rendszeres szociális járadékban részesülők	104
XX. A nyugdíjasok adózása és egyéb közterhei	106
XXI. Az Európai Unió tagság és a nyugdíjak	106
Intézmények	111

A modern világ eddig példátlan gazdagsággal és technológiai kapacitással rendelkezik és rendkívüli lehetőségeket kínál: lehetővé teszi a férfiak és nők számára az idős kor jobb egészségben és nagyobb jólétben történő elérését; az idős korúak mind teljesebb körű társadalmi részvételét. Az idősebb személyek egyre hatékonyabban képesek hozzájárulni közösségeik és a társadalom egészének fejlődéséhez, alakításához, a folyamatosan javuló gondozás és támogatás pedig mindinkább követi az idős emberek szükségleteit.

A világ sok régiójában a növekvő várható élettartamot, mint az emberiség egyik legnagyobb eredményét ünnepeljük. A világ eddig példátlan népesség-átalakulást tapasztal: 2050-re a 60 évesnél idősebbek száma 600 millióról 2 milliárdra emelkedik, és várhatóan megkétszereződik arányuk a népességben (10 %-ról 21 %-ra nő).

A legnagyobb és leggyorsabb növekedés a fejlődő országokban várható, ahol az idősebb népesség száma valószínűleg megkétszereződik a következő 50 év folyamán.

A demográfiai átalakulás a társadalmakat fokozott reagálásra kényszeríti. Ahhoz, hogy a modern világ által kínált gazdasági és technológiai lehetőségek ne csak vágyak maradjanak, hanem az ellátó rendszerek fenntarthatóságának megvalósításával tényleges eredményekké váljanak, nemzetközi szinten is összehangolt és tudatos tervezésre és cselekvésre van szükség a társadalmak és a kormányzatok részéről.

Indokolt tehát, hogy a társadalom naprakészen reagáljon az öregedés következtében kialakuló demográfiai és szociológiai változásokra, valamint a mindenkor kormány és törvényhozás is határozott, előretekintő jogalkotással alkalmazkodjék az új helyzetekhez. Megszokott kiadványunk jelenlegi frissítésével az a célunk, hogy a felfokozott jogalkotási folyamat legfrissebb eredményeit minél közérthetőbb formában mutassuk be az érdeklődők és érintettek széles köre számára, hogy megértsék a változások szükségességét, okait, tendenciáit, és a hatályossá váló rendelkezéseket kellő időben és pontosan megismerhessék.

»«

A nyugellátásban részesülők száma és a teljes ellátás évenként

Január (emelés előtt)	Nyugellátások		Ebből:		hozzátartozói nyugdíjak			
			saját jogú nyugdíjak		özügyi nyugdíj, szülői nyugdíj		árvaellátás	
	létszám (fő)	átlagösszeg (Ft)	létszám (fő)	átlagösszeg (Ft)	létszám (fő)	átlagösszeg (Ft)	létszám (fő)	átlagösszeg (Ft)
2008	2 775 560	73 786	2 522 943	76 843	148 181	51 827	104 436	31 103
2009	2 766 277	81 237	2 524 622	84 644	140 477	54 916	101 178	32 755
2010	2 730 299	84 393	2 496 336	87 979	133 932	55 782	100 031	33 182
2010 (emelés után)	2 730 299	88 608	2 496 336	92 422	133 932	57 909	100 031	34 536

Forrás: ONYF Statisztikai évkönyv 2009.

A nyugdíjrendszer és jogforrásai

A nyolcvanas, kilencvenes évek fordulójára nyilvánvalóvá vált, hogy a társadalombiztosítás a várható demográfiai folyamatok mellett egyre növekvő kiadásait az államháztartás – változatlan feltételek mellett – nem tudja fedezni. Erre tekintettel szükségessé vált a társadalombiztosítás rendszerének átfogó reformja. Ugyanakkor az is világossá vált, hogy a jövőben csak olyan rendszer lesz életképes, amely számol az öngondoskodással. Ez pedig igényelte azoknak a kölcsönös biztosító pénztáraknak a rendszerét, amelyek ráépülve a társadalombiztosításra, tagjaik számára biztosítják azokat a kiegészítő - egyes esetekben pótló jellegű - szolgáltatásokat, amelyeket az általuk vállalt tagdíjak vagy egyéb hozzájárulások lehetővé tesznek.

A nyugdíjbiztosítás rendszerének átfogó reformjára 1997-ben került sor. A reform következtében kialakult a nyugdíjrendszer ún. hárompilléres modellje, amelyben az első pillért, a felosztó-kirovó elven működő társadalombiztosítási nyugdíjrendszert (1997. évi LXXXI. törvény (Tny.) és a végrehajtására kiadott 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet (TnyR.)), kiegészítette a tökefedezeti elven működő, ugyancsak kötelező magán-nyugdíjpénztári rendszer (1997. évi LXXXII. törvény) illetve az önkéntes nyugdíjpénztárak rendszere (1993. évi XCVI. törvény), mely később kiegészült a negyedik pillérként emlegetett, szintén önkéntes, nyugdíj-előtakarékossági számlákkal (2005. évi CLVI. törvény).

Az azóta eltelt közel másfél évtized alatt jelentősen megváltozott a nemzetközi pénzügyi világ, különös tekintettel a közelmúltban lezajlott és bizonyos hatásaiban még ma is érzékelhető pénzügyi válságra. Sem a demográfiai, sem a munkaerőpiaci mutatók nem javultak, végső soron mindezek következtében a nyugdíjrendszerre és a többi nagy ellátórendszerre még nagyobb teher nehezedett, amelynek ezek egyre kevésbé tudtak megfelelni. A Nyugdíjbiztosítási Alap kiadásai százmilliárdos nagyságrendben haladták meg a bevételeit, amelyet a költségvetésből kellett kiegészíteni, így nagymértékben rontották a nemzetgazdaság versenypozícióját és növelték az adósságot.

A tarthatatlan folyamatok megállítása és visszafordítása érdekében a nyugdíjrendszer átalakítására a kormány javaslatára az Országgyűlés új törvényeket fogadott el. Az első intézkedések között 14 hónappal felfüggesztették a magán-nyugdíjpénztári tagdíj-befizetéseket, egyúttal az ezen időszak alatt befizetett egyéni járulékok teljes egészében a Nyugdíjbiztosítási Alapba kerültek. További intézkedésként megszűnt a pályakezdők kötelező magán-nyugdíjpénztári tagsága, illetve általánosan lehetővé vált a tagok számára az átlépés a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe. A visszalépés lehetősége azok számára is megteremtődött, akik 2012. január elsejét megelőzően a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben, magán-nyugdíjpénztári tagságukra tekintettel saját jogú nyugellátásban részesültek. (2010. évi C. és CI. törvények)

A tárgyban elfogadott újabb törvény, a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapról, és a szabad nyugdíjpénztár-választás lebonyolításával összefüggő egyes

törvénymódosításokról szóló 2010. évi CLIV. törvény, egy új, jogi személyiséggel rendelkező pénzügyi alapot hozott létre. A társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe visszalépő pénztártag természetes személyek portfólióját képező eszközök ebbe az új alapba kerülnek. Az alap vagyona nem vonható el és kizárólag a törvényben meghatározott célokra használható fel. Az alap nyilvános beszámolót készít az Országgyűlésnek az előző évi tevékenységéről és gazdálkodásáról.

A fenti jogalkotási folyamatban az Országgyűlés 2/2010. (XII. 22.) OGY. számon politikai nyilatkozatot fogadott el a következőkről a kötelező magán-nyugdíjpénztári tagok védelméről, amelyben kinyilvánítja, hogy:

- garantálni kell az egyéni számlavezetés intézményét az állami nyugdíjrendszerbe átlépő, korábbi kötelező magán-nyugdíjpénztári tagoknak;
- garantálni kell az állami rendszerbe átlépőknek az egyéni számlára történő befizetések értékállóságát;
- garantálni kell a kötelező magán-nyugdíjpénztárból az állami rendszerbe átlépők veszteségeinek jóváírását;
- garantálni kell az állami rendszerbe átlépők esetleges hozamának adómentességét, ha 2011. január 31-ig átléptek és hozamukat kivették;
- ki kell vizsgálni a magán-nyugdíjpénztári tagok befizetéseivel való gazdálkodás körülményeit.

A magán-nyugdíjpénztári rendszer működésének feltételeit az új rendelkezések alapjaiban változtatták meg. Az, hogy végül mi lesz a pénztárak sorsa nagy mértékben attól függ, hogy mennyien maradnak a nyilatkozattétel után pénztártagok, illetve, hogy a pénztárak miként lesznek képesen alkalmazkodni az új szabályozási feltételekhez.

A kötelező rendszer kiegészítésére továbbra is alapvetően változatlan feltételekkel működnek az **önkéntes kiegészítő nyugdíjpénztárak**, amelyek egyösszegű, vagy járadékszolgáltatást nyújthatnak. Az önkéntes pénztárak a szociális biztonság intézményeinek nem kötelező, az állampolgárok (pénztártagok) önkéntes csatlakozásával létrejövő formái, amelyekben minden pénztártag a befizetése alapján részesedik a szolgáltatásokból.

A törvény háromfajta pénztár létrehozását teszi lehetővé

- **nyugdíjpénztár**, amely meghatározott feltételek mellett nyugdíj-szolgáltatást nyújthat
- **önsegélyező pénztár**, amely a munkanélküliek, keresésképtelenek segélyezését végzi, valamint kiegészítő, szociális, gyógyszer- és gyógyászati segédeszköz-, illetve hátramaradotti támogatást nyújt,
- **egészségpénztár**, mely egészségvédelmi programok szervezését és finanszírozását, valamint egészségügyi szolgáltatások vásárlását, továbbá pénzbeli ellátások nyújtását teszi lehetővé.

A 2006-ban megjelent nyugdíj-előtakarékosági számlák jogszabályi feltételei kialakításának is az öngondoskodás elősegítése volt a célja, ezen belül is a nyugdíjcélú

megtakarítások ösztönzése, a nyugdíj-előtakarékoskodók választási lehetőségeinek bővítése, valamint a hazai tőkepiac fejlődésének elősegítése. A nyugdíj-előtakarékosági számlát a magánszemély a nyugdíjba vonulását követően használhatja fel, azonban a felhasználásig jogosult új befektetési döntéseket hozni. Ez a lehetőség hozzájárul a lakosság általános pénzügyi-befektetési ismereteinek bővítéséhez is.

Az a természetes személy köthet nyugdíj-előtakarékosági számlák vezetésére vonatkozó megállapodást, aki a számlanyitással egyidejűleg legalább ötezer forint befizetést teljesít a nyugdíj pénzzámlára.

Típusai:

- nyugdíj-előtakarékosági értékpapírszámla,
- nyugdíj-előtakarékosági értékpapír letéti számla,
- nyugdíj-előtakarékosági pénzzámla.

Több mint egy évtizeddel a nyugdíjreform után, most hasonló nagyságrendű feladattal kell a nyugdíjrendszernek megküzdenie. Az évek óta halogatott, a nagy ellátórendszereket érintő reformok halaszthatatlanná váltak. Egész egyszerűen arról van szó, hogy az ellátórendszerek (egészségbiztosítás, nyugdíjbiztosítás, családtámogatás, stb.) kiadásait a bevételeihez kell igazítani, hogy elkerülhető legyen az egész rendszer összeomlása és garantálható legyen a rendszer által védett személyek biztonsága. Amellett, hogy mindez általános nemzetközi probléma is, a megoldáson hazánkban is számos kormányzati szakember és tudományos műhely dolgozik.

A társadalombiztosítási nyugdíj fogalma, fajtái

A nyugdíj olyan állandó vagy ideiglenes jellegű pénzbeli ellátás, amelyet a jogszabályok alapján meghatározott életkort és szolgálati időt elért vagy jelentős mértékű egészségkárosodást szenvedett biztosítottak, illetve haláluk esetén hozzátartozóik kapnak. A nyugdíjhoz való jog a jogszabályban meghatározott feltételekkel rendelkezők járulékfizetéssel megszerzett jog.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer ellátásai saját jogon járó vagy hozzátartozói nyugellátások, összegük a nyugdíjjárulék alapját képező keresettől, jövedelemtől függő és meghatározott járulékfizetéssel szerzett, a jogszabályban előírt szolgálati idő megléte esetén járnak a biztosítottak vagy a hozzátartozójának. Az itt röviden bemutatott ellátásokról további információk találhatók a „Gyakran ismételt kérdések” fejezetben is.

Saját jogú nyugellátások

- **Öregségi nyugdíj**
- **Rokkantsági nyugdíj**
- **Baleseti rokkantsági nyugdíj**
- **Rehabilitációs járadék**

Öregségi nyugdíj

Öregségi nyugdíjat a társadalombiztosítás rendszerében két feltétel egyidejű teljesítése esetén lehet szerezni, ezek:

- az előírt minimális szolgálati idő megszerzése és
- az előírt nyugdíjkorhatár betöltése.

Az öregségi nyugdíj megállapításának egyik feltétele, a minimális szolgálati idő. A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény megkülönböztet teljes nyugdíjat és résznyugdíjat. Teljes nyugdíjhoz legalább 20 év szolgálati idő megszerzése a jelenlegi feltétel (és ez nem változik később sem). A résznyugdíjhoz jelenleg legalább 15 év szolgálati idő szükséges.

Aki 2009. december 31-éig az öregségi teljes, illetve a résznyugdíjhoz szükséges életkort betöltötte és a szükséges szolgálati időt megszerezte, nyugdíjjogosultságát bármikor érvényesítheti. (2009. évi XL. törvény. 8.§ (4))

Szolgálati időnek minősül

- az az időszak, amely alatt a biztosított nyugdíjjáradék fizetésére kötelezett volt;
- az az időszak, amely alatt megállapodás alapján nyugdíjjáradékot fizetett;

A járadékfizetés nélkül is szolgálati időnek minősülő időszakokat jogszabály határozza meg. Ilyenek például:

- a katonai (illetve polgári) szolgálatban töltött idő,
- a táppénz, a baleseti táppénz, a terhességi gyermekágyi segély folyósításának időtartama,
- az 1998. január 1-je előtt felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán folytatott tanulmányok ideje.

Előrehozott öregségi nyugdíj

Az előrehozott öregségi nyugdíjra azok jogosultak, akik már az öregségi nyugdíjkorhatár betöltését megelőzően jelentős mértékű, előírt szolgálati időt szereztek meg.

2008. december 31-éig a nők az 57., míg a férfiak a 60. születésnapjuktól lehettek jogosultak, ha addigra rendelkeztek 38 év elismert szolgálati idővel. A jogosultság megállapításának feltétele volt a biztosítási jogviszony megszüntetése. A csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjhoz ebben az időszakban mindkét nemnél elegendő volt 33 év elismert szolgálati idő.

2009. január 1-jét követően változtak az előrehozott öregségi nyugdíj feltételei: a nők az 59., a férfiak a 60. életévük betöltésétől vehetik igénybe, ha legalább 40 év szolgálati idővel rendelkeznek, és nem állnak biztosítási jogviszonyban. A csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételéhez már 37 év szolgálati idő is elegendő. A csökkentés mértéke ebben az esetben arányos azzal, hogy a nyugdíjkorhatárhoz képest mennyivel előbb kéri a nyugdíjat és mennyi a megszerzett szolgálati ideje: 1-12 hónappal rövidebb szolgálati idő esetén annyszor 0,1%, 12-24 hónappal rövidebb szolgálati idő esetén annyszor 0,2%, 24-36 hónappal rövidebb szolgálati idő esetén pedig annyszor 0,3%, ahányszor 30 nap hiányzik az irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez.

Az előrehozott nyugdíj szigorítása 2010-től

A 2009. évi XL. törvény 2-4.§ tartalmazza, a korábban 2013-ra időzített szigorúbb **málusz** szabályok 2010. évi bevezetését. Figyelemmel a korhatáremelésre, 2010-től az előrehozott öregségi nyugdíjkorhatár is fokozatosan emelkedett. (ld. 34-35. oldal, táblázat)

A jövőben, ha valaki rendelkezik 37 év szolgálati idővel, a csökkentés csak attól függ, mennyi idővel korábban kéri nyugdíjazását. Ha 1-12 hónappal előbb kéri nyugdíjat, a csökkentés havi 0,3% (max. 3,6%), ha 12-24 hónappal előbb kéri nyugdíjat 3,6 %, továbbá havi 0,4% (maximum $3,6 + 4,8 = 8,4\%$).

A mérték biztosításmatematikai eszközökkel megalapozott, kifejezi, hogy a korai nyugdíj esetén, rövidebb a járulékfizetési időszak és hosszabb a járadékos időszak. A férfiaknál az 1951-es, a nőknél az 1954-es korosztály az, akiket először érinti, hogy az előrehozott öregségi nyugdíj választása esetén mindenképpen csökkentéssel állapítják meg az összeget. Az intézkedés nem a csökkentés mértékével javítja a nyugdíjalap egyensúlyát, hanem azzal, hogy nem éri meg korán nyugdíjat kérni.

2008-tól az előrehozott (korhatár alatti) öregségi nyugdíj igénybevételének feltétele a **biztosítás** alapjául szolgáló jogviszony megszüntetése is, vagyis ilyen nyugdíj akkor állapítható meg, ha a biztosított – az életkori és a szolgálati idő feltétel mellett – teljesíti ezt a kritériumot is. (A vállalkozói körben a jogviszony átalakul kiegészítő tevékenységet folytató vállalkozói jogviszonnyá.) Aki előrehozott, illetve csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra már 2008. január 1-je előtt jogosultságot szerzett, az ő nyugellátása megállapításához a biztosítással járó jogviszonyát nem kell megszüntetni.

A 2008. január elseje után megállapított ellátások esetében, ha a korhatár alatti nyugdíjban részesülő **a nyugdíj mellett munkát vállal**, akkor rá már vonatkozik a kereseti korlátozás. E szabályok lényege, hogy mindazoknak, akik öregségi nyugdíjkorhatáruk betöltése előtt öregségi nyugdíjasként (ideértve az előrehozott nyugdíjasok mellett a korekedvményes és a korengedményes nyugdíjasokat, az ún. bányásznyugdíjban és a művésznyugdíjban részesülőket, továbbá a rájuk vonatkozó speciális szabályok szerint a szolgálati nyugdíjasokat is) kereső tevékenységet folytatnak, bizonyos nagyságú munkajövedelem megszerzése után saját jogú nyugdíjuk szüneteltetésre kerül.

A rendelkezések szerint az egyes naptári éveket külön-külön kell vizsgálni. A nyugdíjas minden évben rendelkezik egy éves „keretösszeggel”, amely az év első napján érvényes **minimálbér 18-szorosa**. Mindaddig, amíg az adott évi (járulékalapot képező) keresete ezen keretösszege belül marad, keresete mellett a nyugdíjat is korlátozás nélkül felveheti. Ha azonban keresete meghaladja a keretösszeget, a következő hónaptól az év végéig a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a nyugdíj folyósítását szünetelteti. (Ha a keretösszeg túllépésére decemberben kerül sor, a decemberi nyugdíjat vissza kell fizetni.) E korlátozás megszűnik az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésekor.

A keretösszegbe csak a nyugdíjazás utáni keresetek számíthatók be, évközi nyugdíjazás esetén a még **aktív korú keresetek nem csökkentik a keretösszeget**. Az évközi nyugdíjazás esetén az évből még hátralévő időszakra a keretösszeget nem kell arányosítani, a fennmaradó időben a **teljes éves keretösszeg kihasználható**.

Mindazokra, akik 2007. december 31-én már a korhatár betöltése előtt öregségi típusú nyugdíjasok voltak, a nyugdíj és a kereset együttes igénybevételére vonatkozó fenti korlátozás nem vonatkozik (a módosító jogszabály **2010. január 1-jétől nem lépett életbe**), tehát ők korlátozás nélkül végezhetnek kereső tevékenységet.

Az előrehozott öregségi nyugdíjra való jogosultság későbbi érvényesítése

Aki előrehozott öregségi nyugdíjra, illetve csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjra – az előírt életkor betöltésével és szolgálati idő megszerzésével – jogosultságot szerzett, e jogosultságát bármikor érvényesítheti. A jogosultság további feltétele a biztosítási jogviszony megszüntetése, ez azonban csak akkor esedékes, amikor az előrehozott nyugdíjat a biztosított igényli, sőt ha valaki a jogosultságát 2008. január elseje előtt megszerezte, a megállapításnak nem feltétele a biztosítási jogviszony megszüntetése. (2009. évi XL. törvény 8.§ (4)) Ha tehát valaki egyszer már megszerezte a jogosultságot, azt nem veszti el még akkor sem, ha későbbi időponttól kéri a nyugdíjazását (szerzett jog). A nyugdíjcsökkentésre (ha egyáltalán kell csökkenteni) a **jogosultság megszerzésének időpontjában** hatályos szabályokat és mértékeket kell alkalmazni, tekintet nélkül arra, hogy a nyugellátást mikor, illetve milyen időponttól kezdődően állapítják meg. A kiszámítási (valorizációs, nettósítási, stb.) szabályok viszont azok lesznek, amelyek akkor hatályosak, **amely időponttól kezdődően megállapítják a nyugellátást**.

Amennyiben a jogosultság megszerzése és a későbbi megállapítás között további szolgálati idő megszerzésére kerül sor, a nyugdíj megállapításakor természetesen a ténylegesen megszerzett összes szolgálati időt veszik alapul.

Az előrehozott öregségi nyugdíj megállapításakor figyelembe vehető kedvezmények alakulása

Gyermekek kedvezmény beszámítása

A gyermekek kedvezmény igénybevételére a Tny. és a végrehajtásáról szóló TnyR. adott lehetőséget. A gyerekek kedvezmény az **1997. december 31-ét követő és 2009. január 1-jét**

megelőző időpont között megállapításra került előrehozott öregségi nyugdíjnal volt alkalmazható (Tny. 11/A.§ és TnyR. 9/A.§), illetőleg az ebben az időszakban megszerzett jogosultság későbbiekben történő érvényesítésekor. A 2008. december 31-ét követően megszerzett jogosultság alapján történő megállapítások esetén azonban ez a gyermekkedvezmény már nem vehető figyelembe. (332/2008. Korm. rendelet 15. § (1) aa) pontja).

A rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj folyósítási időtartamának beszámítása

Visszakerült a törvénybe az eddigi kormányrendeleti szintű szabályozásból (332/2008. Korm. rend. 1. §) az, hogy az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság szempontjából szolgálati időként kell figyelembe venni a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj folyósításának időtartamát. Ez a 2013. január elseje utáni megállapításokra is vonatkozik. (2009. évi LVI. törvény 416.§ (2), (3))

A nők 40 év jogosultsági idővel igénybe vehető kedvezményes nyugdíja

A nők kedvezményes nyugdíjazásával foglalkozó új szabályok szerint az a nő, aki kereső tevékenységgel és a gyermekneveléssel összesen legalább 40 év jogosultsági időt szerzett, az életkorától függetlenül nyugdíjba vonulhat. Annak érdekében, hogy a munkában töltött idő meghatározó jellege ne csökkenjen, a kedvezmény igénybevételének további feltétele a minimum 32 év kereső tevékenységgel szerzett jogosultsági idő.

A szabályozás más szolgálati időt, mint pl. a tanulmányi időt, a munkanélküli ellátást, az ápolási díjat és a megállapodás alapján fizetett nyugdíjjárulékot (amelyek egyébként az általános szabályok szerint szolgálati időnek minősülnek) a kedvezményre való jogosultság szempontjából nem veszi figyelembe. Gyermekellátások folyósítási idejeként legfeljebb 8 év vehető figyelembe a kedvezményre jogosultság megállapításakor (ennél több csak 5 gyerek fölött). Ugyanakkor a nyugdíj összegének kiszámítása változatlanul a nyugdíjszerző szolgálati idők figyelembevételével történik. (Tny. 18.§)

Korkedvezmény beszámítása

Továbbra is változatlan az a szabály, amely szerint a szervezet fokozott igénybevételével járó és az egészségre különösen ártalmas tartós munkavégzés alapján korkedvezményre jogot szerzett személy az általános szabályokhoz képest korábban veheti igénybe az ellátást és esetében a jogosultság megállapításához a megszerzett szolgálati időt növelni kell a korkedvezmény időtartamával. A kedvezmény hatása tehát hármas: az igénylő korábban mehet nyugdíjba és elkerülheti a nyugdíjcsökkentést, mivel megszerzett szolgálati idejét és betöltött életkorát is növelni kell a korkedvezménnyel. (Tny.19.§. (2a-2d))

Korkedvezmény és korengedményes nyugdíj

A nyugdíjkorhatár betöltése előtti nyugdíjba vonulás további lehetőségei:

- a korkedvezmény és
- a korengedményes nyugdíj.

A szervezet fokozott igénybevételével járó, továbbá az egészségre különösen ártalmas munkát végzők **korkedvezményre** jogosultak. A korkedvezmény azt jelenti, hogy az érintett személyre a születési éve szerinti meghatározott nyugdíjkorhatár a megszerzett korkedvezménnyel csökken.

A 2006. évi CXIX. törvény – a korkedvezményes nyugdíjazás új szabályaival összefüggésben – 2007. január 1-jei hatállyal módosította a Tny-t. A módosítás a 2007-2010-es időszakra a korkedvezményes idő szerzésére vonatkozó munkaköri feltételeket (a legfontosabb szabályokat az eddigi kormányrendeleti szintről törvényi szintre emelve) lényegében változatlanul hagyta; kimondva, hogy a 2011. január 1-jével kezdődő időszakra vonatkozóan a korkedvezményre jogosító feltételek meghatározásáról külön törvény rendelkezik.

Ugyanakkor a korkedvezmény-biztosítási járulékkal kapcsolatos új, már **2007. január 1-jétől** hatályos szabályait a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény módosítása rögzíti. Eszerint ekkortól a munkáltatónak **13 %-os** mértékű külön **korkedvezmény-biztosítási járulékot** kell fizetnie a korkedvezményes munkakörben dolgozó biztosított által e munkakörben elért kereset után.

A fentiektől eltérően a **korengedményes** nyugdíjazási lehetőség egy foglalkoztatás-politikai célú intézmény, amelynek költsége a foglalkoztatót terheli. Ez a társadalombiztosítási nyugdíjrendszernek nem része. Az öregségi nyugdíjkorhatárnál legfeljebb öt évvel fiatalabb munkavállaló és a munkáltatója megállapodhat abban, hogy a munkáltató az előrehozott öregségi nyugdíjkorhatárig egy összegben befizeti a nyugdíj összegét és az ehhez járuló postaköltséget, aminek terhére folyósítják a korengedményes nyugdíjat a munkavállalónak az előrehozott öregségi nyugdíjra való jogosultság eléréséig.

A korengedményes nyugdíjra vonatkozó megállapodás megkötésére és benyújtására **2011. december 31-éig** van lehetőség. Szabályait jelenleg három jogszabály tartalmazza:

- 181/1996. (XII. 6.) Korm. rendeletet a korengedményes nyugdíjazásról
- 283/2009. (XII. 11.) Korm. rendelet a korengedményes nyugdíjba vonulás lehetőségének meghosszabbításáról
- 354/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról, valamint a korengedményes nyugdíjba vonulás lehetőségének meghosszabbításáról

Rokkantsági nyugdíj

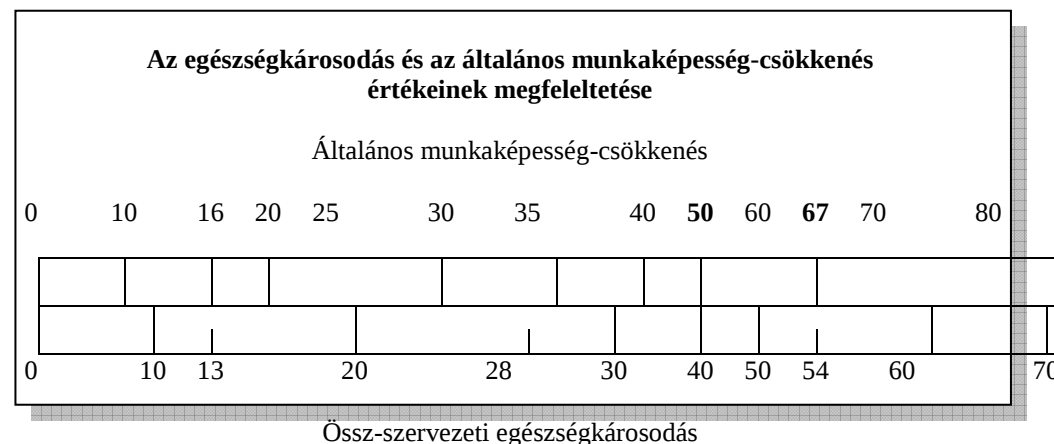
A **2008. január elsejétől** hatályos szabályok szerint rokkantsági nyugdíjra az jogosult, aki

- a) esetében az egészségkárosodás*
 - 79 százalékot meghaladó mértékű, vagy
 - 50-79 százalékos mértékű, de rehabilitációja nem javasolt

- (aa és ab együtt: *rokkant*), és
- az életkorára előírt szolgálati idővel rendelkezik, és
- az egészségkárosodás következtében
 - kereső tevékenységet nem folytat, vagy
 - keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete, jövedelme havi átlagánál, és
- táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül.

* A rokkantságot kifejező orvosi és jogi feltételek közé a régebbi 67 %-os **munkaképesség-csökkenés** helyére az 50-79 %-os **egészségkárosodás** került. A régi és az új értékelési rendszer kölcsönös megfeleltetésének, együttes alkalmazásának alapvető elvei a következők:

- Az *össz-szervezeti egészségkárosodás* fogalma felváltotta a régebben használt, *általános munkaképesség-csökkenés* fogalmat.
- A 80%-ot elérő vagy az azt meghaladó össz-szervezeti egészségkárosodás megfelel a korábbi rendszerbeli 100%-os munkaképesség- csökkenésnek.
- Az 50-79%-os mértékű össz-szervezeti egészségkárosodás a 67%-os vagy ezt meghaladó általános munkaképesség- csökkenésnek felel meg.
- A közepes mértékű (számottevő), 25–49%-os össz-szervezeti egészségkárosodás lényegében megfelel a korábbi 30–50%-os általános munkaképesség-csökkenésnek.

A rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő életkoronként van meghatározva. Nyilvánvalóan egy fiatal korban bekövetkezett megrokkulás esetén nem lehet olyan hosszú szolgálati időt megkövetelni, mint annál, aki például közvetlenül az öregségi nyugdíjra jogosító korhatár betöltése előtt válik rokkanttá. A rokkantsági nyugdíj mértéke

a megrokkulás időpontjában betöltött életkortól, a nyugdíj megállapításáig megszerzett szolgálati idő hosszától és a rokkantság fokától függ. A rokkantság fokának megfelelően:

- a III. rokkantsági csoportba tartozik az, aki rokkant, de nem teljesen munkaképtelen,
- a II. rokkantsági csoportba tartozik az, aki teljesen munkaképtelen, de mások gondozására nem szorul,
- az I. rokkantsági csoportba tartozik az, aki teljesen munkaképtelen, és mások gondozására szorul.

A szolgálati időre, a nyugdíj alapját képező keresetre - általában - az öregségi nyugdíjra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni (pl.: nettósítás, valorizáció, sávós degresszió).

Rehabilitációs járadék

2008. január 1-jétől új társadalombiztosítási nyugellátás került bevezetésre, amelynek fő célja az érintett személy munkavégző képességének helyreállítása, foglalkoztatásának elősegítése komplex rehabilitációs eljárás keretében. A rehabilitációs járadékról bár külön törvény rendelkezik, saját jogú nyugellátásnak minősül.

Rehabilitációs járadékra az jogosult, aki

- 50-79 %-os egészségkárosodást szenvedett és ezzel összefüggésben foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas és
- kereső tevékenységet nem folytat, vagy a keresete legalább 30 %-kal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó jövedelme havi átlagánál, továbbá
- rehabilitálható, és
- az életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte, és
- nem részesül egyéb társadalombiztosítási vagy munkanélküli ellátásban.

Az igényt a lakóhely szerint illetékes **nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál** kell előterjeszteni a rehabilitációs járadék, illetve a rokkantsági nyugdíj igénylésére rendszeresített nyomtatványon, vagy elektronikus úton.

Az egészségkárosodás mértékét, a szakmai munkaképességet és a rehabilitálhatóságot külön rehabilitációs szakértői szerv (bizottság) állapítja meg. Az ellátás megállapításáról az igénylő lakóhelye szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóság határozattal intézkedik, a járadékot a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság folyósítja. A folyósítás a rokkantsági nyugdíjra vonatkozó rendelkezések szerint történik.

Baleseti rokkantsági nyugdíj

A **2008. január elsejétől** hatályos szabályok szerint baleseti rokkantsági nyugdíjra az jogosult, aki

- a) túlnyomóan üzemi baleset vagy foglalkozási betegség következtében rokkant, és
- b) az egészségkárosodás következtében
 - ba) kereső tevékenységet nem folytat, vagy
 - bb) a keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete, jövedelme havi átlagánál, és
- c) táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül.

Baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosult az is, akinek az egészségkárosodása szilikózis vagy azbesztózis miatt következett be, és az egészségkárosodás mértéke eléri a 40 százalékot, továbbá a fenti egyéb jogosultsági feltételeknek is megfelel.

Hozzá tartozói nyugellátások

- **özvegyi nyugdíj**
 - o ideiglenes özvegyi nyugdíj
 - o özvegyi nyugdíj
- **árvaellátás**
- **szülői nyugdíj**
- **baleseti hozzátartozói nyugellátások**
 - o baleseti özvegyi nyugdíj
 - o baleseti árvaellátás
 - o baleseti szülői nyugdíj

Özvegyi nyugdíj

Özvegyi nyugdíjat a házastárs (ideértve a bejegyzett élettársat is), az elvált házastárs és az élettárs kaphat. Az élettársra és az elvált házastársra szigorúbb szabályok vonatkoznak!

Ideiglenes özvegyi nyugdíj fő szabályként a jogszerző halálától számított egy évig jár, annak akinek a házastársa öregségi, rokkantsági nyugdíjasként halt meg, vagy az öregségi, rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte. Az elhunyt jogán árvaellátásra jogosult, másfél évesnél fiatalabb gyermeket eltartó özvegynek az árva 18 hónapos életkorának betöltéséig jár az ideiglenes özvegyi nyugdíj. Fogyatékos vagy tartósan beteg gyermek esetén az ideiglenes özvegyi nyugdíj azonos feltétellel a gyermek harmadik születésnapjáig folyósítható.

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj megszűnését követően özvegyi nyugdíjra az jogosult, aki házastársa halálakor:

- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító életkort betöltötte, vagy
- rokkant, vagy
- házastársa jogán árvaellátásra jogosult fogyatékkal élő, illetve tartósan beteg, vagy legalább két árvaellátásra jogosult gyermek ellátásáról gondoskodik.

Az özvegyi nyugdíj akkor is jár, ha az erre jogosító feltételek valamelyike

a) a házastárs 1993. március 1-je előtt bekövetkezett esetén az elhalálozástól számított tizenöt éven belül,

b) a házastárs 1993. február 28-a után bekövetkezett esetén az elhalálozástól számított tíz éven belül következik be.

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj egyébként annak a nyugdíjnak az **60%-a**, amely az elhunytat öregségi nyugdíjként, rokkantsági nyugdíjként vagy baleseti rokkantsági nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

Az ideiglenes özvegyi nyugdíj megszűnését követően járó özvegyi nyugdíj mértéke a saját jogú nyugellátásban nem részesülő, öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltött vagy rokkant özvegy esetén **60%-a**, saját jogú nyugellátásban részesülő, továbbá az elhunyt jogán két árvaellátásra jogosult gyermekről gondoskodó özvegy esetén **30%-a** annak a nyugdíjnak, amely az elhunytat öregségi vagy rokkantsági nyugdíjként a halál időpontjában megillette vagy megillette volna.

Az özvegyi nyugdíj az özvegy keresetére, saját jogú öregségi-, rokkantsági-, baleseti rokkantsági nyugdíjának összegére tekintet nélkül jár. Az özvegyi nyugdíjra való jogosultság megszűnik, ha az özvegy a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatár betöltése előtt házasságot köt. A rokkantság címén megállapított özvegyi nyugdíjra való jogosultság megszűnik, ha az özvegy már nem rokkant. Az árvaellátásra jogosult gyermek(ek) tartása címén megállapított özvegyi nyugdíjra jogosultság akkor szűnik meg, ha már egyik gyermeket sem illeti meg árvaellátás.

Árvaellátás

Árvaellátásra az a gyermek jogosult – ideértve a házasságban vagy az élettársi közösségben együtt élők egy háztartásában közösen nevelt, korábbi házasságból, élettársi együttélésből származó gyermeket is – akinek szülője a haláláig az öregségi, a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte, vagy öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjasként halt meg. Az örökbefogadott gyermek vér szerinti szülője jogán árvaellátás nem jár kivéve, ha a gyermeket a vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe.

Árvaellátás jár a testvérnek és az unokának (ideértve a dédunokát és ükunokát is) is, ha őt az elhunyt saját háztartásában eltartotta, és a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

Az árvaellátás az árva tizenhatodik életévének betöltéséig jár. Ha az árva oktatási intézmény nappali tagozatán tanul, az árvaellátás a tanulmányok időtartamára, de legfeljebb huszonöt éves életkorának betöltéséig jár (Ha az árva jogosultságának a megszűnése előtt megrokkban, a rokkantság tartamára az árvaellátás életkorra tekintet

nélkül megilleti.) Nem érinti az árvaellátásra való jogosultságot, ha az árva, vagy életben maradt szülője házasságot köt, vagy az árvát örökbe fogadják. Az árvaellátás annak a nyugdíjnak a **30 százaléka**, ami az elhunytat a halála időpontjában öregségi, rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjként megillette, vagy megillette volna. **60 százalékos** mértékű árvaellátás jár annak a gyermeknek, akinek mindkét szülője meghalt, illetve, akinek életben levő szülője rokkant.

Szülői nyugdíj

Szülői nyugdíjra az a szülő jogosult, akinek gyermeke az öregségi, illetve a rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte vagy öregségi, rokkantsági nyugdíjasként halt meg, amennyiben:

- a szülő gyermekének a halálakor rokkant volt, vagy a hatvanötödik életévét betöltötte, és
- a szülőt a gyermek a halálát megelőzően egy éven át túlnyomó részben eltartotta.

E feltételek megléte mellett szülői nyugdíjra jogosult az a nevelőszülő is, aki a nevelt gyermeket tíz éven át eltartotta. Annak a szülőnek, aki gyermeke halálakor nem volt rokkant, szülői nyugdíj csak abban az esetben jár, ha az elhalálozástól számított tíz éven belül megrokkban és tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

A hatvanötödik életévét betöltő szülőt orvosi vizsgálat nélkül is rokkantnak kell tekinteni a szülői nyugdíjra jogosultság szempontjából. A szülői nyugdíjra vonatkozó rendelkezéseket a nagyszülőre és unokára is megfelelően alkalmazni kell.

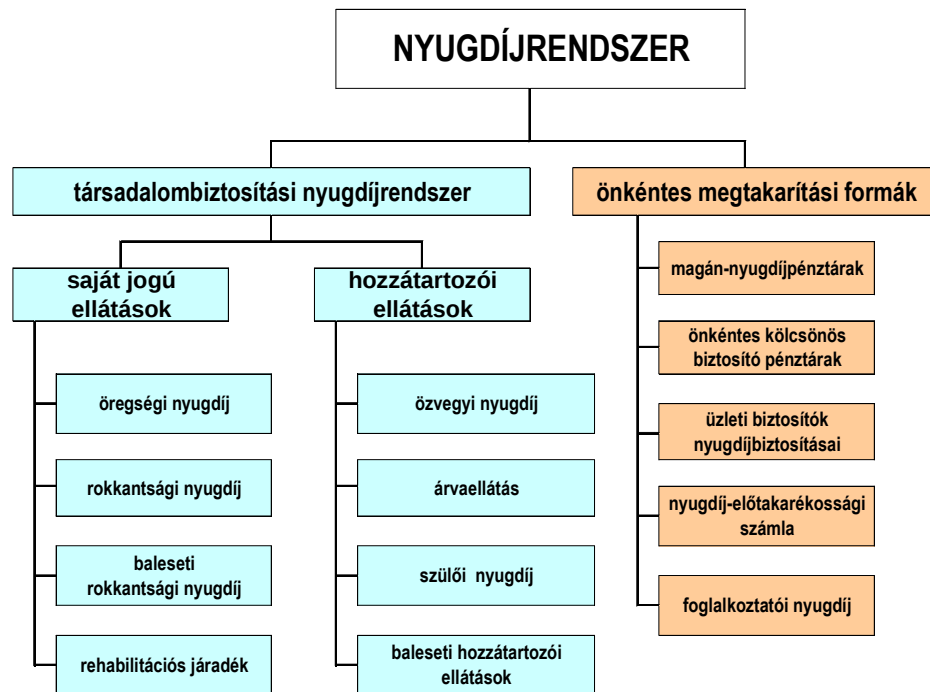
Baleseti hozzátartozói nyugellátások

Baleseti hozzátartozói nyugellátás a hozzátartozónak akkor jár, ha a sérült üzemi baleset vagy foglalkozási betegség következtében halt meg. A baleseti rokkantsági nyugdíjas hozzátartozóit megilleti a baleseti hozzátartozói nyugellátás akkor is, ha a nyugdíjas nem az üzemi baleset következtében halt meg.

A baleseti sérült hozzátartozóit a baleseti nyugellátás megilleti akkor is, ha a sérült a baleseti táppénz folyósításának a tartama alatt halt meg ugyan, de nem az üzemi baleset következtében, amennyiben vélelmezhető, hogy életben maradása esetén baleseti rokkantsági nyugdíjra lett volna jogosult.

Hozzátartozói nyugellátásként ideiglenes özvegyi nyugdíj, ennek megszűnése után özvegyi nyugdíj, árvaellátás, szülői nyugdíj állapítható meg az erre vonatkozó szabályok szerint, azzal az eltéréssel, hogy a hozzátartozót a baleseti hozzátartozói nyugellátás a jogszerező szolgálati idejére tekintet nélkül megilleti. S miután a baleseti rokkantsági

nyugdíj önmagában is sokkal kedvezőbb, mint a rokkantsági nyugdíj, a baleseti hozzátartozói nyugellátások is kedvezőbbek, mint a nem üzemi baleseten alapuló.

Ebben a fejezetben csak a nyugdíjrendszert, illetve a nyugdíjasokat érintő **legfontosabb újdonságokról** számolunk be. További információk a gyakran ismételt kérdésekre adott válaszokban találhatók.

Ez a fejezet a következő jogszabályok alapján készült:

- 2010. évi CLXIX. törvény a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről
- 2010. évi CLXX. törvény egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról
- 242/2008. (X. 1.) Korm. rendelet a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások 2008. évi kiegészítő emeléséről
- 353/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és a baleseti járadék emeléséről
- 354/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról, valamint a korengedményes nyugdíjba vonulás lehetőségének meghosszabbításáról
- 283/2009. (XII. 11.) Korm. rendelet a korengedményes nyugdíjba vonulás lehetőségének meghosszabbításáról
- 181/1996. (XII. 6.) Korm. rendelet a korengedményes nyugdíjazásról
- 318/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóságról szóló 289/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról
- 331/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalról, valamint eljárásának részletes szabályairól
- 2010. évi C. törvény a nyugdíjpénztár-választás szabadságáról
- 2010. évi CI. törvény a magán-nyugdíjpénztári befizetésekhez kapcsolódó törvénymódosításokról
- 2010. évi CLIV. törvény a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapról, és a szabad nyugdíjpénztár-választás lebonyolításával összefüggő egyes törvénymódosításokról
- 297/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő átlépéshez kapcsolódó eljárási szabályokról
- 2/2010. (XII. 22.) OGY politikai nyilatkozat a kötelező magán-nyugdíjpénztári tagok védelméről

A szövegben használt jogszabály-rövidítések

- Tny.: a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény
 TnyR.: a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet
 Tbj.: a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény
 Rjtv.: a rehabilitációs járadékról szóló 2007. évi LXXXIV. törvény
 Szt.: a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény
 Ket.: a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény

Fontosabb aktualitások		
1.	Nyugdíjemelések – 2010. november, 2011. január	20
2.	Járulékmértékek, járulékalap és a járulékfizetés felső határa	21
3.	A korekedvezményes nyugdíjazás aktualitásai	23
4.	A korengedményes nyugdíj szabályainak változása	23
5.	A degresszió sávhatárainak változása	23
6.	A prémiumévek programban résztvevőket érintő változás	24
7.	A nyugdíj és a szépkorúak jubileumi juttatása ismét adómentessé vált	24
8.	A nyugdíjas munkavállalók 0,5 %-os nyugdíjmelését érintő változás	24
9.	A kivételes nyugdíjmelés és az egyszeri segély szabályainak változása	25
10.	A nyugdíjkorhatárral kapcsolatos népi kezdeményezés	26
11.	A nők 40 éves jogosultsági idővel igénybe vehető kedvezményes nyugdíja	26
12.	Szolgálati idő megállapítási kérelem és betekintés a nyilvántartásba	26
13.	NYENYI	27
14.	A rehabilitációs járadékot érintő változások	27
15.	A fegyveres szervek nyugdíj-megállapítását érintő változások	29
16.	Szervezeti, hatásköri és illetékességi változások	29
17.	A magán-nyugdíjpénztári rendszert érintő fontosabb változások	30

Fontosabb aktualitások

1. Nyugdíjemelések – 2010. november, 2011. január

A 2010-re járó 0,6 %-os nyugdíj-kiegészítést, egyösszegű kifizetés formájában a 2010. novemberi nyugdíjakkal egyidejűleg folyósították. Az 1-12 hónapra eső összege megegyezett a jogosult részére folyósításra kerülő ellátások novemberi összegének 7,2 százalékával. A novemberi kiegészítésre minden olyan nyugdíjas jogosult volt, akinek már 2010. január elsejét megelőzően nyugdíjat folyósítottak.

A nyugdíjtörvény úgy rendelkezik, hogy amennyiben a tervezett infláció, illetve infláció és keresetnövekedés alapján végrehajtott januári emelés mértéke, és az év végéig várható adatok alapján járó nyugdíjmelés mértéke között 1 %-nál kisebb, (2010-ben 0,6 % volt) az eltérés, a különbözet 12 hónapra számított összegét novemberben, egy összegben kell kifizetni. A novemberi egy összegű kifizetés nem épült be a nyugdíjak összegébe, ezért a januári emeléskor a nyugdíjak összegét először 0,6 %-kal kellett emelni, majd az emelt összeget kellett a januári 3,8 % mértékkel tovább emelni. (Az emelés, mivel 1 % alatti volt, a jogszabály alapján novemberben nem került beépítésre, így a decemberi nyugdíj még azonos volt a korábbi összegekkel. A 0,6 %-os emelés először a 2011. januári nyugdíjakba épül be, majd erre az összegre kerül a 2011-re tervezett nyugdíjmelés.)

A 2011. évi nyugdíjmelést megalapozó adatokat (tervezett GDP-növekedés, tervezett infláció és tervezett nettókereset-növekedés) a költségvetési törvény tartalmazza. Az ebben foglaltak alapján azok számára, akik már 2010. január elsejét megelőzően nyugdíjban részesültek, először az idei novemberi 0,6 százalékos emelés kerül beépítésre, majd az így kapott összeget megemelik 3,8 százalékkal. A nyugdíjmelés teljes mértéke a számukra 4,4 százalék. Azok, akiknek a nyugdíját 2010-ben állapították meg, nem jogosultak a 0,6%-os emelésre, így az ő nyugdíjuk 3,8 százalékkal emelkedik.

A nyugdíjmelés módszerét a költségvetési tervek alapján a Tny. 62. § (1) bekezdés b) pontja szerint határozták meg. Eszerint a 2011-re tervezett fogyasztói árnövekedés és a tervezett országos nettó átlagkereset-növekedés 80 és 20 százalékos arányban súlyozott átlagának megfelelő mértékben kellett az ellátásokat emelni, mivel a bruttó hazai termék növekedésének tárgyévre tervezett mértéke 3 százalék. Ugyancsak a költségvetési törvény határozta meg, hogy az emeléshez 4,9%-os országos nettó átlagkereset-növekedést és 3,5%-os fogyasztói árnövekedést kell figyelembe venni.

- 2010. CLXX. törvény által módosított Tny. 62.§)
- 353/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és a baleseti járadék emeléséről
- 2010. évi CLXIX. törvény a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről 58. § (2)

Idén sem született új rendelet a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről, így azok mértékét továbbra is a legutóbbi, a 242/2008. (X.1.) Korm. rendelet szabályozza. Így tehát 2011. január elsejétől nem emelkedik az átmeneti járadék, a rendszeres szociális járadék, a rokkantsági járadék, a központi szociális segély, a házastársi pótlék összege, az egyes kárpótlási ellátások, valamint a nemzeti helytállásért pótlék sem, továbbá a nyugdíjminimum összegéhez kapcsolt szociális ellátások túlnyomó része sem.

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság az ellátások emeléséről hivatalból gondoskodott - tehát az érintett személynek külön kérelmet nem kell benyújtania -, a 2011. január hónapban esedékes nyugellátásokat már a fentieknek megfelelő összegben folyósította, illetőleg utalta. A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság egyébként minden év januárjában minden ügyfelét levélben, személyre szólóan értesíti az előző évben folyósított ellátások összegéről, valamint a tárgyév január havi emelésről ellátás-típusonkénti bontásban, továbbá arról, hogy a folyósított összegből milyen jogcímen és milyen összegben történik levonás.

2. Járulékmértékek, járulékalap és a járulékfizetés felső határa (Tbj. 19. §)

A foglalkoztató és a biztosított egyéni vállalkozó a biztosított – járulékalapot képező – jövedelme után 27 % **társadalombiztosítási járulék** fizetésére kötelezett, ebből

1. a nyugdíjbiztosítási járulék* 24 százalék,
2. az egészségbiztosítási és munkaerő-piaci járulék 3 százalék, melyből
 - 1,5 % természetbeni egészségbiztosítási járulék
 - 0,5 % pénzbeli egészségbiztosítási járulék és
 - 1% a munkaerő-piaci járulék

* A foglalkoztató által fizetett nyugdíjbiztosítási járulék elnevezése nyugdíj-hozzájárulásra változik

A biztosított nyugdíjjárulék, valamint egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulék fizetésére kötelezett.

Az egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulék 7,5%, ami 4% természetbeni és 2% pénzbeli egészségbiztosítási járulékból, valamint 1,5% munkaerőpiaci járulékból áll.

A biztosított által fizetendő nyugdíjjárulék mértéke

a) kizárólag a társadalombiztosítási nyugdíj hatálya alá tartozó biztosított esetében 10 %, (a nők 40 éves jogosultsági idővel igénybe vehető kedvezményes nyugdíjának fedezetére 9,5%-ról 10 %-ra emelkedett)

b) magán-nyugdíjpénztár tagja esetében 2 %, (a fennmaradó 8 % tagdíjként a magán-nyugdíjpénztárt illeti.) A saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott, valamint a kiegészítő

tevékenységet folytató egyéni és társas vállalkozó magán-nyugdíjpénztári tagsága esetén is 10 % nyugdíjjárulékot fizet.

Átmeneti előírás, hogy 2010. október 1-je és 2011. november 30-a között szerzett jövedelmek után a magán-nyugdíjpénztári tagdíj mértéke 0 %. (Tbj. 33. § (3)). Egyéni nyugdíjjárulékot a 2011. december 1-jétől szerzett jövedelmek után kizárólag a tb-nyugdíjrendszer hatálya alá tartozó személyek fizetnek. A magán-nyugdíjpénztári tagok a nyugdíjjárulék-alap után 10 % tagdíjat fizetnek. (Tbj.19.§ (2), 33. § (1))

A kiegészítő tevékenységet folytató egyéni vállalkozó, a kiegészítő tevékenységet folytató társas vállalkozó után a társas vállalkozás, valamint a más formában járulékfizetésre nem kötelezett személy által fizetendő **egészségügyi szolgáltatási járulék** havi összege 5100 forint.

A foglalkoztató és az egyéni vállalkozó által fizetendő **korkedvezmény-biztosítási járulék** mértéke 13 százalék. A járulék fokozatos bevezetése után, 2011 az első év, amikor a kötelezett munkáltatónak a teljes összeget be kell fizetnie.(2010-ben a foglalkoztatónak a 13 % mértékű járuléknak a 75 %-át, 9,75 %-ot kellett megfizetnie, a többit a költségvetés átvállalta.)

A fenti járulékokat a járulékalapot képező jövedelem alapján kell megfizetni. A járulékalapot képező jövedelmet a Tbj. szabályozza a 4. § k) pontjában. A 2011. január elsejétől hatályos szöveg szerint:

k) Járulékalapot képező jövedelem:

1. a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény szerint összevont adóalapba tartozó önálló és nem önálló tevékenységből származó bevételből az adóelőleg-alap számításnál figyelembe vett jövedelem, a munkavállalói érdekképviselőt ellátó szervezet részére levont (befizetett) tagdíj, a tanulószervezetben meghatározott díj, a hivatásos nevelőszülői díj, a felszolgálati díj, a vendéglátó üzlet felszolgálójaként a fogyasztótól közvetlenül kapott borraival, az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony alapján fizetett ösztöndíj,
2. az 1. alpont szerinti jövedelem hiányában a munkaszerződésben meghatározott személyi alapbér, illetőleg ha a munkát nem munkaviszony, hanem munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében végzik, a szerződésben meghatározott díj.

A járulékfizetés felső és alsó határa

2011. január elsejétől napi **21 000** (évi 7.665.000) forintra nőtt a nyugdíjjárulék-fizetés felső határa. (2010. CLXIX. tv. (Ktsv. tv.) 58. § (1) és a Tbj 24. § (2))

2011. január elsejétől a vállalkozói körben a **járulékfizetés alsó határaként megszűnt a tevékenységre jellemző kereset**, így ettől kezdve legalább a minimálbér, illetve a garantált bérminimum alapulvételével kell járulékot fizetni. (Tbj 4. § s), (27), (29)).

3. A korekedvezményes nyugdíjazás aktualitásai

Az egyes nyugdíjbiztosítási tárgyú és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2010. évi CLXX. törvény az eddig hatályos korekedvezményre vonatkozó jogosultsági, számítási, stb. szabályok hatályát további két évvel, 2012. december 31-éig alkalmazhatóan meghosszabbította.

Továbbá, amint azt feljebb említettük, a foglalkoztató és az egyéni vállalkozó által fizetendő 13 %-os mértékű **korekedvezmény-biztosítási járulék** fokozatos bevezetése után, 2011 az első év, amikor a kötelezettnek a teljes összeget be kell fizetnie.

4. A korengedményes nyugdíj szabályainak változása

A 354/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtásáról szóló 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet módosításáról, valamint a korengedményes nyugdíjba vonulás lehetőségének meghosszabbításáról, 2012. december 31-ével hatályon kívül helyezte a korengedményes nyugdíjazásról szóló 181/1996. (XII. 6.) Korm. rendeletet, ugyanakkor a korengedményes nyugdíjba vonulás lehetőségének meghosszabbításáról szóló 283/2009. (XII. 11.) Korm. rendelet módosításával további egy évvel 2011. december 31-éig meghosszabbította a korengedményes megállapodások benyújtásának lehetőségét. (Jelenleg tehát mindhárom jogszabály hatályos!) Az új szabályok szerint korengedményes nyugdíj akkor állapítható meg, ha

- a) a munkavállaló a korengedményes nyugdíjra való jogosultsághoz szükséges életkort és szolgálati időt 2011. december 31-éig betölti, illetve megszerzi,
- b) a munkavállaló és a munkáltató a korengedményes nyugdíjazásról szóló megállapodás megkötésének szándékát a fővárosi és megyei kormányhivatal munkaügyi központjának bejelentette,
- c) a munkáltató és a munkavállaló között megkötött megállapodást 2011. december 31-éig megküldik az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek, és
- d) a korengedményes nyugdíjba vonulás időpontja legkésőbb 2011. december 31-e.

2011. december 31-ét követően korengedményes nyugdíjra megállapodás nem köthető.

5. A degresszió sávhatárainak változása

A degresszió azt jelenti, hogy a nyugdíj alapját képező – jogszabályban meghatározott módszerrel kiszámított – havi átlagkeresetet egy bizonyos összeg felett csak korlátozott mértékben lehet figyelembe venni. 2011-ben – az 1997. évi törvénykezésnek megfelelően – tovább mérséklődik a kereset-beszámítás degressziója, melynek során tovább növekedtek a nyugdíjalapba beszámítható keresetek degresszív számításának „sávhatárai”. Az öregségi nyugdíj alapja 2011-ben is az 1988 és a nyugdíjazás időpontja közötti, valorizált nettó havi átlagkereset, amiből 2011-ben 330 ezer forint számítható be teljesen, az azt meghaladó részből pedig továbbra is fokozatosan csökkenő hányad.

A 2011-ben hatályos szabályok szerint, ha a 2010. december 31-ét követő és 2012. január 1-jét megelőző időponttól megállapításra kerülő saját jogú nyugellátás alapját képező havi átlagkereset 330 000 forintnál több, akkor

- a) a 330 001-374 000 forint közötti átlagkereset kilencven százalékát,
- b) a 374 001-422 000 forint közötti átlagkereset nyolcvan százalékát,
- c) a 422 001 forint feletti átlagkereset hetven százalékát

kell a sajátjogú nyugellátás megállapításánál figyelembe venni.

(354/2010. (XII. 30.) Korm. rendet 2. § és TnyR. 11/B. (2))

Ld. még a Gyakran ismételt kérdések fejezetben.

6. A prémiumévek programban résztvevőket érintő változás

A programban 2010. január 1-jét megelőző időponttól részt vevők részvételi időtartama meghosszabbodik annyival, amennyi ahhoz hiányzik, hogy az előrehozott öregségi nyugdíjuk ne csökkenjen. (Korábban, ha valaki elérte az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosító feltételeket, akkor is megszűnt a programban való részvétele, ha csak csökkentett összegű előrehozott nyugdíjra vált jogosulttá.)

(2004. évi CXXII. törvény 4/A. §)

7. A nyugdíj és a szépkorúak jubileumi juttatása ismét adómentessé vált

A nyugdíj és a szépkorúak jubileumi juttatása, adóterhet nem viselő járandóság helyett 2011-től alkalmazandóan, ismét az adómentes kategóriába került. **(1995. évi CXVII. (Szja) törvény 1. számú melléklet 1.2 és 4.19.)**

8. A nyugdíjas munkavállalók 0,5 %-os nyugdíjmelését érintő változás

A saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott, a korábbi 9,5 % helyett 10 % nyugdíjjárulékot köteles fizetni. Az eddig hatályos szabályok szerint 365 nap szolgálati időt kellett szereznie ahhoz, hogy a keresete, jövedelme után fizetett nyugdíjjárulék után

nyugdíjnövelést kapjon. Ha a munkalehetőség megszűnése miatt ez nem, vagy csak sok év elteltével sikerült, a nyugdíjas a növeléstől elesett, illetve azt évekkel később kapta meg. A módosítás szerint, ha a saját jogú nyugdíjas kereső tevékenységet folytat, a növelés a következő évben attól függetlenül kérhető, hogy hány napot dolgozott.

A számítás módja csak annyiban változik, hogy mivel a növelést a bruttó jövedelemből számolják, a korábban elért kereseteket a bruttó átlagkereset növekedése alapján kell valorizálni abban az esetben, ha valaki csak több év elteltével kéri a nyugdíja növelését.

Annak érdekében, hogy a nyugdíjnövelésre ne kelljen különböző időben hatályos jogszabályokat párhuzamosan alkalmazni, a módosítás minden korábbi szabály alapján történő jogszerezést 2010. december 31-ével lezár. Az emelésre a jogszerezéskor hatályos szabályokat kell alkalmazni. A jogosultság a hatályos szabályok szerint az emeléshez szükséges 365 nap elérése nélkül is érvényesíthetővé válik. Az új rendelkezéseket a 2010. december 31-ét követő foglalkoztatásokra kell alkalmazni.

A módosítás rögzíti azt az eddig hatályos rendelkezésekből is következő és alkalmazott szabályt is, miszerint ha a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj vagy a rehabilitációs járadék megszűnik, és később a jogosultnak ismételten saját jogú nyugdíjat állapítanak meg, a korábbi nyugdíj mellett végzett kereső tevékenységet nem szolgálati időként, hanem növelésre jogosító tényezőként kell figyelembe venni, a növelésre szerzett jogosultság így nemvész el. **(2010. CLXX. törvény 2. § által módosított Tny 22/A.§, továbbá a 15. § által módosított Tny 102/A.§)**

9. A kivételes (méltányossági) nyugdíjmelés és az egyszeri segély szabályainak változása

A kormány a gazdasági válság kedvezőtlen hatásainak enyhítését célzó intézkedései között módosította a nyugdíjasok részére nyújtható méltányossági nyugdíjmelés és egyszeri segély engedélyezésének feltételeit.

A módosított szabályok a különböző hatáskörök egymástól való egyértelmű elhatárolását szolgálják. Új elem, hogy a Tny. a saját jogú nyugellátások körébe tartozó **rehabilitációs járadék kivételes engedélyezését** is lehetővé teszi. Ugyancsak fontos újdonság, hogy a kivételes ellátást a nyugdíjas **kérelmére** – például szolgálati idő szerzése vagy egyéb ellátás igénybe vétele céljából – **meg kell szüntetni**. A módosítás kitér a méltányossági körülmények vizsgálatához igénybe vehető eszközök – a **helyszíni szemle** és a jegyzői nyilvántartásból való **adatkérés** – alkalmazásának szabályozására is. A jegyző a szükséges adatokat átdadhatja a nyugdíjbiztosítási szervnek, a jövedelemre vonatkozó adatokat pedig a nyugdíjbiztosítási szervek kezelhetik.

Ezekon kívül a módosítás a keresetek növekedésére tekintettel megemeli azt a 2009 augusztusa óta hatályos összeghatárt, amely felett méltányossági nyugdíjmelés és egyszeri segély nem adható. Ennek következtében az **egyszeri segély** akkor engedélyezhető, ha a kérelmező havi jövedelme nem haladja meg

- a) **a 70 000 forintot**, ha a kérelmező közeli hozzátartozójával közös háztartásban él,
- b) **a 80 000 forintot**, ha a kérelmező egyedül él.

Az új szabályok szerint kivételes **nyugellátás-emelés** akkor állapítható meg, ha a folyósított nyugellátás és a számára esetlegesen folyósított rendszeres pénzellátás együttes havi összege nem haladja meg a **70 000 forintot. (354/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet)**

A részletes szabályokat ld. a Gyakran ismételt kérdések fejezetben.

10. A 126/2010. (XII. 22.) OGY határozat a nyugdíjkorhatárral kapcsolatos népi kezdeményezésről

Az Országgyűlés az országos népszavazásról és a népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény rendelkezései szerint megtárgyalta az „Alulírottak egyetértünk azzal, hogy a Magyar Köztársaság Országgyűlése tárgyalja újra a nyugdíjkorhatár 62 évről 65 évre történő emelését.” tárgyú népi kezdeményezést és arról a 2010. december 20-i ülésén a következők szerint döntött:

Az Országgyűlés a népi kezdeményezésben foglaltakkal nem ért egyet.

11. A nők 40 éves jogosultsági idővel igénybe vehető kedvezményes nyugdíja

A nők kedvezményes nyugdíj jogosultságáról szóló új szabályok szerint az a nő, aki kereső tevékenységgel és a gyermekneveléssel összesen legalább 40 év jogosultsági időt szerzett, az életkorától függetlenül nyugdíjba vonulhat. Annak érdekében, hogy a munkában töltött idő meghatározó jellege ne csökkenjen, a kedvezmény igénybevételének további feltétele a minimum 32 év kereső tevékenységgel szerzett jogosultsági idő.

A szabályozás más szolgálati időt, mint pl. a tanulmányi időt, a munkanélküli ellátást, az ápolási díjat és a megállapodás alapján fizetett nyugdíjjárulékot (amelyek egyébként az általános szabályok szerint szolgálati időnek minősülnek) a kedvezményre való jogosultság szempontjából nem veszi figyelembe. Gyermekellátások folyósítási idejeként legfeljebb 8 év vehető figyelembe a kedvezményre jogosultság megállapításakor (ennél több csak 5 gyerek fölött). Ugyanakkor a nyugdíj összegének kiszámítása változatlanul a nyugdíjszerző szolgálati idők figyelembevételével történik.

A 40 éves jogosultsági idő alapján igénybe vehető nyugdíj korhatár előtti nyugdíjazásnak számít, ezért a nyugdíj melletti munkavégzésre vonatkozó szabályok azonosak az előrehozott öregségi nyugdíj melletti munkavégzésre vonatkozókkal (a minimálbér tizennyolcszorosa felett a nyugdíj szüneteltetése). A részletes szabályokat ld. a Gyakran

ismételt kérdések fejezetben. *(A 2010. évi CLXX törvénnyel módosított Tny. 2.§ (2a)-(2c), 83/B, 101.§ és a 354/2010 (XII.30.) Korm. rendelettel módosított TnyR. 12.§)*

12. Szolgálati idő megállapítási kérelem évente és betekintés a nyilvántartásba

A biztosított (volt biztosított) – legfeljebb **naptári évenként egyszer** – a nyugdíj-megállapító szervtől kérheti a szolgálati idejének, valamint a korkedvezményre és egyéb, jogszabályban meghatározott, foglalkozáshoz kapcsolódó kedvezményre (pl. jubileumi jutalomra) jogosító idejének megállapítását.

Az új szabály a biztosított számára lehetővé teszi, hogy életkorára tekintet nélkül – ne csupán az öregségi nyugdíjkorhatár elérését megelőző tíz éven belül – kérje szolgálati idejének, korkedvezményes idejének, és egyéb, foglalkozáshoz kapcsolódó kedvezményre jogosító idejének határozattal történő elismerését. A módosítás összefügg a nők kedvezményes nyugdíjba vonulási lehetőségével is, mert elősegíti, hogy az érintettek mielőbb pontos információt szerezhessenek az elért jogosultsági, illetve szolgálati idejük hosszáról.

Szintén új szabály, hogy a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a biztosított (volt biztosított) kérelmére **igazolást állít ki** a biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyokra és a keresetekre, jövedelmekre vonatkozóan a nyilvántartásba bejelentett adatokról. Az ügyfél kérheti a bejelentésre kötelezett szerv vagy személy rá vonatkozó adatszolgáltatásának **hatósági ellenőrzését**, és a rendelkezésére álló bizonyítékok figyelembevételével a **nyilvántartás adatainak kiegészítését, javítását**.

A fenti módosítások növelik a nyugdíjbiztosítási nyilvántartás megbízhatóságát, az adatok közlésével, kijavításával és ellenőrzésével kapcsolatos rendelkezések elősegítik a biztosítottak jogainak gyakorlását, az életpálya tervezését és a nyugdíjtudatosságot. *(A 2010. évi CLXX törvénnyel módosított Tny. 68.§ (1) és Tny. 96. §)*

13. NYENYI

Megszűnt a munkáltatók nyenyi-lapos adatszolgáltatási kötelezettsége. Utoljára 2009-ről kellett adatot szolgáltatni 2010. április 30-áig. *(A 2010. évi CLXX törvénnyel módosított Tny. 97.§ (3))*

14. A rehabilitációs járadékot érintő változások

Kereseti korlát

A rehabilitációs járadék összegét **50 százalékkal csökkenteni kell**, ha kereső tevékenység folytatása esetén a rehabilitációs járadékban részesülő **3 egymást követő hónapra** vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja

- a rehabilitációs járadék összegének kétszeresét és
- a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegét.

Az ellátás **megszűnik**, illetve azt meg kell szüntetni, ha kereső tevékenység folytatása esetén a rehabilitációs járadékban részesülő **6 egymást követő hónapra** vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja

- a rehabilitációs járadék összegének kétszeresét és
- a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegét,

E módosítások a rokkantsági nyugdíj szabályaihoz igazítják a rehabilitációs járadék **kereseti korlátjára vonatkozó rendelkezéseket, amelyeket a 2010. december 31-ét követően megszerzett keresetekre kell alkalmazni**. A rehabilitációs járadék összegének kétszerese mindenki számára könnyen kiszámítható, így nem fordulhat elő, hogy valaki önhibáján kívül lépi túl a jövedelemhatárt. A rendelkezés egyszerűsödik, az ellátásban részesülők és foglalkoztatók számára is könnyebben alkalmazhatóvá válik.

(A nyugdíjak melletti munkavégzéssel külön fejezetben foglalkozunk részletesen.)

Meghosszabbítás

Az Rjtv. 2008. január 1-jén lépett hatályba. A rehabilitációs szolgáltatások kiépülése lassan folyt, emiatt a rendszerbe első évben belépők rehabilitációjának megkezdése késedelmet szenvedett, ezeknek az egészségkárosodott személyeknek igazán esélyük sem volt a sikeres rehabilitációra. Annak érdekében tehát, hogy ők is sikeresen illeszkedhessenek vissza a munkaerőpiacra, az Rjtv. új 31. §-a a rehabilitációs járadék jelenleg maximálisan 3 éves időtartamát legfeljebb 1 évvel meghosszabbíthatóvá teszi, ha a rehabilitációs járadék időtartama 2011-ben telik le.

Ismét 10 éven belül választható a rokkantsági nyugdíj

A törvénymódosítás visszaállítja azt a korábbi állapotot, hogy az egészségkárosodott személy a nyugdíjkorhatárt megelőzően tíz évvel akkor is választhassa a rokkantsági nyugdíjat, ha a rehabilitációs szakértői szerv rehabilitálhatónak minősítette. A szabály választási lehetőséget ad, senkit sem kényszerít inaktivitásra, emellett átmeneti jellegű, 2011 végéig szól, de a már folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell.

Méltányosságból is megállapítható a rehabilitációs járadék

Noha rehabilitációs járadék társadalombiztosítási nyugellátásnak minősül, az 50 %-os mértékű egészségkárosodást elérő, de rehabilitálható személyek, akik egyéb feltételek teljesítése esetén rehabilitációs járadékra volnának jogosultak, a szolgálati idő feltételek nem teljesítése esetén eddig méltányosságból sem kaphattak ellátást, míg a nem rehabilitálható személyek kivételes nyugellátásban részesülhettek. A módosítás eredményeként lehetővé válik, hogy különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén azok is részesülhessenek rehabilitációs járadékban, akik az ellátás megállapításához szükséges szolgálati idővel nem rendelkeznek. Tekintettel arra, hogy a kivételes rehabilitációs járadékban részesülő személy is igénybe veheti a komplex intézményes

rehabilitáció keretében nyújtott szolgáltatásokat, elhelyezkedési kilátásai jelentősen javulnak, és a folyósítás ideje alatt szolgálati időt is szerez.

(2010. CLXX. törvény 4.§ és 17-21.§ által módosított Rjt.v.)

15. A fegyveres szervek nyugdíj-megállapítását érintő változások

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) módosítása szerint **a fegyveres szervek nyugdíj-megállapítása** az Információs Hivatal kivételével **a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervekhez kerül**, ezzel egységesedik az igényelbírálás. Az integráció az anyagi jogi szabályokat nem érinti, és az eljárási specialitások is megmaradnak, azzal, hogy az eddigi miniszteri rendeletek helyett kormányrendelet *(21/2011. (III.2.) Korm. rendelet)* szabályozza a végrehajtást. Az Információs Hivatal a hírszerzési tevékenység sajátosságaira tekintettel nem vesz részt az integrációban. *(A 2010. évi CLXX törvény 22-24 §-ai által módosított Hszt.)*

Az érintett szervezetek:

- Rendőrség,
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- Alkotmányvédelmi Hivatal,
- Nemzetbiztonsági Szakszolgálat,
- büntetés-végrehajtási szervezet,
- állami és hivatásos önkormányzati tűzoltóság,
- polgári védelem.

A felsorolt fegyveres szervek hivatásos állományú tagját és hozzátartozói nyugellátásra jogosult hozzátartozóját megillető nyugellátások ügyében, valamint a hivatásos és szerződéses állományúak baleseti járadékának megállapításával kapcsolatban a Központi Nyugdíjnyilvántartó és Informatikai Igazgatóság első fokon, az ország egész területére kiterjedő illetékességgel jár el. Ha a hivatásos állomány tagjára vonatkozó szabályok másként nem rendelkeznek, a TnyR. előírásait kell alkalmazni.

16. Szervezeti, hatásköri és illetékességi változások

A nyugdíjbiztosítás integrálódása a kormányhivatalokba

A fővárosi és megyei kormányhivatalok kialakításával és a területi integrációval összefüggő törvénymódosítások az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóságot (ONYF) és szervezeti egységeit is érintették. A nyugdíjbiztosítási igazgatóságok 2011. január elsejétől a fővárosi, megyei kormányhivatalok szakigazgatási szerveiként működnek tovább. A nyugdíjbiztosítási igazgatóság illetékességi területe megegyezik a megyei kormányhivatal illetékességi területével, kivéve a fővárosi nyugdíjbiztosítási igazgatóságot, amelynek illetékessége Budapest főváros és Pest megye területére is

kiterjed. A fenti átalakulások a nyugdíjbiztosítással kapcsolatos jogszolgáltatást alapvetően nem érintik.

Az ONYF szervezetének átalakulása

Az ONYF központi igazgatási szerveiben is változás történt. 2011. január elsejétől az ONYF országos igazgatási szervei a **Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (NYUFIG)** és az újonnan létrejött **Központi Nyugdíjnyilvántartó és Informatikai Igazgatóság (KNYI)**. Ezzel egy időben megszűnik a Nyugdíjbiztosítási Jogorvoslati Igazgatóság.

A központi igazgatási szervek önállóan működő és gazdálkodó, az ONYF-től elkülönült költségvetési szervek, és az ONYF közvetlen irányítása alatt állnak. Székhelyük Budapest, feladat- és hatáskörüket az ország egész területére kiterjedő illetékességgel látják el.

Az új **KNYI** nyugdíj-megállapítási, központi nyilvántartási és informatikai feladat- és hatáskörrel rendelkezik. Nemzetközi nyugdíjügyekben az ország egész területére kiterjedő kizárólagos illetékességgel jár el.

A **NYUFIG** külön jogszabályban meghatározott elsőfokú nyugdíj-megállapítási, illetve nyugdíj-folyósítási feladat- és hatáskörrel rendelkezik.

A kormány **első fokon eljáró** nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek a nyugdíjbiztosítási igazgatóságokat és a központi igazgatási szerveket, **másodfokú szervnek** az ONYF-et jelöli ki

A nyugdíjbiztosítási igazgatóságok és a központi igazgatási szervek **hatósági ügyeiben a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és a felügyeleti szerv az ONYF**. Az ONYF vezetője vagy más kormánytisztviselője a központi igazgatási szervek vezetőjét vagy kiadmányozási jogkörrel rendelkező ügyintézőjét az elsőfokú közigazgatási hatósági eljárásban nem utasíthatja.

318/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóságról szóló 289/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról

Az ORSZI átalakulása

A kormány a 331/2010. (XII. 27.) Korm. rendelettel létrehozta a **Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalt (NRSZH)** és a jogszabállyal egyúttal hatályon kívül helyezte az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézetéről (ORSZI) szóló addigi kormányrendeletet.

17. A magán-nyugdíjpénztári rendszert érintő fontosabb változások

2010. évi C. törvény és a rendelkezéseit módosító *2010. évi CI. törvény* megteremtette a lehetőséget a társadalombiztosítás nyugdíjrendszerbe történő **visszalépésre**, mindazon

magán-nyugdíjpénztári tagok számára, akik akár pályakezdőként, akár önkéntes döntés alapján váltak magán-nyugdíjpénztári taggá. A visszalépés lehetősége azok számára is biztosított volt, akik **már a magán-nyugdíjpénztári tagságukra tekintettel részesültek nyugellátásban**. Amennyiben a pénztártól igénybe vett nyugdíjszolgáltatás összegét visszafizetik, részükre a társadalombiztosítási nyugellátás összegét olyan összegben állapítják meg, és folyósítják, mintha nem lettek volna magánnyugdíjpénztárnak tagjai.

Az új szabályok tartalmazzák, hogy a magán-nyugdíjpénztári tagdíj **14 hónapon keresztül** (2010. november 1-jétől 2011. december 31-éig) a magán-nyugdíjpénztárak helyett **a Nyugdíjbiztosítási Alapot illeti**. A Tny. 1. számú melléklete tartalmazza azt a számítási képletet, amelynek alkalmazásával, a majdani nyugdíj megállapításkor e 14 hónapot teljes egészében társadalombiztosítási nyugdíj jogszerző időnek kell elismerni.

A magán-nyugdíjpénztári tagnak a magán-nyugdíjrendszerben fennálló tagsági jogviszonya **fenntartásának szándékáról 2011. január 31.** napjáig kellett nyilatkoznia. A nyilatkozat hiányában a tagsági jogviszony 2011. március 1. napjával megszűnik.

Megszűnt a **pályakezdők** kötelező magán-nyugdíjpénztári tagsága, ezentúl már csak önkéntesen létesíthető magán-nyugdíjpénztári tagság.

A **2010. CLIV. törvény** rendelkezései nyomán a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe **visszalépő pénztártagok portfólióját** képező eszközöket az ezzel a jogszabállyal létrehozott, **Nyugdíjreform és Adósságsökkentő Alapnak** kell átadni.

Szintén e törvény rendelkezései nyomán a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe történő visszalépés esetén a tag jogosult a követelésének részét képező egyéniszámla-egyenleg tagdíjbefizetése alapján kiszámított, **hozamgarantált tőke összege feletti** összegének és a pénztártagságának ideje alatt befizetett **tagdíjkiegészítés** összegének

- felvételére, vagy annak
- önkéntes kölcsönös nyugdíjbiztosító pénztárnál vezetett tagi számláján, vagy
- a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben létrejövő egyéni számláján

történő jóváírására.

A visszalépett, de a nyugdíjszolgáltatás előtt elhunyt pénztártag özvegyének, a jogszabályban új jogintézményként került nevesítésre az **özvegyi járadék**. (61/A. §)

A visszalépett személy halála esetén kiszámítják, hogy a társadalombiztosítási egyéni számla alapján mekkora összegű özvegyi járadék állapítható meg. Az özvegyi járadék és a társadalombiztosítási szabályok szerint járó özvegyi nyugdíj közül a magasabb összegűt folyósítják.

A kormány a jogszabályban felhatalmazást kapott arra, hogy az özvegyi járadék számítására vonatkozó szabályokat rendeletben határozza meg.

A Pénztárak Garanciaalapja valamennyi korábbi tagdíjfizetésre garantálja az inflációnak megfelelő hozamot a nyugdíj igénybevételekor. A hozamgarancia a nyugdíj igénybevételeig tartó felhalmozási időszak összesített befizetéseire vonatkozik. Ugyancsak a Pénztárak Garanciaalapja köteles helytállni, ha a pénztár a pénztártag követelését nem tudja kifizetni. Az új szabályok értelmében azonban, ezen kötelezettségei teljesítésére a Pénztárak Garanciaalapja **nem vehet fel kölcsönt** a Magyar Nemzeti Banktól, és **megszűnt a központi költségvetésnek a kölcsön visszafizetéséért vállalt készfizető kezessége**. (1997. LXXXII. törvény 5. § (4), 98. § (5), 100. §).

I. A nyugdíjrendszer és a magán-nyugdíjpénztárak

1. Mit jelent a vegyes nyugdíjrendszer?

Az 1998. január 1-jétől bevezetett új nyugdíjrendszerben az ellátás egy része a társadalombiztosítási felosztó-kirovó rendszerből, másik része pedig a magán-nyugdíjpénztárakból fog származni, ha a biztosított az új ún. vegyes rendszert választotta. Ha nem azt választotta, akkor továbbra is a hagyományos társadalombiztosítási rendszerből kapja a nyugdíját.

2. Mit jelent a felosztó-kirovó rendszer?

A felosztó-kirovó rendszerben az időskori ellátások a társadalmi szintű szolidaritáson alapulnak, amelyben az aktív korosztályok mindenkor járulék-befizetései teremtik meg a nyugdíjak fedezetét. A rendszerbe befolyó pénzt azonnal felosztják azok között a nyugdíjasok között, akik jogosultságukat aktív korukban a korábbi járulékfizetésükkel teremtették meg.

3. Mi a jellemzője a magán-nyugdíjrendszernek?

A tökefedezeti magán-nyugdíjrendszerben az ellátásokat a magánpénztárak a tagok kötelező tagdíjbefizetéseiből és e tagdíjbefizetések befektetéséből származó hozadékokból fedezik. A magán-nyugdíjrendszerben a pénztártag befizetései és a folyósításra kerülő járadék nagysága között közvetlen összefüggés van. A pénztártagok befizetéseit egyéni számlán tartják nyilván és a befektetések hozamát is itt írják jóvá.

Megszűnt a pályakezdők kötelező tagsága. Valamennyi mai magán-nyugdíjpénztári tag önkéntes elhatározással választotta ezt a formát.

A tagdíjfizetés ellenében a pénztártag nyugdíj szolgáltatásra lesz jogosult az irányadó öregségi nyugdíjkorhatár elérésekor, korhatár elérése előtti tb-nyugellátás megállapításakor, vagy ha az egészségkárosodása eléri a rokkantsági nyugdíj megállapításához szükséges 50 %-os mértéket, és nem rehabilitálható.

4. Milyen járadékszolgáltatásokat nyújt a magán-nyugdíjpénztári rendszer?

A magán-nyugdíjpénztári törvény négyféle életjáradék-típust tesz lehetővé:

- egy életre szóló,
- az elején határozott időtartamos,
- a végén határozott időtartamos,
- két, vagy több életre szóló

életjáradékot.

A pénztártagnak a belépéskor vagy a szolgáltatás megkezdésekor kell választania az egyes járadékok közül.

5. A pénztártag megrokkánás esetén milyen szolgáltatást kaphat?

Megrokkánás esetén a pénztártag társadalombiztosítási rokkantsági nyugdíjra lehet jogosult, azzal a kikötéssel, hogy csak a 2011. november 30-áig megszerzett szolgálati idők vehetők figyelembe.

A rokkantsági nyugdíja kiszámításakor a 2011. november 30-áig megszerzett szolgálati idők és jövedelmek alapján megállapított nyugdíjösszeget a 2010. október 1-je előtt megszerzett szolgálati idő-résarány 75 %-ának és a 2010. október 1. és 2011. november 30. között időszakban megszerzett szolgálati idő-résarány 100 %-ának összegével kell megszorozni. (1997. évi LXXXI. törvény 28. § (2) és 1. melléklet)

6. A pénztártag halála esetén a hátramaradottak milyen ellátásban részesülhetnek?

A pénztártag által megjelölt kedvezményezettek, ennek hiányában a tag törvényes örökösei öröklik az elhunyt pénztártag egyéni számláján lévő összeget. Az elhunyt pénztártag jogán hozzátartozói nyugellátásra jogosultak részére az ellátást a jogszertőt megillető nyugdíj 75%-át alapul véve állapítják meg. Jelenleg a pénztártag örökösei illetve a kedvezményezettjei dönthetnek úgy is, hogy az elhunyt pénztártag számláján lévő összeget a társadalombiztosítási nyugdíjalapba utaltatják és ez esetben részükre a teljes társadalombiztosítási özvegyi nyugdíj és árvaellátás jár.

II. Öregségi nyugdíj, előrehozott öregségi nyugdíj

7. Ki jogosult öregségi teljes nyugdíjra?

Aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte és legalább húsz év szolgálati időt szerzett.

8. Ki kaphat öregségi résznyugdíjat?

Aki nem rendelkezik húsz év szolgálati idővel, de a reá irányadó nyugdíjkorhatárt elérte és addig az időpontig legalább tizenöt év szolgálati időt szerez (szerzett), valamint azon a napon, amelytől kezdődően az öregségi résznyugdíjat megállapítják, biztosítással járó jogviszonyban nem áll.

9. A nyugdíjkorhatár fokozatos emelése

(2009. évi XL. törvény 1.§ által módosított Tny. 18.§)

A nyugdíjrendszer hosszabb távú fenntarthatóságának egyik legfontosabb eszköze, hogy legalább a várható élettartam emelkedésével arányosan emelkedjen a nyugdíjkorhatár is. Az európai országok döntő többségében ma magasabb a nyugdíjkorhatár, mint hazánkban. A korhatáremelés születési évjáratonként 6 hónapos fokozatos emeléssel valósul meg.

Mértékeit a következő táblázatok mutatják:

Az öregségi nyugdíjra jogosultság életkori feltétele 2010. január 1-jétől *
a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény és az azt módosító 2009. évi XL. törvény rendelkezései alapján

1. táblázat – a csökkentés nélküli előrehozás lehetőségével

Születési idő	Öregségi nyugdíjkorhatár	Öregségi nyugdíjkorhatár elérése	Előrehozott öregségi nyugdíj			Minimális szolgálati idő			A nyugdíjcsökkentés legmagasabb mértéke (%-ban), ha az igénylő szolgálati ideje 40 évnél kevesebb	
			Életkori feltétel	Az életkori feltétel teljesülése	Maximális időtartama (év, nap)	csökkentés nélküli	csökkentett összegű			
NŐK										
1952. I. félév ***	62 év és 183 nap	2014. II. félév	59	2011.	3 év és 183 nap	40	37	max. 3,6	max. 7,2	max. 10,8
1952. II. félév ***	62 év és 183 nap	2015. I. félév	59	2011.	3 év és 183 nap	40	37	max. 3,6	max. 7,2	max. 10,8
1953. ***	63 év	2016.	59	2012.	4	40	37	max. 3,6	max. 7,2	max. 10,8
FÉRFIAK										
1949	62 év	2011	60	2009.	2 év	40	37	2,4	4,8	7,2
1950	62 év	2012	60	2010.	2 év	40	37	2,4	4,8	7,2

2. táblázat – kizárólag csökkentéssel történő előrehozás lehetőségével

Születési idő	Öregségi nyugdíjkorhatár	Öregségi nyugdíjkorhatár elérése	Előrehozott öregségi nyugdíj				Minimális szolgálati idő	A nyugdíjcsökkentés legmagasabb mértéke (%-ban)		
			Életkori feltétel	Az életkori feltétel teljesülése	Maximális időtartama (év, nap)	Egy évvel a korhatár betöltése előtt (havi 0,3 %)		Több mint egy évvel a korhatár betöltése előtt (3,6 % + 0,4 %/hó, max. 8,4 %)		
NŐK										
1954. I. félév	63 év és 183 nap	2017. II. félév	60 év és 183 nap	2014. II. félév	3	37	3,6	8,4		
1954. II. félév	63 év és 183 nap	2018. I. félév	60 év és 183 nap	2015. I. félév	3	37	3,6	8,4		
1955. I. félév	64 év és 183 nap	2019. II. félév	61 év és 183 nap	2016. I. félév	3	37	3,6	8,4		
1956. I. félév	64 év és 183 nap	2020. I. félév	61 év és 183 nap	2017. II. félév	3	37	3,6	8,4		
1956. II. félév	64 év és 183 nap	2021. I. félév	61 év és 183 nap	2018. I. félév	3	37	3,6	8,4		

1957.	65 év	2022.	62 év	2019.	3	37	3,6	3,6	8,4
1958. I. félév	65 év	2023. I. félév	62 év és 183 nap	2020. II. félév	2 év és 183 nap	37	3,6	3,6	8,4
1958. II. félév	65 év	2023. II. félév	62 év és 183 nap	2021. I. félév	2 év és 183 nap	37	3,6	3,6	8,4
1959. és azt követően	65 év	2024. és azt követően	63 év	2022. és azt követően	2	37	3,6	3,6	8,4
FÉRFIAK									
1951.	62 év	2013.	60 év	2011.	2	37	3,6	3,6	8,4
1952. I. félév	62 év és 183 nap	2014. II. félév	60 év és 183 nap	2012. II. félév	2	37	3,6	3,6	8,4
1952. II. félév	62 év és 183 nap	2015. I. félév	60 év és 183 nap	2013. I. félév	2	37	3,6	3,6	8,4
1952. **	62 év és 183 nap	2014. II. félév - 2015. I. félév	60 év	2012.	2 év és 183 nap	42	3,6	3,6	8,4
1953. **	63 év	2016.	61 év	2014.	2	37	3,6	3,6	8,4
1953. **	63 év	2017. I. félév	61 év	2015.	3	42	3,6	3,6	8,4
1954. I. félév	63 év és 183 nap	2017. II. félév	61 év és 183 nap	2016. I. félév	2	37	3,6	3,6	8,4
1954. II. félév	63 év és 183 nap	2018. I. félév	61 év és 183 nap	2017. I. félév	2	37	3,6	3,6	8,4
1954. **	63 év és 183 nap	2017. II. félév - 2018. I. félév	60 év és 183 nap	2014. II. félév - 2015. I. félév	3	42	3,6	3,6	8,4
1955.	64 év	2019.	62 év	2017.	2	37	3,6	3,6	8,4
1956. I. félév	64 év és 183 nap	2020. II. félév	62 év és 183 nap	2018. II. félév	2	37	3,6	3,6	8,4
1956. II. félév	64 év és 183 nap	2021. I. félév	62 év és 183 nap	2019. I. félév	2	37	3,6	3,6	8,4
1957. és azt követően	65 év	2022. és azt követően	63 év	2020. és azt követően	2	37	3,6	3,6	8,4

Az öregségi nyugdíj – ideértve a korhatár alatti és a korhatár feletti nyugdíjakat is – **igénybevételének feltétele** a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 5. § (1) bekezdésének a)-b) és e)-g) pontja szerinti biztosítással járó jogviszony megszüntetése.

* (A táblázatban **születési idő** szempontjából az **I. félév** a **január 1-je és július 1-je**, a **II. félév** a **július 2-a és december 31-e**, a **jogosultság elérése** szempontjából az **I. félév** a **január 1-je és július 2-a**, a **II. félév** a **július 3-a – az 1956. január 1-jén születettek esetében a július 2-a – és december 31-e** közötti időtartam.)

** A jogszabályban meghatározott minimális szolgálati időnél lényegesen hosszabb – **legalább 42 év** – szolgálati idő megszerzése esetén járó kedvezmény.

*** A csökkentés mértékét a nyugdíjkorhatár betöltéséig hátralévő időtől függetlenül – kedvezményként – legfeljebb 1095 nap figyelembevételével kell meghatározni.

A korhatár-emelés hatása az özvegyi nyugdíjasokra (1.) és a prémiumévek programban (Pép.) résztvevőkre (2.)

1. Az özvegyi nyugdíj felélése során az özvegyre irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt a jogszerző halálakor hatályos jogszabályok alapján kell megállapítani. Ha tehát az özvegyet időközben érinti is a korhatár-emelés, az özvegyi nyugdíj felélése szempontjából továbbra is azt a korhatárt kell figyelembe venni, amely a jogszerző halálakor vonatkozott az özvegyre.

2. 2007-ben született döntés arról, hogy a férfiak előrehozott öregségi nyugdíjkorhatára 2009-ben nem csökken 59 évre, hanem marad 60 év. Ekkor született egy átmeneti rendelkezés azok javára, akik annak tudatában léptek be a prémiumévek programba, hogy 59 évesen előrehozott öregségi nyugdíjba mehetnek. Az átmeneti szabály azt biztosította, hogy a határozott idejűre váltott munkaszerződésük, amely 59 éves koruk betöltéséig tartott, automatikusan egy évvel meghosszabbodik. Ezt tartalmazza a 2007. évi CLVI. törvény 22.§ (5) bekezdése:

A nyugdíjkorhatár emelése miatt ismét lehetnek olyan személyek, akik a korábbi korhatárszabályra figyelemmel a Pép. program keretében megkötött határozott idejű munkaszerződésük lejárt, és a felemelt korhatár elérése közötti időben ellátatlanokká váltak volna. Az egyes munkaiügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2009. évi CXXVI. törvény 51 §-a tartalmazza azt az átmeneti szabályt, amely a korábbihoz hasonlóan a nyugdíjjogosultsági automatikusan meghosszabbítja a Pép. program keretében határozott idejű munkaszerződéssel dolgozókat.

(5) Azon személyek esetén,

a) akik a prémiumévek programról és a különleges foglalkoztatási állományról szóló 2004. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Péptv.) rendelkezései alapján legkésőbb e törvénymódosítás hatálybalépéséig beléptek a prémiumévek programba, és munkavégzésre irányuló jogviszonyukat ezzel összefüggésben határozott idejűvé módosították, valamint

b) akiknek e törvény rendelkezései alapján előrehozott öregségi nyugdíjra való jogosultságuk megszerzésének időpontja későbbi, mint az a) pontban említett kinevezés-, illetve munkaszerződés-módosításban szereplő, a munkavégzésre irányuló jogviszony megszűnésére meghatározott időpont, **munkavégzésre irányuló jogviszonyuk megszűnése időpontjának** - a kinevezés-, illetve **munkaszerződés-módosításban foglaltaktól eltérően** - az előrehozott öregségi nyugdíjra **jogosultságuk megszerzésének időpontját kell tekinteni (tehát a szerződése automatikusan meghosszabbodik).**

A férfiak 2011-től csak csökkentett előrehozott öregségi nyugdíjat vehetnek igénybe. Azok esetében, akik úgy léptek Pép. programba, hogy a határozott idejűre módosított jogviszonyuk az előrehozott öregségi nyugdíjkorhatár betöltése napjáig tart, most csökkentett előrehozott öregségi nyugdíjat lehetne megállapítani. Az ő helyzetük megnyugtató rendezése érdekében a Pép. időszak meghosszabbodik amíg, a nyugdíjkorhatárt eléri, s csökkentés nélküli összegű nyugdíjra válnak jogosulttá. Ez a

rendelkezés nem zárja ki, hogy a munkavégzésre irányuló jogviszony ezen időpont előtt valamely, a Péptv.-ben szabályozott okból megszűnjön.

10. Mitől függ az öregségi nyugdíj összege?

Az elismert szolgálati időtől és az ellátási alapot képező havi átlagkeresettől.

11. Mit jelent a minimálnyugdíj, vagy nyugdíjminimum?

Jogszabályi megnevezése: az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege. Ennél az összegnél kevesebb nem lehet annak a személynek az öregségi nyugdíja, akinek az elismert szolgálati ideje legalább 20 év, kivéve, ha az öregségi nyugdíj alapját képező havi átlagkeresete nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegét. Ebben az esetben a nyugdíj összege azonos lesz a nyugdíj alapját képező átlagkeresettel.

Ha az igénylő elismert szolgálati ideje nem éri el a 20 évet, és csak öregségi résznyugdíjra szerezhet jogosultságot. Összegét a nyugdíj alapját képező havi átlagkeresetnek a szolgálati időtől függő százalékában kell megállapítani

Hasonló a szabályozás a rokkantsági nyugdíj esetében is.

Az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összege ezen kívül kiszámítási alapjául szolgál több különféle ellátásnak is úgy, hogy a jogosultsághoz szükséges jövedelemhatárt a nyugdíjminimum arányában határozzák meg és/vagy az ellátás összege igazodik a nyugdíjminimum mértékéhez. (pl. rendszeres szociális segély, időskorúak járadéka, ápolási díj, bányászok egészségkárosodási járadéka, fogyatékosági támogatás, anyasági támogatás, gyes, gyermeknevelési támogatás, stb.).

Havi nyugdíjminimumok 2011-ben

A nyugdíjminimumok (öregségi teljes nyugdíj, rokkantsági nyugdíj, baleseti rokkantsági nyugdíj, árvaellátás legkisebb összege és az özvegyek saját jogú és özvegyi nyugdíjának együttfolyósítási összeghatára) emeléséről 2009. január elsejétől törvényi felhatalmazás alapján a kormány dönt. A korábbi tervekkel ellentétben nem szűnik meg a nyugdíjminimum, de 2011-ben sem emelkedik. Kivétel az egyesítési összeghatár, amely azon özvegyek saját jogú és özvegyi nyugdíjának együtt folyósíthatóságára vonatkozik, akik még 1998 előtt szereztek jogot özvegyi nyugdíjra, és kedvezőbb számukra az e határig – 2011-ben 72.820 Ft – folyósított két ellátás, mintha a saját jogú nyugdíjuk mellett csak a házastársuk nyugdíjának 30 %-át kapnák.

353/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és a baleseti járadék emeléséről

Öregségi nyugdíj	28 500 Ft
Rokkantsági nyugdíj	
III. rokkantsági csoport	28 500 Ft
II. rokkantsági csoport	29 800 Ft
I. rokkantsági csoport	30 850 Ft

Baleseti rokkantsági nyugdíj	
III. rokkantsági csoport	28 600 Ft
II. rokkantsági csoport	30 000 Ft
I. rokkantsági csoport	31 000 Ft
Árvaellátás	24 250 Ft

Az öregségi teljes nyugdíj legkisebb összege az elmúlt években a következők szerint alakult:

2010. január 1.	28.500	2000. január 1.	16.600
2009. január 1.	28.500	1999. január 1.	15.350
2008. január 1.	28.500	1998. január 1.	13.700
2007. február 15.	27.130	1997. január 1.	11.500
2007. január 1.	26.830	1996. január 1.	9.600
2006. január 1.	25.800	1995. január 1.	8.400
2005. január 1.	24.700	1994. január 1.	7.480
2004. január 1.	23.200	1993. szeptember 1.	6.600
2003. január 1.	21.800	1993. március 1.	6.400
2002. január 1.	20.100	1993. február 1.	5.200
2001. január 1.	18.310	1992. január 1.	5.200

12. Milyen összefüggés van a minimálbér és az öregségi nyugdíj között?

A kettő között nincs összefüggés. A minimálbér, kormányrendeletben szabályozott, az aktív foglalkoztatottak körében kötelezően alkalmazandó legkisebb munkabér. Az öregségi nyugdíj összege ezzel nincs kapcsolatban, mert azt a megszerzett (elismert) szolgálati idő hossza és a figyelembe vehető havi átlagkereset (amely alapján a járulékfizetés történt) összege határozza meg.

13. Mikor lehet kevesebb az öregségi nyugdíj összege a nyugdíjminimum összegénél?

A/ Ha az öregségi teljes nyugdíj alapját képező havi átlagkereset nem éri el az öregségi nyugdíj megállapításkori legkisebb összegét, ez esetben a nyugdíj összege megegyezik a havi átlagkeresettel.

B/ Résznyugdíj esetében, mivel az minden esetben a nyugdíj alapját képező átlagkeresetnek a szolgálati időtől függő százalékában kerül megállapításra.

C/ Csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj esetében, mivel a csökkentést az öregségi nyugdíj legkisebb összege szerinti ellátásra is végre kell hajtani.

D/ Ha a magán-nyugdíjpénztári tag egyéni számláján lévő összeget saját döntése alapján nem utalták át a Nyugdíjbiztosítási Alap részére, akkor az öregségi nyugdíj összege az elismert szolgálati idő és a figyelembe vehető átlagkereset alapján kiszámított összeg 75%-a.

14. Mi a résznyugdíj?

A résznyugdíj intézménye azt jelenti, hogy az is részesülhet nyugdíjban, aki nem szerezte meg az öregségi teljes nyugdíjhoz előírt legalább 20 év szolgálati időt, de legalább 15 évet elért és a nyugdíjkorhatárt betöltötte. Az a rokkant, aki az ötvenötödik életévét betöltötte és legalább 15 évi szolgálati idővel rendelkezik, rokkantsági résznyugdíjra jogosult.

Ilyen az esetekben azonban nincs minimum garancia, tehát nagyon alacsony nyugdíjak is keletkezhetnek, ugyanis a résznyugdíjat akkor is a nyugdíj alapját képező havi átlagkeresetnek a szolgálati időtől függő százalékában kell megállapítani, ha a kapott összeg végül nem éri el a nyugdíjminimum összegét.

15. Ki kaphat nyugdíjnövelést?

a) Az, aki legalább 20 évi szolgálati idővel rendelkezik és a nyugdíjkorhatár betöltése után a nyugdíj megállapítása nélkül legalább 30 napra szolgálati időt szerez. A nyugdíjnövelés mértéke minden 30 nap után az öregségi, baleseti rokkantsági nyugdíj 0,5 százaléka.

b) Annak a saját jogú nyugellátásban részesülő, illetve a saját jogú nyugellátás szüneteltetését kérő személynek a nyugellátását, aki 2006. december 31-ét követően biztosítással járó jogviszonyban áll, kérelemre a járulékalapot képező kereset, jövedelem havi átlagos összegének 0,5 százalékával meg kell emelni. Az igényt az erre rendszeresített igénylőlapra a lakóhely szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságon kell benyújtani.

16. Ki és milyen feltételek mellett kérheti a nyugdíja rögzítését?

Az, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt elérte, és eddig az időpontig legalább 20 év szolgálati időt szerzett kérheti az öregségi nyugdíja összegének folyósítás nélküli megállapítását.

17. Milyen kedvezményt nyújt a nyugdíj rögzítése?

Amennyiben a nyugdíjra jogosító korhatáron túl úgy dolgozik tovább, hogy legalább 365 naptári napra szolgálati időt szerez, a tényleges nyugdíjba menetelkor - ha számára kedvezőbb - választhatja a nyugdíjkorhatár betöltésére rögzített nyugdíjként kiszámított és az évenkénti emelésekkel növelt nyugdíját, a tényleges nyugdíjba vonuláskor hatályos szabályok szerint kiszámított összeg helyett.

18. Milyen kizáró rendelkezés érvényesül a rögzített nyugdíjnál?

Nem élhet a választási lehetőséggel az, akinek a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltésétől a tényleges nyugdíjazás időpontjáig eltöltött idő legalább fele része alatt özvegyi nyugdíjat (állandó özvegyi nyugdíjat) folyósítottak.

19. A nyugdíj kiszámítását hogyan befolyásolja a gyermekgondozási segély és a sorkatonai szolgálat tartama?

A gyermekgondozási segély folyósítási időtartama (függetlenül attól, hogy az összege után nyugdíjjárulék-fizetés történt-e) és a sorkatonai (polgári) szolgálat időtartama szolgálati időnek minősül, de az ellátás alapját képező átlagkereset kiszámításánál az osztószám meghatározásakor figyelmen kívül marad. A gyermekgondozási segély összege, ha a nyugdíjjárulék-fizetés megtörtént, az ellátás összegébe beszámít, és az osztószám meghatározásánál is figyelembe kell venni, ha az az igénylőre nézve kedvezőbb.

20. Mi az eljárás, ha az ellátást igénylőnek az átlagszámítási időszak - 1988. január 1-jétől a nyugdíj megállapításának kezdő napjáig - fele részében nincs keresete, jövedelme?

A hiányzó időre eső napokra a keresetet, jövedelmet az 1988 előtti legközelebbi időszak keresetei, jövedelmei alapján kell figyelembe venni. Ha ez sem áll rendelkezésre, a hiányzó naptári napokra keresetként a hiányzó időben érvényes minimálbér harmincad részét kell 1 napra számításba venni.

21. Mivel igazolhatók a keresetekre vonatkozó adatok?

Amennyiben a társadalombiztosítási nyilvántartásban bejelentési adat nem található, a munkáltató nyilvántartása alapján kiállított igazolással, vagy a munkavállaló birtokában lévő egykorú okirattal.

22. Megállapítható-e az öregségi nyugdíj a munkaviszony, köztisztviselői, közalkalmazotti jogviszony fennállása alatt?

A biztosítással járó jogviszony megszüntetése a 2008. január elsejétől megállapított, korhatár alatti nyugdíjak, illetve a 2010. január 1-jétől megállapításra kerülő öregségi nyugdíjak esetében feltétele a nyugdíj megállapításának.

Köztisztviselők esetében 2008. január elsejétől lehetőség van arra, hogy a felmentési idő megkezdődjön már korábban is, amennyiben a kérelmező szolgálati idő elismerési határozattal igazolja, hogy a felmentési idő lejártakor már rendelkezni fog a előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság életkori és szolgálati idő feltételeivel. [Ktv. 17.§ (2) f) és (12).]

A Kjt. új szabálya szerint a munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt felmentéssel többek között akkor szüntetheti meg, ha az előrehozott öregségi nyugdíjjogosultság életkori és szolgálati idő feltételeivel rendelkező közalkalmazott azt írásban kérelmezi.

A Kjt. 30. § (1) bekezdésének fent idézett, új e) ponttal való kiegészítését az indokolta, hogy Tny. 2008. január 1-jétől hatályos 9. §-a az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság feltételévé tette a biztosítással járó jogviszony megszüntetését. A Kjt. eddigi szabályai szerint viszont felmentéssel csak akkor lehetett nyugdíjazás jogcímén megszüntetni a közalkalmazotti jogviszonyt, ha a közalkalmazottnak az előrehozott öregségi nyugdíjat a

nyugdíjfolyósító szerv kérelmére megállapította. Ez viszont a Tny. fenti szabályai szerint nem történhet meg 2008. január 1-jét követően.

Erre tekintettel a módosítás kiegészítette a felmentési okokat egy új körülménnyel. A közalkalmazott kérheti a felmentését, ha az előrehozott (csökkentett előrehozott) öregségi nyugdíj életkori, valamint szolgálati időre vonatkozó feltételeivel a felmentési idő leteltekor rendelkezik (de a nyugdíjhatóság még nem állapította meg számára e nyugdíjat). A munkáltató mérlegelheti, hogy a felmentési kérelemnek eleget tesz-e. (Kjt. 11.§)

23. Igénybe vehető-e a nyugdíj a munkanélküli ellátás folyósításának ideje alatt?

Nem. Ha az igénylő részére a *foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról* szóló 1991. évi IV. törvény (Flt.) alapján munkanélküli-ellátásként álláskeresői járadékot, vállalkozói járadékot, nyugdíj előtti munkanélküli-segélyt, álláskeresőt ösztönző juttatást vagy képzési támogatásként keresetpótló juttatást folyósítanak, a nyugellátást legkorábban a felsorolt ellátások folyósításának megszűnését követő naptól lehet megállapítani.

24. Mi az eljárás, ha az öregségi nyugdíjas üzemi balesetből vagy foglalkozási megbetegedésből eredő egészségkárosodása alapján baleseti rokkantsági nyugdíjra is megszerezte a jogosultságot?

Azt a baleseti ellátást kell megállapítani, amely összegében a jogosultra nézve kedvezőbb. Ez tehát azt jelenti, vagy a baleseti rokkantsági nyugdíjat kell megállapítani az öregségi nyugdíj helyett, vagy az öregségi nyugdíj mellett a baleseti eredetű egészségkárosodás mértékének megfelelő baleseti járadékot kell megállapítani.

III. Előrehozott öregségi nyugdíj és a 40 éves kedvezményes nyugdíj

Előrehozott öregségi nyugdíj és csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj

25. Mit jelent az előrehozott öregségi nyugdíj?

Olyan lehetőség, amely alapján a hosszú szolgálati időt szerzett személy, a reá irányadó (felemelt) öregségi nyugdíjkorhatárnál korábban veheti igénybe az öregségi nyugdíjat.

26. Mikor csökkentik az öregségi nyugdíjat?

Ha a nyugdíjat igénylő személynek az előrehozott öregségi nyugdíj megállapításához előírt szolgálati időből legfeljebb három éve hiányzik. A jogosultság megállapításához is számításba kell venni a korkedvezményt, illetve a rokkantsági nyugdíj folyósításának időtartamát. Az 1951-es vagy későbbi születésű férfiak és az 1954-es vagy későbbi születésű nők előrehozott öregségi nyugdíja már mindenképpen csökkentett összegű lesz.

27. Hogyan történik a nyugdíj csökkentése?

A csökkentés mértéke attól függ, hogy az előírt szolgálati időből hány nap hiányzik, továbbá, hogy az igénylő a reá irányadó nyugdíjkorhatár betöltése előtt hány hónappal korábban kéri a nyugdíjat.

A csökkentést a ténylegesen megszerzett szolgálati idő és az átlagkereset alapján kiszámított nyugdíj összegére kell végrehajtani.

28. Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után módosul-e a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj?

A csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj összegét a nyugdíjkorhatár betöltése nem érinti, a megállapításkori nyugdíjcsökkentés végleges.

29. Az előrehozott öregségi nyugdíj igénybevételénél milyen kedvezmények jöhetnek szóba?

A rokkantsági-, baleseti rokkantsági nyugdíj folyósításához igazodó kedvezmény, a korkedvezmény és a **2008. december 31-éig** jogosultságot szerzetteknek a gyermekkedvezmény is.

30. Ki jogosult gyermekkedvezményre?

Az előrehozott és a csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj megállapításakor számításba vehető gyermekkedvezményt az veheti igénybe, aki gyermeket szült, vagy saját háztartásában legalább tíz éven át nevelt. A kedvezmény külön-külön megilleti a gyermeket szülő nőt és a gyermeket felnevelő személyt, azonban ugyanazon gyermek után ugyanazon személy csak egy jogcímen veheti igénybe. A gyermekkedvezményre csak **2008. december 31-éig** lehetett jogosultságot szerezni.

31. Mit jelent a gyermekkedvezmény?

A gyermekkedvezmény igénybevételére a Tny. és a végrehajtásáról szóló TnyR. ad(ott) lehetőséget.

A gyerekkedvezmény az **1997. december 31-ét követő és 2009. január 1-jét megelőző** időpont között megállapításra került előrehozott öregségi nyugdíjnal volt alkalmazható (Tny. 11/A.§ és TnyR. 9/A.§). A kedvezmény a nyugdíjcsökkentés mértékét csökkentette, vagy a csökkentést elkerülhetővé tette, de a szolgálati hosszát nem növelte. A nyugdíjtörvény a kihirdetése óta tartalmazza, hogy a 2009. január elsejét követő megállapításokra ez a gyermekkedvezmény már nem alkalmazható. A korábban szerzett jogot a későbbiekben érvényesíteni lehet, az utolsó női korosztály, aki a gyermekkedvezménnyel élhet – nyugdíjkorhatára 2013-ban esedékes betöltéséig – 1951-ben született.(332/2008. Korm. rendelet 15. § (1) aa) pontja).

32. Milyen változás történt 2009., illetve 2011. január 1-jén az előrehozott öregségi nyugdíj feltételében?

Megmaradt az előrehozott öregségi nyugdíj intézménye azzal a változtatással, hogy a nők 59, a férfiak 60. életévüktől szerezhetnek jogosultságot előrehozott öregségi nyugdíjra 40

év szolgálati idővel. A csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjhoz legalább 37 év szükséges.

2011. január 1-jétől a férfiak akkor is csak csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjat vehetnek igénybe, ha 37 évnél hosszabb szolgálati időt szereztek. A csökkentés mértéke kizárólag attól függ, hogy a korhatáruk betöltése előtt mennyi idővel kívánnak nyugdíjba vonulni. A csökkentés maximális mértéke 8,4 % lehet.

33. Miért van szükség a biztosítási jogviszony megszüntetésére illetve a korhatár alatti nyugdíjak folyósítása szüneteltetésének meghatározott összegű éves kereset felett?

A korai nyugdíjazás egy kedvezmény annak érdekében, hogy akinek nehézséget okoz a munkaerő piacon való elhelyezkedés, vagy az egészségi állapota már nem engedi meg a munkavégzést, legyen módja visszavonulni. Ha mégis sikerül a munkaerőpiacon megtalálnia a helyét, indokolatlan a korhatár alatti nyugdíjba vonulás kedvezményét korlátozás nélkül fenntartani.

Ezért a jogalkotó a korhatár alatti nyugdíjak esetében, a jogosultságok 2008. január elseje utáni megszerzéséhez – a szolgálati idő és életkori feltételek mellett – további követelményként írta elő a biztosítással járó jogviszony megszüntetését, illetve azt, hogy ha a megszüntetett munkaviszony helyébe új munkaviszony lép, a nyugdíj folyósítását meghatározott kereset (éves összege a minimálbér 18-szorosa, 2011-ben 1 404 000 Ft) felett szüneteltetni kell. (2006. évi CVI. törvény, 2007. évi CLVI. törvény)

A nők 40 éves jogosultsági idővel igényelhető kedvezményes nyugdíja

34. Ki jogosult a 40 éves kedvezményes nyugdíj igénybevételére?

Öregségi teljes nyugdíjra életkorától függetlenül jogosult az a nő is, aki

- a) legalább negyven év jogosultsági idővel rendelkezik, és
- b) azon a napon, amelyről a nyugdíjat megállapítják, biztosítási jogviszonyban nem áll.

A 40 éves kedvezményes nyugdíj nem állapítható meg, ha a kereső tevékenységgel szerzett szolgálati idő nem éri el a 32 évet, olyan nő esetén pedig, akinek a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel ápolási díjat állapítottak meg, a 30 évet.

A jogosultsági idő - ha a jogosult a saját háztartásában 5 gyermeket nevelt - 1 évvel, minden további gyermek esetén további 1-1 évvel, de összesen legfeljebb 7 évvel csökken. Saját háztartásban nevelt gyermeknek azt a vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermeket kell tekinteni, aki a jogosulttal életvitelszerűen együtt élt és annak gondozásából rendszeres jelleggel legfeljebb csak napközbeni időszakokra került ki, vagy személyére tekintettel családi pótlékot folyósítottak.

35. Mi számít jogosultsági időnek?

Jogosultsági időnek minősül

- a kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal, valamint
- a terhességi-gyermekágyi segélyben,
- gyermekgondozási díjban,
- gyermekgondozási segélyben,
- gyermeknevelési támogatásban és
- a súlyosan fogyatékos vér szerinti vagy örökbe fogadott gyermekére tekintettel megállapított ápolási díjban eltöltött idővel

szerezett szolgálati idő.

A fentiek alkalmazása során, kereső tevékenységgel járó biztosítási vagy azzal egy tekintet alá eső jogviszonnyal szerzett jogosultsági időnek

a) az 1997. december 31-ét követően a Tbj. 5. § (1) bekezdés a), b) és e)-i) pontjában, valamint (2)-(3) bekezdésében meghatározott jogviszonyban töltött idő;

b) az 1998. január 1-jét megelőzően a TnyR. 12.§-ában felsorolt jogviszonyokban töltött időtartamok minősülnek (Ilyenek például a kisiparosként, a magánkereskedőként, a gazdasági munkaközösség tagjaként, az ipari és szolgáltató szövetkezeti szakcsoport tagjaként, a kisszövetkezet tagjaként, a külföldi munkavállalóként, az ügyvédi, illetőleg a jogtanácsosi munkaközösség tagjaként szerzett szolgálati idők.).

A felsorolt jogviszonyokon kívül jogosultsági időnek minősül:

- a prémiumévek programban való részvétel időtartama függetlenül attól, hogy a résztvevőt munkavégzésre kötelezték vagy sem,
- az alkalmi munkavállalói könyvvel történő foglalkoztatás ideje, vagyis az ezen időszakban végzett alkalmi munkavállalói napok,
- az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény hatálya alá tartozó munkavégzés időtartama,
- a gyermekgondozási segély folyósítása alatti - a vonatkozó jogszabályban engedélyezett - munkavégzés időtartama (figyelemmel arra, hogy ilyen esetben a gyes munkavégzéssel azonos időtartamra eső folyósítási idejét „gyermekneveléssel töltött időként” a szolgálati idő kétszeres számításának tilalma miatt nem lehet beszámítani),
- a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagként egyébként szolgálati időnek minősülő időtartam azzal, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tag esetén kizárólag a tagság időtartama minősül jogosultsági időnek, az első belépés teljes naptári éve nem,
- a szakmunkástanuló, a szakközépiskolai tanuló kötelező nyári gyakorlata, amennyiben arra bejelentési adat található, ideértve természetesen az egyéb

tanulmányokat folytató személy nyári szünetben történő munkavégzésének időtartamát is,

- a korkedvezményre jogosító munkavégzés időtartama az öregségi nyugdíj jogosultságra vonatkozó általános szabályok szerint,
- a Tny. 39. §-ának hatálya alá tartozó időtartam az arányos szolgálati idő számítás alkalmazása nélkül.

Jogosultsági időként nem vehető figyelembe

- a munkanélküli ellátás folyósításának időtartama,
- az egyébként szolgálati időként elismerhető tanulmányi idő,
- a passzív, vagyis a biztosítási jogviszony megszűnését követően folyósított táppénz időtartama,
- az 1998. január 1-jét megelőzően - nem gyermekgondozás, vagy -ápolás miatt igénybevett - fizetés nélküli szabadság szolgálati időnek minősülő első 30 napja.

36. Hogyan számítják ki a 40 éves kedvezményes nyugdíj összegét?

A kedvezményre jogosultak nyugdíjának összegét az általános szabályok szerint kell kiszámítani, vagyis a nyugdíjszámítás során már minden szolgálati időt figyelembe kell venni. A kedvezmény a nyugdíj csökkentése nélkül jár, a feltételnek eleget tevő jogosultak a hatályos nyugdíj-megállapítási szabályok szerinti teljes összegű öregségi nyugdíjat kapnak.

37. Lehet a 40 éves kedvezményes nyugdíj mellett dolgozni?

A kedvezményben részesülőeknek is lehet kereső tevékenységet végezni, de a többi korhatár alatti nyugdíjas kereseti korlátozására vonatkozó szabályok betartásával. A hatályos szabályok értelmében minden nyugdíjkorhatárt be nem töltött, de öregségi jellegű nyugdíjban részesülő személy nyugdíjának a folyósítását az év végéig szüneteltetni kell, ha a nyugdíjas adott évi összjövedelme meghaladja a minimálbér tizennyolcszorosát. A korlátozás megszűnik, ha a nyugdíjas betölti a rá irányadó nyugdíjkorhatárt.

IV. Különleges nyugdíjjogosultságok

Bányásznyugdíj

(150/1991. (XII.4.) Korm. rendelet)

38. Ki jogosult bányásznyugdíjra?

Életkorára tekintet nélkül bányásznyugdíjra jogosult az, aki

- saját jogú nyugellátásban nem részesül, és
- bányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél föld alatti munkakörben 25 év szolgálati időként figyelembe vehető időt, vagy legalább 5000 (a mecseki uránbányászatban legalább 3000, illetőleg a mecseki szénbányászatban legalább 4000) műszakot töltött el és

- utolsó munkaviszonya, jogviszonya 1991. december 31-ét követően a gazdálkodó szervezetnél szűnik meg, vagy az igénybejelentés időpontjában rendszeres szociális járadékban, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában, bányászati kereset-kiegészítésben, munkanélküli járadékban, illetőleg munkanélküliek jövedelempótló támogatásában részesül.

39. Lehet-e jogosultságot szerezni bányásznyugdíjra külszínen végzett bányászati tevékenység esetén ?

Bányásznyugdíjra jogosult életkorára tekintet nélkül az is, aki

- szénkülfejtéses bányatértség fizikai és termelésirányító munkaköreiben legalább 30 év szolgálati időt szerzett, és
- saját jogú nyugellátásban nem részesül, valamint
- utolsó munkaviszonya, jogviszonya 1996. december 31-ét követően a szénbányászati tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél szűnik meg, vagy az igénybejelentés időpontjában rendszeres szociális járadékban, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában, bányászati kereset-kiegészítésben, munkanélküli járadékban, illetőleg munkanélküliek jövedelempótló támogatásában részesül.

40. Hol érvényesíthető a bányásznyugdíj iránti igény ?

A bányásznyugdíjat az öregségi nyugdíjra vonatkozó rendelkezések alapján az igénylő lakóhelye szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv állapítja meg.

Művésznyugdíj

(Egyes művészeti tevékenységeket folytatók öregségi nyugdíjra jogosultságáról szóló 5/1992. (I.13.) Korm. rendelet)

41. Mely művészeti tevékenységet végzőkre terjed ki a kedvezmény?

- az operánál, színháznál és más hivatásos együttesnél tevékenységet folytató magánénekesre, magántáncosra, énekkari és táncvari tagokra, színművészre,
- a hivatásos zenekarnál tevékenységet folytató fúvószenészre,
- a kivételes fizikai erőfelfejtést vagy pszichés koncentrációt igénylő cirkuszi műfajokban tevékenységet folytató hivatásos artistára,
- az önálló művészeti tevékenységet folytató
 - felsőfokú szakirányú végzettséggel, vagy
 - az 521822 02 OKJ számú énekes (klasszikus magánénekes vagy jazzénekes szakirány) szakképesítéssel, vagy az 541822 01 OKJ számú szórakoztató zenész I. tánczene-ének, rockzene-ének, népi-cigányzene-ének szakirány szakképesítéssel, vagy
 - az Országos Filharmónia vagy az Országos Rendező Iroda által énekes kategóriában 1991. március 1. előtt kiállított egyéni, hivatásos előadóművészi működési engedéllyel vagy
 - az Országos Filharmónia vagy a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezete által 1994. július 2. előtt kiadott egyéni, hivatásos előadóművészi végzettséget tanúsító bizonyítvánnyal rendelkező

énekesre.

42. Melyek a jogosultság feltételei ?

A fent meghatározott művészeti tevékenységet folytató személy öregségi nyugdíjkorhatárának elérése előtt öregségi nyugdíjra akkor jogosult, ha nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek nyilvántartása alapján, vagy a foglalkoztató által kiállított egykorú eredeti okirattal (igazolással) vagy a foglalkoztató eredeti nyilvántartásai alapján kiállított igazolással, illetőleg egyéb egykorú eredeti okirattal bizonyítja, hogy az öregségi nyugdíj megállapításának kezdő időpontját közvetlenül megelőző 1825 napon belül legalább 1290 (artista esetén 913) napig is, és legalább huszonöt (a magánénekes és a magántáncos, valamint a fúvószenész hús) éven át – ide nem értve a képzés idejét – belföldön vagy külföldön művészeti tevékenységét főfoglalkozásszerűen folytatta, és legalább 25 évi szolgálati időt szerzett.

Művészeti tevékenységét főfoglalkozásszerűen folytató személynek az tekinthető, aki ezzel egyidejűleg nem folytatott művészeti tevékenységével kapcsolatba nem hozható egyéb keresőtevékenységet.

Foglalkoztatói nyugdíj

(A foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről szóló 2007. évi CXVII. törvény)

43. Mi a foglalkoztatói nyugdíj

Egy Európai Unió irányelv nyomán a hazai jogrendbe illesztett foglalkoztatói nyugellátást szolgáltató intézmény korábban nem volt ismert a hazai nyugdíjrendszerben. A jogszabállyal olyan önkéntes nyugdíjcélú megtakarítási forma teremthető meg, melynek középpontjában a foglalkoztatói kötelezettségvállalás áll. A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény részvénytársasági formában működhet. Ilyen intézményt alapíthat a foglalkoztató, valamint bank, biztosító részvénytársaság és befektetési társaság. A nyugdíjszolgáltatók PSZÁF felügyelet alatt állnak majd. A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézményhez bármely foglalkoztató csatlakozhat, hogy munkavállalóinak foglalkoztatói nyugdíjkonstrukciót biztosítson. A csatlakozás a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény és foglalkoztató között megkötött szerződéssel jön létre.

Polgármesterek és képviselők nyugdíja

44. Milyen jogszabályok foglalkoznak a polgármesterek és a képviselők nyugdíjazási szabályaival?

Polgármesterek nyugdíja

- 1994. évi LXIV. törvény a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról

- 209/2006. (X. 17.) Korm. rendelet a polgármester öregségi nyugdíja, valamint közszolgálati járadéka megállapításáról és folyósításáról

Országgyűlési képviselők nyugdíja

- 1990. évi LVI. törvény az országgyűlési képviselők javadalmazásáról

Európai parlamenti képviselők nyugdíja

- 2004. évi LVII. törvény az Európai Parlament magyarországi képviselőinek jogállásáról

Szolgalati nyugdíjak

45. Mi szabályozza a szolgálati nyugdíjakat?

Elsősorban két törvény, amely mellett számos kormányrendelet és miniszteri rendelet is található. Amennyiben e speciális jogszabályok a nyugdíjakra vonatkozóan eltérően nem rendelkeznek, úgy az általános nyugdíjszabályokat kell alkalmazni.

A két legfontosabb jogszabály:

- A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló
- 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.)
- A Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény (Hjt.)

Újdonság, hogy a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (Hszt.) módosítása szerint **a fegyveres szervek nyugdíj-megállapítása** az Információs Hivatal kivételével **a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervekhez kerül**, ezzel egységes lesz az igényelbírálás. Az integráció az anyagi jogi szabályokat nem érinti, és az eljárási specialitások is megmaradnak, azzal, hogy az eddigi miniszteri rendelet helyett kormányrendelet fogja szabályozni a végrehajtást. Az Információs Hivatal a hírszerzési tevékenység sajátosságaira tekintettel nem vesz részt az integrációban. (A 2010. évi CLXX törvény 22-24 §-ai által módosított Hszt.)

V. Korkedvezmény

46. Ki szerezhet korkedvezményre jogosultságot?

Aki a szervezet fokozott igénybevételével járó, továbbá az egészségre különösen ártalmas – jogszabályban meghatározott munkakörben – meghatározott időn át dolgozott, az korkedvezményben részesül.

A korkedvezményre – **2012. december 31-éig** – a 2006. december 31-én hatályos rendelkezések szerinti munkakörök (munkahelyek) jogosítanak. 2012. december 31-éig a 2006. december 31-én hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni az egyes munkakörökre (munkahelyekre) vonatkozó különös számítási szabályokra is.

47. Melyek a korkedvezményre jogosultság feltételei?

Az igénylőre irányadó öregségi nyugdíjkorhatárhoz képest kétévi korkedvezményben részesül az a férfi, aki legalább tíz és az a nő, aki legalább nyolc éven át korkedvezményre jogosító munkakörben, továbbá az, aki legalább hat éven át 100 kPa-nál nagyobb nyomású légtérben dolgozott.

A korkedvezmény további egy-egy év a korkedvezményre jogosító munkakörben végzett minden újabb öt, nőnél négy, illetőleg az egy légköri nyomásnál nagyobb nyomású légtérben végzett minden újabb háromévi munka után.

48. Melyik jogszabály tartalmazza a korkedvezményre jogosító munkakörök (munkahelyek) jegyzékét?

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény végrehajtására vonatkozó 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet 1. számú melléklete. A melléklet hatályát veszítette 2007. január elsejétől, tehát újabb munkakörök felvételére, illetve más módosítására nincs lehetőség, azonban a korkedvezményre jogosultság megállapításához alkalmazni kell.

49. Milyen speciális szabályok érvényesülnek a korkedvezményre jogosító idő számításánál?

A korkedvezményre jogosító különböző munkakörökben eltöltött időket egybe kell számítani. A 100 kPa-nál nagyobb nyomású légtérben végzett munka alapján figyelembe vehető idő minden harminc napját ötven nappal kell a korkedvezményre jogosító egyéb munkakörben eltöltött időhöz hozzászámítani.

Táppénzes állományban (betegszabadságon) eltöltött időt abban az esetben lehet korkedvezményre jogosító időként figyelembe venni, ha az igénylő a keresőképtelenség kialakulását megelőzően korkedvezményre jogosító munkakörben (munkahelyen) dolgozott.

A korkedvezményre jogosultság szempontjából figyelembe kell venni a fegyveres szerveknél

a) hivatásos szolgálatban ténylegesen eltöltött szolgálati időt,

b) nem hivatásos szolgálatban vagy más állam hadseregében eltöltött és az a) pont szerinti hivatásos szolgálatba beszámított időt, továbbá a fegyveres szerveknél továbbszolgáló állományban 1960. december 17-e után eltöltött időt is.

Továbbszolgáló állományban 1960. december 18-a előtt eltöltött időt, valamint a katonai szolgálatban eltöltött időt abban az esetben lehet a korkedvezményre

jogosultság szempontjából számításba venni, ha az igénylő e szolgáltatát megelőző és követő 30 napon belül korekedvezményre jogosító munkakörben (munkahelyen) dolgozott.

A korekedvezményre jogosult az általános szabályokhoz képest annyi évvel korábban veheti igénybe az előrehozott öregségi nyugdíjat, ahány év korekedvezményt szerzett. Az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság és az esetleges nyugdíjcsökkentés mértékének meghatározásakor a ténylegesen elért szolgálati időhöz hozzá kell adni a korekedvezmény idejét is. Ez azonban kizárólag az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultságnál és a nyugdíjcsökkentés mértékének meghatározásakor vehető figyelembe, a nyugdíj összegét a ténylegesen megszerzett szolgálati idő alapján kell kiszámítani.

50. Miként igazolható a korekedvezményre jogosító idő?

Elsősorban társadalombiztosítási nyilvántartások szolgálnak alapul. Annak hiányában a munkakönyv, korabeli iratok alapján kiállított igazolás; a volt munkáltatónál, gazdálkodó szervezetnél a korekedvezményes munkakörök vizsgálatára és igazolására létrehozott bizottság megállapításaira alapozott igazolás is bizonyító erejű.

Felmerülhet egyéb hitelt érdemlő módon (tanúvallomás) való bizonyítás. Kedvező elbírálásra számíthat az, akinek a volt munkatárs tanúi részére a vitatott idő korekedvezményes időként már korábban elismerésre került.

51. Mi a teendő, ha a munkakör azonosítása tekintetében vita merül fel?

Ha a munkakör azonosítása tekintetében vita merül fel, a munkakör (munkahely) szerint illetékes ágazati miniszter és a szakmai, ágazati érdekképviselő, szakszervezet központi szerve véleményének a kikérése után a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv (ONYF) dönt.

VI. Korenedvezményes nyugdíj

A korenedvezményes nyugdíjazás egy foglalkoztatás-politikai célú intézmény, nem része a társadalombiztosítási nyugdíjrendszernek. Költségei az igénybevevő foglalkoztatóját terhelik, neki kell előre, egy összegben megfizetnie a társadalombiztosítási nyugdíj folyósításának időpontjáig terjedő időtartamra az igénybevevő nyugdíját és annak postaköltségeit.

52. Milyen jogszabály-változás történt a korenedvezményes nyugdíj tárgyában?

A Magyar Közlöny 2010. évi 200. számában hirdették ki a Kormány 354/2010. (XII. 30.) Korm. rendeletét (R.) a korenedvezményes nyugdíjba vonulás lehetőségének meghosszabbításáról. Az R. hatályon kívül helyezte a korenedvezményes nyugdíjazásról szóló 181/1996. (XII. 6.) Korm. rendeletet (2012. január 1-jei hatállyal) és módosította a korenedvezményes nyugdíjba vonulás lehetőségének meghosszabbításáról szóló 283/2009. (XII. 11.) Korm. rendeletet.

Az új rendelkezések nem vonatkoznak azokra a munkavállalókra, akikkel munkáltatójuk 2010-ben kötött korenedvezményes nyugdíj megállapítására vonatkozó megállapodást - amelyet legkésőbb 2010. december 31-ig benyújtottak az illetékes nyugdíjbiztosítási szervhez - függetlenül attól, hogy a nyugdíjazásra 2010-ben vagy azt követően kerül sor.

53. Milyen feltételek mellett állapítható meg a korenedvezményes nyugdíj?

2010. december 31-ét követően megkötött megállapodás alapján korenedvezményes nyugdíj akkor állapítható meg, ha

a) a munkavállaló a korenedvezményes nyugdíjra való jogosultsághoz szükséges életkort* és szolgálati időt** 2011. december 31-éig betölti, illetve megszerzi,

*

- az 1952-ben születetteknél az 57. életév betöltését követő 183. nap,
- az 1953-ban születetteknél az 58. életév,
- a korekedvezményt szerzett személyeknél a korekedvezménnyel csökkentett öregségi nyugdíjkorhatárnál öt évvel alacsonyabb életkor

**

- legalább 37 év

b) a munkavállaló és a munkáltató a korenedvezményes nyugdíjazásról szóló megállapodás megkötésének szándékát a munkaügyi központnak bejelentette,

c) a munkáltató és a munkavállaló között megkötött megállapodást 2011. december 31-éig megküldik az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek, és

d) a korenedvezményes nyugdíjba vonulás időpontja legkésőbb 2011. december 31-e.

2011. december 31-ét követően korenedvezményes nyugdíjra megállapodás nem köthető.

Továbbra sem köthető megállapodás azzal a munkavállalóval, aki az előrehozott, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíj igénybeviteléhez előírt életkort betöltötte, vagy a korenedvezményes nyugdíjba vonulás időpontjáig betölti.

Változatlanul jogosultsági feltételnek minősül a biztosítási jogviszonynak (munkaviszony, közalkalmazotti jogviszony, közszolgálati jogviszony, bírósági és ügyészségi szolgálati jogviszony, bedolgozói jogviszony, szövetkezeti tag munkaviszony jellegű munkavégzésre irányuló jogviszonya) a korenedvezményes nyugdíjba vonulás időpontjáig történő megszüntetése.

A korenedvezményes nyugdíj megállapítására vonatkozó megállapodásról és a fizetési kötelezettség vállalásáról a munkáltató legkésőbb a megállapodás megkötésétől számított 15 napon belül, de legkésőbb 2011. december 31-ig köteles értesíteni az illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságot.

54. Milyen személyi kört érinthet a korenedvezményes nyugdíj lehetősége?

2011. évben a munkáltatók az 1953-ban született nőkkel és férfiakkal az 58. életévük betöltésétől, továbbá 1952-ben született nőkkel és férfiakkal, a nők esetében az 59. születésnapjukig, az 1951-es születésű férfiakkal a 60. születésnapjukig (az előrehozott öregségi nyugdíjkorhatárig) köthetnek megállapodást a korengedményes nyugdíj igénybevételeire.

Az előzőekben említett személyi körön túl azok a korekedvezményre jogot szerzett személyek is igénybe vehetik a korengedményes nyugdíjat, akik a megszerzett korekedvezményre figyelemmel a születési évükre irányadó, korekedvezménnyel csökkentett öregségi nyugdíjkorhatárt öt éven belül betöltik.

A 2011. évben megkötött megállapodás alapján megállapításra kerülő korengedményes nyugdíj összegét a Tny. 18/A-18/B. §-ának megfelelő alkalmazásával kell megállapítani azzal, hogy a Tny. 18/B. § (2) bekezdése szerinti csökkentés mértéke nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj összegének 8,4 százalékát.

55. A munkáltató mennyi időre köteles megfizetni a nyugdíjat és annak postaköltségeit?

A munkáltató fizetési kötelezettsége a munkavállaló előrehozott öregségi nyugdíjra jogosító életkorának betöltéséig terjedő időszakra vonatkozik.

56. Hogyan lehet igényelni a korengedményes nyugdíjat?

A munkáltatóval történt előzetes egyeztetés után az igényt a munkavállaló lakóhelye szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságon, az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon (K02 vagy K03 számú űrlapon) kell személyesen, postai vagy elektronikus úton előterjeszteni. A korengedményes nyugdíjra vonatkozó, „Megállapodás” c. nyomtatvány hozzáférhető a www.onyf.hu honlapon.

57. Lehet dolgozni a korengedményes nyugdíj mellett?

Igen, de a korengedményes nyugdíjban részesülők kétféle korlátozással találkozhatnak a munkavégzés kapcsán.

Az egyiket az ún. visszafoglalkoztatási tilalmat az 283/2009. (XII. 11.) Korm. rendelet tartalmazza. Ez azt jelenti, hogy a korengedményes nyugdíjra vonatkozó megállapodást megkötő munkáltató és munkavállaló, a korengedményes nyugdíj folyósítása alatt nem köthet újbóli foglalkoztatására irányuló szerződést, mert ellenkező esetben semmissé válik a korengedményes megállapodás.

A másik korlátozás a többi korhatár alatti nyugdíjast is érintő kereseti korlátozás. A hatályos szabályok értelmében minden nyugdíjkorhatárt be nem töltött, de öregségi jellegű nyugdíjban részesülő személy nyugdíjának a folyósítását az év végéig szüneteltetni kell, ha a nyugdíjas adott évi összjövedelme meghaladja a minimálbér tizennyolcszorosát. A korlátozás megszűnik, ha a nyugdíjas betölti a rá irányadó nyugdíjkorhatárt.

A korengedményes nyugdíjban részesülő személy továbbra is köteles a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnak a biztosítással járó jogviszony létesítését, az annak létrejöttét követő 15 napon belül bejelenteni. A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság a bejelentés megtételéről és annak tartalmáról értesíti a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megyei igazgatóságát, valamint a fővárosi, illetőleg megyei kormányhivatal munkaügyi központját.

VII. Rokkantsági nyugdíj

58. Ki jogosult rokkantsági nyugdíjra?

A 2007. december 31-éig hatályos szabályok szerint rokkantsági nyugdíjra az volt jogosult, aki

- egészségromlás, illetőleg testi vagy szellemi fogyatkozás következtében munkaképességét 67 százalékban elvesztette és ebben az állapotában javulás egy évig nem várható (*rokkant*),
- a szükséges szolgálati időt megszerezte, és
- rendszeresen nem dolgozik, vagy keresete lényegesen kevesebb a megrokkulás előtti keresetnél.

A 2008. január elsejétől hatályos szabályok szerint rokkantsági nyugdíjra az jogosult, aki

- esetében az egészségkárosodás
 - 79 százalékot meghaladó mértékű, vagy
 - 50-79 százalékos mértékű, de rehabilitációja nem javasolt (aa és ab együtt: *rokkant*), és
- az életkorára előírt szolgálati idővel rendelkezik, és
- az egészségkárosodás következtében
 - kereső tevékenységet nem folytat, vagy
 - keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete, jövedelme havi átlagánál, és
- táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül.

59. Az egészségi állapottól függően hányféle csoportba tartoznak a rokkantak?

A szakértői szervek a rokkantakat három csoportba sorolják:

III.	rokkantsági	rokkant, de nem teljesen munkaképtelen
II.	csoportba az	teljesen munkaképtelen, de gondozásra nem szorul
I.	tartozik, aki	teljesen munkaképtelen és gondozásra szorul

60. Mennyi a rokkantsági nyugdíjra jogosító szolgálati idő?

A vonatkozó rendelkezések az életkor szerint eltérő szolgálati idő alapján biztosítanak rokkantsági nyugdíjat. A fiatalabb életkorban megrokkantak rövidebb, az idősebb korban megrokkantak hosszabb szolgálati idő alapján jogosultak.

Ugyancsak rövidebb szolgálati idő alapján jogosultak ellátásra azok, akik ún. kordedvezményre jogosító munkakörben dolgoztak.

A 22. életév betöltése előtt	2 év		
22-24	4 év		3 év
25-29	6 év	kor-	4 év
30-34	8 év	kedvezményre	6 év
35-44	10 év	jogosító	8 év
45-54	15 év	életkorban	12 év
Az 55. életév betöltésétől	20 év		16 év

szolgálati idő szükséges a rokkantsági nyugdíjra jogosultsághoz.
A megrokkanas időpontjában betöltött életkort kell figyelembe venni.

Az, aki az iskolai tanulmányai megszűnését követő 180 napon belül szolgálati időt szerzett és huszonkét éves kora előtt megrokkant, szolgálati idejének tartamára tekintet nélkül jogosult rokkantsági nyugdíjra.

Az a rokkant, aki

- a negyvenötödik életévét, illetőleg 1993. július 1-je előtt az ötvenötödik életévét már betöltötte és legalább tízévi,
1993. június 30-át követően és 2009. január 1-je előtt az ötvenötödik életévét betölti és legalább tizenöt évi szolgálati idővel rendelkezik, rokkantsági résznyugdíjra jogosult.

61. A külföldi munkavégzés befolyásolja a rokkantsági nyugdíjjogosultságot?

A rendszeres külföldi munkavégzés és az abból származó jövedelem befolyásolja a rokkantsági nyugdíjjogosultságot.

A rokkantsági nyugdíj megállapítása során:

- Magyarországon,
 - EU/EGT-államban, ideértve Svájcot is, ha a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló közösségi rendelet hatálya alá tartozik,
 - szerződő államban, ha szociálpolitikai (szociális biztonsági) egyezmény hatálya alá tartozik és az egyezmény eltérően nem rendelkezik
- végzett keresőtevékenységet és az ott szerzett keresetet, jövedelmet is figyelembe kell venni.

62. Kinek nem állapítható meg rokkantsági nyugdíj?

- az öregségi - ideértve az előrehozott öregségi nyugdíjat is - és a baleseti rokkantsági nyugdíjasnak;
- annak aki szándékosan okozta a rokkantságát;

- annak aki elérte az öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt - kivéve, ha öregségi nyugdíjra kordedvezmény címén jogosult, vagy rokkantsági nyugdíjat a jogosultság feléledése címén igényel.

63. Kinek, milyen feltételek alapján jár rokkantsági résznyugdíj?

Legalább tíz évi szolgálati idő alapján:

- a negyvenötödik életévét, illetőleg 1993. július 1-je előtt az ötvenötödik életévét betöltött személynek;

Legalább tizenöt évi szolgálati idő megléte esetén:

- az 1993. június 30-át követően és 2009. január 1-je előtt az ötvenötödik életévét betöltő személynek.

64. Megállapítható-e annak a jogosultsága, aki a megrokkanasakor betöltött életkora szerint szükséges szolgálati időt nem szerezte meg?

Elismerhető a jogosultság az alacsonyabb korcsoportban előírt szolgálati idő megszerzése esetén is, ha ezt követően a szolgálati időben a megrokkanasig harminc napnál hosszabb megszakítás nincs.

65. Megállapítható-e a jogosultság annak, aki szolgálati idejének a kezdetét megelőző időtől rokkant, de az igénye előterjesztése időpontjában betöltött életkora szerinti szolgálati idővel még nem rendelkezik?

Nem állapítható meg a jogosultság. Nem alkalmazható ez esetben az ún. korcsoportkedvezmény, meg kell szerezni az életkorhoz előírt szolgálati időt. További feltétel a munkavégzésre vonatkozó korlátozások betartása.

66. Mi történik, ha valaki fiatal kora miatt nem szerzett elég szolgálati időt?

2 évnél kevesebb szolgálati idő alapján azok is jogosultak rokkantsági nyugdíjra, akik az iskolai tanulmányok megszűnését követő 180 napon belül szolgálati időt szereztek, és huszonkét éves koruk előtt megrokkantak, tekintet nélkül szolgálati idejük tartamára.

67. Hogyan kell meghatározni a szolgálati időt rokkantsági nyugdíj esetében, ha az igénylő kordedvezményre jogosító szolgálati idővel is rendelkezik?

A kordedvezményre jogosító munkakörben eltöltött minden évet egy és negyedévként kell számításba venni. A kedvezményesen számított szolgálati idő azonban a nyugdíj mértékét nem emeli.

68. Mitől függ a rokkantsági nyugdíj összege?

- a megrokkanas időpontjában betöltött életkortól,
- a rokkantság mértékétől,
- a nyugdíj megállapításáig szerzett szolgálati idő tartamától és
- az átlagkereset összegétől.

69. Miként befolyásolja a rokkantság súlyossága a megállapítandó ellátás összegét?

A rokkantsági nyugdíjat a III. csoportba tartozó rokkantakra kell kiszámítani; a II. csoportos rokkantsági nyugdíj az ellátás alapjául szolgáló átlagkereset 5, az I. csoportos pedig a havi átlagkereset 10 %-ával nagyobb lesz, mint a kiszámított III. csoportos rokkantsági nyugdíj.

70. Hány év szolgálati idő után azonos a III. rokkantsági csoport mértéke az öregségi nyugdíj mértékével?

Huszonöt évet meghaladó szolgálati idő után.

71. Mennyi a rokkantsági nyugdíjak legkisebb összege?

III.	rokkantsági	28 500
II.	csoportban,	29 800
I.	havi	30 850

72. Mikor lehet kevesebb a rokkantsági nyugdíj összege a nyugdíjminimum összegénél?

- Ha a nyugdíj alapját képező havi átlagkereset nem éri el a rokkantsági nyugdíj megállapításkori legkisebb összegét, ez esetben a nyugdíj összege azonos a havi átlagkeresettel.
- Résznyugdíj esetében.
- Ha a magán-nyugdíjpénztári tag egyéni számláján lévő összeget saját döntése alapján nem utalták át a Nyugdíjbiztosítási Alap részére, akkor a rokkantsági nyugdíj összege a megrokkánás időpontjában betöltött életkor, az elismert szolgálati idő, a figyelembe vehető átlagkereset, valamint a rokkantság foka alapján kiszámított összeg kb. 75%-a. (A mérték attól függően lesz magasabb 75 %-nál, hogy a rokkant szolgálati idejéhez képest milyen arányt képvisel az a 14 hónap, amely alatt a tagdíjat is társadalombiztosítási nyugdíjrendszerbe fizette.)

73. Hogyan alakul a rokkantsági nyugdíj összege, ha a nyugdíjigénylő nem kizárólag a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerben fizetett nyugdíjjárulékot és a magán-nyugdíjpénztárban egyéni számláján lévő összeget - saját döntése alapján - nem utalták át a Nyugdíjbiztosítási Alap részére?

A kiszámított összeg kb. 75 százaléka jár rokkantsági nyugdíjként.

74. Megállapítható-e a rokkantsági nyugdíj a munkaviszony, köztisztviselői, közalkalmazotti jogviszony fennállása alatt?

Csak abban az esetben, ha megállapításhoz szükséges kereseti korlátra vonatkozó feltételt teljesíti, vagyis ha a keresete legalább 30 %-kal alacsonyabb lesz az egészségkárosodást megelőző 4 naptári hónapra vonatkozó jövedelme havi átlagánál. A jogviszonyt tehát nem kell megszüntetni, elegendő a kereseti korlátnak megfelelő munkaszerződés-módosítás.

A rokkantsági nyugdíjra jogosultság azonban megszűnik, ha - az öregségi nyugdíjkorhatárt el nem érő - nyugdíjas 6 egymást követő hónapra vonatkozó bruttó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a rokkantsági nyugdíj összegének kétszeresét és a minimálbér összegét. Ez tehát azt jelenti, hogy a minimálbért mindenképpen megkeresheti, sőt többet is, ha az a rokkantsági nyugdíj kétszeresét nem haladja meg.

75. Változik-e a rokkantsági nyugdíjas ellátása az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltésekor?

A folyósított rokkantsági nyugdíj az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltésével nem változik, és a később bekövetkező állapotrosszabbodás vagy állapotjavulás esetén sem módosítható ilyen jogcímen.

76. Melyek a rokkantsági nyugdíjjogosultság megszűnésének esetei?

- Ha a nyugdíjas az illetékes szakértői bizottság szerint egészségi állapotának javulása miatt már nem rokkant.
- Ha a rokkantság fennáll, de a keresőfoglalkozást folytató nyugdíjas a kereseti korlátokat nem tarja be.
- Ha a soros felülvizsgálaton nem jelenik meg.

77. Mikor éled fel a rokkantsági nyugdíjjogosultság?

Ha a jogosultság feltételei az ellátás megszüntetése után 5 éven belül ismét bekövetkeznek.

78. Mire számíthat az a személy, akinek az ellátásra jogosultsága feléled?

A rokkantsági nyugdíjra ismételten jogosult személyt a nyugdíj megszüntetése utáni emelések, kiegészítések is megilletik.

A rokkantsági nyugdíjjogosultság feléledése esetén a nyugdíj mértékét módosítani kell, ha az igénylő más rokkantsági csoportba került.

79. Hogyan állapítják meg az ellátást, ha feléledés helyett az igénylő új igényként történő elbírálást kér?

Az új igényként történő elbírálásnál a korábbi nyugdíjazásnál figyelembe vett és az 1997. január 1-jét megelőzően nyugdíjasként szerzett szolgálati időt kell figyelembe venni. (TnyR. 24. § (4))

80. Mikor kell módosítani a rokkantsági nyugdíj mértékét?

Ha a rokkantsági nyugdíjas állapotváltozás miatt más rokkantsági csoportba kerül. Az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után azonban a rokkantsági nyugdíj mértékének állapotváltozás miatti módosítására már nincs lehetőség.

81. Mikor indul el az egészségi állapotváltozás iránti vizsgálat?

A rokkantsági nyugdíjas az egészségi állapotában bekövetkezett változásra való tekintettel kérheti a rokkantsági nyugdíja módosítását.

Annak a rokkantsági nyugdíjasnak, akit az illetékes szakértői bizottság nem véleményezett véglegesen rokkantnak, időszakos szakértői vizsgálaton kell megjelenie.

A felülvizsgálat eredményeként a rokkantság mértéke változásának megfelelően módosításra vagy az ellátásra való jogosultság megszüntetésére is sor kerülhet.

VIII. Baleseti rokkantsági nyugdíj

82. Ki jogosult baleseti rokkantsági nyugdíjra?

A 2008. január elsejétől hatályos szabályok szerint baleseti rokkantsági nyugdíjra az jogosult, aki

- túlnyomóan üzemi baleset vagy foglalkozási betegség következtében rokkant, és
- az egészségkárosodás következtében
 - kereső tevékenységet nem folytat, vagy
 - a keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete, jövedelme havi átlagánál, és
- táppénzben, baleseti táppénzben nem részesül.

Baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosult az is, akinek az egészségkárosodása szilikózis vagy azbesztózis miatt következett be, és az egészségkárosodás mértéke eléri a 40 százalékot, továbbá a fenti egyéb jogosultsági feltételeknek is megfelel.

83. Miben tér el a baleseti rokkantsági nyugdíj jogosultsági feltétele - a sorsszerű megbetegedés alapján járó - rokkantsági nyugdíj feltételétől?

A baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultságnak nem feltétele a szolgálati idő megléte.

84. Ki nem kaphat baleseti rokkantsági nyugdíjat?

Aki

- szándékosan okozta a sérülését,
- szándékosan késlekedett az orvosi segítség igénybevételével, illetőleg a baleset bejelentésével.

85. Mitől függ a baleseti rokkantsági nyugdíj összege?

- a rokkantság mértékétől,

- a nyugdíj megállapításáig szerzett szolgálati idő tartamától, és
- az átlagkereset összegétől.

86. Miként befolyásolja a rokkantság súlyossága a megállapítandó ellátás összegét?

A baleseti rokkantsági nyugdíj összege, a

III.	rokkantsági csoportban a havi átlagkereset	60	százaléka.
II.		65	
I.		70	

A baleseti rokkantsági nyugdíj összege a szolgálati idő minden éve után a havi átlagkereset 1 százalékaival emelkedik, az átlagkeresetnél azonban több nem lehet.

87. Változhat-e a baleseti rokkantsági nyugdíjas ellátása az öregségi nyugdíjra jogosító életkor betöltését követően?

A rokkantsági nyugdíj szabályaitól eltérően ez az ellátás egészségromlás miatt módosítható a fenti életkor betöltése után is.

88. Mire számíthat az üzemi baleset sérültje, ha ismét üzemi balesetet szenved?

Valamennyi baleset (illetőleg foglalkozási betegség) következményét együttesen kell figyelembe venni.

89. Mikor szűnik meg a baleseti rokkantsági nyugdíjjogosultság?

- Ha a nyugellátásban részesülő személy túlnyomóan üzemi baleset, foglalkozási megbetegedés következtében kialakult egészségkárosodásának mértéke az 50 %-ot (szilikózis vagy azbesztózis esetén a 40 %-ot) nem éri el. Ebben az esetben a baleseti sérült **kérelmére** az egészségkárosodás mértékének megfelelő baleseti járadékot kell megállapítani.
- Állapotjavulás nélkül is megszűnik a baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság akkor, ha a keresőtevékenységet folytató nyugdíjas a kereseti korlátra vonatkozó rendelkezéseket nem tartja be. Ebben az esetben a baleseti sérült **kérelmére** - a baleseti rokkantsági nyugdíj helyett 4. fokozatú baleseti járadékot kell megállapítani.

90. Mennyi a baleseti rokkantsági nyugdíjak legkisebb összege?

III.	rokkantsági csoportban, havi	28 600
II.		30 000
I.		31 000

91. Milyen kedvezmény alkalmazható a baleseti rokkantsági nyugdíj összegének meghatározásánál?

Az általános szabályok szerinti nyugdíjalap kiszámításának időszaka helyett - ha az igénylőnek kedvezőbb - az üzemi balesetet, foglalkozási megbetegedést megelőző egy évi nyugdíjjárulék-köteles kereset alapján kell meghatározni. Ezt az igénylőnek kell kérelmeznie.

IX. Rehabilitációs járadék

(2007. évi LXXXIV. törvény a rehabilitációs járadékról)

92. Mi a rehabilitációs járadék?

Az Országgyűlés az egészségkárosodást szenvedett személyek megmaradt, fejleszthető képességeire épülő rehabilitációjának, társadalmi reintegrációjának elősegítésére, továbbá a rehabilitáció időtartamára a jövedelemarányos keresetpótlás érdekében megalkotta a rehabilitációs járadékról szóló 2007. évi LXXXIV. törvényt (Rjtv.), amely 2008. január elsején lépett hatályba. Az új tb-ellátás fő célja az érintett személy munkavégző képességének helyreállítása, foglalkoztatásának elősegítése komplex rehabilitációs eljárás keretében.

A rehabilitációs járadékról bár külön törvény rendelkezik, saját jogú nyugellátásnak minősül, amelyet két jogszabály-hely is rögzít (Tbj. 14.§ (3) c) pontja és a Tny. 6.§ (1) d) pontja). A rehabilitációs járadékra a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó nyugellátásokra vonatkozó szabályokat a rehabilitációs járadékról szóló törvényben meghatározottak szerint kell alkalmazni.

93. Mit jelent a komplex minősítési rendszer?

Az új, komplex minősítési rendszer célja, hogy a betegségek, sérülések, rendellenességek következtében kialakuló egészségkárosodások, fogyatékosságok, megváltozott munkaképesség és egyéb képességek szakértői véleményezése egységes szakmai elvek és módszertan alapján történjen, emellett ne az elveszett, hanem a megmaradt, a fejleszthető képességekre, a szakmai munkaképesség változására, a rehabilitációs esélyekre koncentráljon.

A rehabilitációs járadék iránti igény elbírálásához a rehabilitációs szakértői szerv a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére a megkereséstől számított 10 munkanapon belül a külön jogszabályban meghatározottak szerinti komplex minősítést végez, és szakhatósági állásfoglalást ad

- a) az egészségkárosodás mértékéről,
- b) a szakmai munkaképességről,
- c) a rehabilitálhatóságról, a rehabilitáció lehetséges irányáról, valamint a rehabilitációs szükségletekről, továbbá a rehabilitációhoz szükséges időtartamról.

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a komplex minősítés alapján elkészített szakhatósági állásfoglaláshoz kötve van.

94. Ki jogosult és ki nem a rehabilitációs járadékra?

Rehabilitációs járadékra az a magyarországi lakóhellyel rendelkező személy **jogosult**, aki

- a) 50-79 százalékos egészségkárosodást szenvedett, és ezzel összefüggésben a jelenlegi vagy az egészségkárosodását megelőző munkakörében, illetve a képzettségének megfelelő más munkakörben való foglalkoztatásra rehabilitáció nélkül nem alkalmas, és

- aa) kereső tevékenységet nem folytat, vagy
- ab) a keresete, jövedelme legalább 30 százalékkal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó keresete jövedelme havi átlagánál, továbbá
- b) rehabilitálható, és
- c) az életkora szerint szükséges szolgálati időt megszerezte.

Rehabilitációs járadékra **nem jogosult** az, aki

- a) öregségi nyugdíjban, előrehozott öregségi nyugdíjban, csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjban, karkedvezményes nyugdíjban, rokkantsági nyugdíjban, baleseti rokkantsági nyugdíjban (a hozzátartozói ellátások nem jelentenek kizáró okot – ld. 2009. évi CLVII. törvény indokolása),

- b) bányásznyugdíjban, korengedményes nyugdíjban, egyes művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíjában, szolgálati nyugdíjban, az országgyűlési képviselők javadalmazásáról szóló törvény alapján járó öregségi nyugdíjban, polgármester öregségi nyugdíjában vagy közszolgálati járadékában,

- c) terheségi-gyermekegügyi segélyben, gyermekgondozási díjban, táppénzben, baleseti táppénzben,

- d) munkanélküliség esetére járó ellátásban,

- e) átmeneti járadékban, rendszeres szociális járadékban, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában, rokkantsági járadékban részesül.

A jogosultság elbírálásához az igénylő köteles a keresetéről, jövedelméről nyilatkozni, azt igazolni. A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére - ellenőrzés céljából - az állami adóhatóság 10 munkanapon belül közli az igénylő keresetére, jövedelmére vonatkozó adatokat. Az adóhatóság nemcsak a jogosultság megállapításakor, hanem a folyósítás alatt is közreműködik, a járadékban részesülő keresetére, jövedelmére vonatkozó adatokat havonta, a munkáltatói bevallásra előírt határidőt követő hónap utolsó napjáig továbbítja a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervhez.

95. A járadékos és a foglalkoztatási szerv együttműködésének szabályai

A járadékra jogosult a rehabilitáció sikeres megvalósítása érdekében az illetékes állami foglalkoztatási szervvel folyamatos **együttműködésre** köteles. Ennek keretében írásban kell vállalnia a rehabilitációs megállapodásban foglaltak teljesítését.

A megállapodás elsősorban a munkaképesség helyreállításához szükséges szolgáltatásokra, vállalatokra épül, azaz rögzítésre kerül, hogy az ellátásban részesülő személynek mit kell megtennie azért, hogy ismét munkába tudjon állni, illetve, hogy ehhez milyen állami segítséget kap.

Amennyiben a megállapodás a járadékosnak felróható ok miatt nem kerül megkötésre, vagy az abban foglaltaknak, illetőleg a bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, az állami foglalkoztatási szerv kezdeményezi a járadék megszüntetését.

96. Hogyan történik a rehabilitációs járadék igénylése, megállapítása, folyósítása?

Az igényt a lakóhely szerint illetékes **nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál** kell előterjeszteni az erre rendszeresített nyomtatványon, vagy elektronikus úton.

Az egészségkárosodás mértékét, a szakmai munkaképességet és a rehabilitálhatóságot külön rehabilitációs szakértői szerv (bizottság) állapítja meg. Az ellátás megállapításáról az igénylő lakóhelye szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóság határozattal intézkedik, a járadékot a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság folyósítja. A folyósítás a rokkantsági nyugdíjra vonatkozó rendelkezések szerint történik.

97. Milyen összegű a rehabilitációs járadék?

A rehabilitációs járadék összege megegyezik az azonos szolgálati idő és átlagkereset alapján kiszámítható III. csoportos rokkantsági nyugdíj összegének a 120 %-ával és a legkisebb összege azonos a mindenkori nyugdíjminimum 120 %-ával. A rokkantsági nyugdíjnál magasabb ellátást az indokolja, hogy a rehabilitációs járadékból – a szolgálati időbe történő beszámítás érdekében – **nyugdíjjárulékot kell fizetni.**

Kereső tevékenység esetén a kereseti korlát 3 hónap átlagában történő túllépése után a rehabilitációs járadék **50%-kal csökkentett** összegben kerül folyósításra.

A rokkantsági nyugdíj felülvizsgálata során megállapított rehabilitációs járadék összege nem lehet kevesebb a jogosultság utolsó hónapjára járó rokkantsági nyugdíj összegénél.

98. Hogyan történik a rehabilitációs járadék emelése?

A rehabilitációs járadékot évente, a nyugdíjakkal azonos módon kell emelni. Az évenkénti rendszeres emeléséről a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek nem kell határozatot hoznia.

99. Mikortól állapítható meg a rehabilitációs járadék?

Attól a naptól állapítható meg, amelyről valamennyi jogosultsági feltétel teljesült, de legkorábban az igénybejelentés napjától. Amennyiben az igénylő azon a napon

- terhességi-gyermekágyi segélyben,
- gyermekgondozási díjban,
- táppénzben,
- baleseti táppénzben részesül,

a rehabilitációs járadék az ellátás megszüntetésének a napjától állapítható meg.

A rehabilitációs járadék mellett azonban megállapítható illetve folyósítható a gyermekgondozási segély.

100. Meddig folyósítható a rehabilitációs járadék?

A rehabilitációs járadék a rehabilitációhoz szükséges időtartamra, de **legfeljebb három évig** folyósítható. A feltételek bekövetkezése esetén a rehabilitáció sikeres megvalósulásának érdekében az ellátás meghosszabbítható, vagy megszüntetése esetén feléled, de időtartama a 3 évet ezekben az esetekben sem haladhatja meg. Ha a rehabilitáció nem volt sikeres, akkor a járadékos egészségi állapotától függően rokkantsági nyugdíjra vagy munkanélküli, szociális ellátásra válhat jogosulttá.

A rehabilitációs járadék igénybejelentésre a megszűnést, megszüntetést követő 12 hónap elteltével **ismételten megállapítható** abban az esetben, ha a jogosultsági feltételek fennállnak, kizáró feltétel nem áll fenn, és a rehabilitációs szakhatósági állásfoglalás alapján az igénylőnek az egészségi állapotában a rehabilitálhatóságot is befolyásoló lényeges változás következett be.

A 12 hónapon belül előterjesztett újabb igénybejelentést csak akkor kell elbírálni, ha azt az egészségkárosodás nem megfelelő mértéke miatt utasították el, és az egészségügyi dokumentáció alapján megállapítható, hogy az igénylő egészségi állapotában az elutasítást követően tartós rosszabbodás következett be.

101. A megállapítás után történik-e időszakos orvosi felülvizsgálat?

A rehabilitációs járadék esetében a rokkantsági nyugdíjtól eltérően – tekintettel az ellátás viszonylag rövid időtartamára – **rendszeres felülvizsgálatra nem kerül sor.**

A törvény az **eseti felülvizsgálat** két változatát tartalmazza. Az első esetben a rehabilitációs járadékban részesülő személynek a bejelentése alapján az állami foglalkoztatási szerv kezdeményezi a felülvizsgálatot, vagyis tulajdonképpen a komplex minősítés ismételt elvégzését, az egészségi állapotban történt tartós rosszabbodás esetén. Ekkor amennyiben a minősítés során megállapítható, hogy az egészségkárosodás mértéke a 79%-ot meghaladja, vagy 50-79%-os, de az érintett személy nem rehabilitálható, az ellátást meg kell szüntetni, és részére – kérelemre – rokkantsági nyugdíjat kell megállapítani.

A felülvizsgálat másik esete az, amikor olyan tény vagy körülmény jut a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv tudomására, amely valószínűsíti, hogy a korábban megállapított egészségkárosodás a megállapítás időpontjában nem állt fenn vagy az a megállapítottnál kisebb mértékű volt. Ebben az esetben a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője hivatalból kezdeményezheti a felülvizsgálatot.

102. Melyek a rehabilitációs járadékban részesülők munkavégzésére vonatkozó szabályok?

(ld. külön fejezetben)

103. Milyen munkajogi védelem illeti meg a járadékost?

A munkáltató nem szüntetheti meg rendes felmondással a munkaviszonyt a rehabilitációs járadékban részesülő személy esetén a **keresőképtelenség teljes időtartama alatt** (egyéb esetben a védelem csak a betegszabadság leteltét követő egy évig illetné meg). E felmondási védelem leteltét követően pedig, rendes felmondással egészségügyi alkalmatlansága miatt csak akkor szüntethető meg a munkaviszony, ha a munkavállaló eredeti munkakörében nem foglalkoztatható tovább, és a munkáltatónál egészségi állapotának megfelelő másik munkakör nem biztosítható, illetve, ha a munkavállaló az ilyen másik munkakörben történő foglalkoztatáshoz szükséges munkaszerződése módosításához nem járul hozzá. Egyéb tekintetben a munkáltató általi rendes felmondásra irányadó szabályok érvényesek.

104. Mikor szűnik meg a rehabilitációs járadék?

Megszűnik a rehabilitációs járadékra való jogosultság, ha a járadékos

- meghalt,
- az ellátás megszüntetését kérte,
- az ellátás időtartama eltelt,
- három naptári hónapot meghaladóan, egybefüggően külföldön tartózkodik, vagy bejelentett magyarországi lakóhelye megszűnik,
- kereső tevékenység folytatása esetén, ha 6 egymást követő hónapra vonatkozó keresete meghaladja a kereseti korlátot,
- egészségi állapotában olyan tartós rosszabbodás következik be, amely rehabilitációt lehetetlenné teszi,
- együttműködési kötelezettségét, illetve a rehabilitációs megállapodásban foglalt kötelezettségeit neki felróható okból nem teljesíti,
- foglalkoztatására ismételten a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozat hiányában került sor.

105. Milyen járulékfizetési és adózási kötelezettség terhelik a rehabilitációs járadékot?

A járadék összegéből **nyugdíjjáradékot** (magán-nyugdíjpénztári tagdíjat) kell fizetni, ezért a rehabilitációs járadék folyósításának időtartama a nyugdíjbiztosítás szempontjából **szolgálati időnek minősül**, ha az előírt nyugdíjjáradékot megfizették. Foglalkoztatónak a járadékot folyósító nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv minősül, így a nyugdíjjáradék levonása az ő feladata. A foglalkoztatót terhelő, jelenleg 24%-os nyugdíjbiztosítási járadékot a központi költségvetés fizeti be a Nyugdíjbiztosítási Alapba.

A folyósítás időtartama a terhességi-gyermekágyi segélyre, illetve a gyermekgondozási díjra jogosultsághoz szükséges előzetes 180 napi **biztosítási időbe is beszámít**.

Adózás szempontjából a rehabilitációs járadék is nyugdíjnak minősül, így adózáskor a nyugdíjak adózására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

Egészségügyi ellátásra a rehabilitációs járadékban részesülők a rokkantsági nyugdíjasokhoz hasonló módon válnak jogosulttá, vagyis szolidaritási alapon, járulékfizetés nélkül is részesülhetnek az egészségügyi szolgáltatásokban.

A folyósítás alatt foglalkoztatónak a folyósító szerv minősül, így a foglalkoztatót terhelő járulékokat a központi költségvetés fizeti meg.

106. Jogosult-e álláskeresési támogatásra a rehabilitációs járadékos?

Álláskereső részére a munkaügyi központ képzési támogatásként keresetpótló juttatást nyújthat, továbbá átvállalhatja a képzéssel kapcsolatos költségeket. A rehabilitációs járadékban részesülő személy ellátottnak minősül, így képzés esetén a megélhetést biztosító **keresetpótló juttatásra nem jogosult**, azonban a képzéssel kapcsolatos további költségei – a képző intézmény által megállapított tanfolyami költség, valamint a képzéshez kapcsolódó szállás, ételmezés és a helyi, illetőleg helyközi utazás költségei – megtéríthetők. Ennek ügyintézése az illetékes munkaügyi központ kirendeltségén történik.

A rehabilitációs járadék folyósításának időtartama **nem jogosít álláskeresési járadékra**, azonban a jogalapját megteremtő négy éves időszak **meghosszabbodik** a rehabilitációs járadék folyósításának időtartamával.

107. Választható-e rokkantsági nyugdíj a rehabilitációs járadék helyett?

Annak az egészségkárosodást szenvedett személynek, **aki 2011. december 31-éig életkora alapján 10 éven belül eléri a rá irányadó nyugdíjkorhatárt**, az egyéb feltételek teljesülése esetén **rehabilitációs járadék helyett rokkantsági nyugdíjat lehet megállapítani**, de a rehabilitációs járadék megállapítását is kérheti. (Rjt.v. 30.§ (3))

X. Nyugdíj-megállapítás

108. Mit jelent a teljes nettósítás?

2008-tól a nyugdíjak kiszámításánál figyelembe vett kereseteket, először a járulékokkal, (ideértve az egyéni nyugdíjjáradékot, a magán-nyugdíjpénztári tagdíjat, az egyéni egészségbiztosítási járulékot és a munkavállalói járulékot, illetve vállalkozói járulékot), majd a járulékokkal csökkentett összegből számított személyi jövedelemadóval kell csökkenteni (teljes nettósítás). Ez az intézkedés az induló nyugdíjak szintjét mérsékelte. (2006. évi CVI. törvény)

109. Mi értendő a nyugdíj alapjául szolgáló havi átlagkereset fogalom alatt?

A biztosított nyugdíjjáradék-fizetési kötelezettségének alapját képező keresetnek, jövedelemnek a törvény szerint számított átlaga.

110. Melyek a havi átlagkereset meghatározásának a mozzanatai?

- Az átlagszámítási időszak (1988-tól nyugdíjazásig) nyugdíjjárulék köteles kereseteinek és a vonatkozó évek osztószámainak a meghatározása.
- Teljes nettósítás:
 - A figyelembe vehető időszak egyes éveinek jövedelemadataiból az egyes években fizetett járulékokat le kell vonni.
 - A járulékokkal csökkentett összegre meg kell határozni a személyi jövedelemadót és azt is le kell vonni
- Teljes valorizálás: 1988-tól a nyugdíjazás évét megelőző évig elért nettó átlagkereseteket a nyugdíjazás előtti év átlagkeresetének szintjére kell felszorozni.
- A havi átlagjövedelem kiszámítása.
- A havi átlagjövedelemből degresszió alkalmazásával a nyugdíjalapot képező havi átlagkereset meghatározása.

111. Mit nevezünk osztószámnak?

A biztosításban töltött idő azon napjainak a számát, amelyre a biztosítottnak nyugdíjjárulék-köteles keresete, jövedelme volt. A heti pihenőnapokat, munkaszüneti napokat, szabadnapokat is figyelembe kell venni.

112. A nyugdíj alapjául szolgáló havi átlagkeresetek meghatározásakor mely kereseteket, jövedelmeket kell figyelembe venni?

1996. december 31-éig csak a főfoglalkozású munkavégzésből származó jövedelem, kereset, valamint eddig az időpontig kifizetett év végi részesedés, prémium, jutalom képezhet ellátási alapot.

Más a helyzet, ha a főfoglalkozású foglalkoztatás nem érte el a törvényes munkaidőt, ez esetben kerülhet sor a mellékfoglalkozásból származó kereseteknek, jövedelmeknek időarányos beszámítására.

1997. január 1-jétől a több jogviszonyból származó kereset, jövedelem a nyugdíjjárulék-fizetési kötelezettség éves maximumáig összeszámítható. Továbbá 1997. december 31-ig figyelembe kell venni a jövedelemmel azonos időre járó baleseti járadékot.

113. Az éves keresetek nettósítása hogyan történik?

Az adott évre kiszámítják az adóelőleg számítás szabályai szerint a képzett adót és csökkentik a végrehajtási kormányrendeletben évenként a személyi jövedelemadó törvény változásaihoz igazodóan meghatározott alkalmazotti adóalap-, vagy adókedvezményekkel.

Az összjövedelmet csökkentő kiadások és egyéb adókedvezmények nem vehetők figyelembe.

114. Mit jelent a valorizálás?

A nyugdíj-megállapításban alkalmazott számítási módszer, a korábbi keresetek jelenértékre számítása, vagyis a tárgyévi nettókeresetek növelése a nyugdíj megállapítás időpontjáig történt országos nettókereset növekedésnek megfelelően.

A régi módszer szerint a nyugdíjazást megelőző harmadik – 2007-ben a 2004. – év előtti naptári évek kereseteinek, jövedelmeinek a nyugdíjazást megelőző második – a 2005. – naptári év kereseti szintjéhez történt az igazítás.

2008. január 1-jétől az újonnan megállapítandó saját jogú nyugdíjakat már az ún. **teljes valorizálás** alapján kell kiszámítani, mely szerint az 1988-tól a nyugdíjazás évét megelőző évig elért nettó átlagkereseteket a nyugdíjazás előtti év átlagkeresetének szintjére kell felszorozni.

A valorizáláshoz szükséges szorzószámokat az 1988 óta bekövetkezett országos nettó átlagkereset növekedés alapján határozzák meg. Az aktuális szorzókat tényadatok alapján (KSH), tehát csak utólag lehet megállapítani. Az előző évi adatok csak a következő év márciusában válnak ismertté, ezért az év első három hónapjában a nyugdíjmegállapító szervek csak nyugdíjelőleget állapítanak meg, amelyeket a legutolsó rendelkezésre álló valorizációs szorzókkal számítanak ki, majd a tényadatok ismeretében korrigálnak. A valorizációs szorzószámokat a TnyR. 2. sz. melléklete tartalmazza. (Tny. 13.§, TnyR. 15. § és 2. melléklet)

115. Mi a degresszió?

A degresszió azt jelenti, hogy a nyugdíj alapját képező – jogszabályban meghatározott módszerrel kiszámított – havi átlagkeresetet egy bizonyos összeg felett csak korlátozott mértékben lehet figyelembe venni. Ennek érdekében a havi átlagkeresetet sávosan csökkentik az országos nettó átlagkereset szintjét meghaladó átlagkereseteknél. A törvény szerint a sávhatárok évente a tárgyévet megelőző naptári év, I. naptári félévi országos nettó átlagkereset-növekedés, továbbá az ehhez hozzászámított évenkénti 8 százalékos növekedés együttes mértékének megfelelő összeggel emelkednek. Az adott évre érvényes sávhatárokat a végrehajtási kormányrendelet tartalmazza (TnyR. 11/B.).

XI. A szolgálati idő

116. Mi a szolgálati idő?

A szolgálati idő lényegében nem más mint nyugdíjra jogosító jogszerző idő, vagyis az az időszak, amely alatt a biztosított nyugdíjjárulék fizetésére kötelezett volt, illetve megállapodás alapján nyugdíjjárulékot fizetett. A nyugdíjjárulék-fizetési kötelezettség nélkül szolgálati időnek minősülő időszakokat a törvény külön határozza meg (ld. később).

117. Mi a szerepe a szolgálati időnek?

A baleseti nyugellátások kivételével a nyugdíjjogosultság feltétele az előírt minimális szolgálati idő (= szükséges szolgálati idő) megszerzése.

A szolgálati idő hossza befolyásolja a nyugdíj összegét.

118. A biztosítással járó jogviszonynak 1997. december 31-e utáni tartama mely esetekben minősül szolgálati időnek?

- Ha a biztosítási időre az előírt nyugdíjjárulékot megfizették.
- Ha az alkalmazott keresetéből, jövedelméből a foglalkoztató levonta a nyugdíjjárulékot, de annak befizetése részben vagy egészben elmaradt. Mindezt nem befolyásolja az a tény, hogy a nyugdíjjárulék behajtására tett intézkedés eredményes volt-e vagy sem.

119. Mikor kell vélelmezni az alkalmazottaknál a nyugdíjjárulék levonását?

Ha egyértelmű a társadalombiztosítás nyilvántartása vagy a foglalkoztató nyilvántartása, eredeti okirata alapján a biztosítás ténye, a biztosítási jogviszony időtartama, azonban a nyugdíjjárulék levonása, megfizetése nem állapítható meg, illetve nem bizonyítható.

120. Az egyéni vállalkozónak és a társas vállalkozás tagjának, ha járuléktartozása van, elismerhető-e a szolgálati idő?

Az az időszak, amelyre vonatkozóan járuléktartozás van, mindaddig nem ismerhető el szolgálati időnek, amíg a tartozást az érintett meg nem fizette. A tartozás utólagos megfizetése esetén a szolgálati idő a tartozás befizetése napját magába foglaló hónap első napjától fogadható el.

121. Járulékfizetési kötelezettség nélkül milyen időszak ismerhető el szolgálati időnek 1997. december 31-ét követő időre vonatkozóan?

- A katonai (polgári) szolgálatban eltöltött idő; (a járulékfizetést a központi költségvetés teljesíti),
- a táppénz, a baleseti táppénz, a terhességi-gyermekágyi segély folyósításának időtartama, valamint
- a gyermekgondozási díj 2000. január 1-jét megelőző időtartama.

122. Mit jelent a szolgálati idő kapcsán a szerzett jog továbbvitele?

A szolgálati idő szabályai 1998. január 1-jétől változtak, de a biztosítással járó jogviszony 1998. január 1. napját megelőző időtartamát továbbra is az 1997. december 31-én hatályos jogszabályok alapján kell figyelembe venni.

123. Milyen szolgálati idő növelési kedvezményt élvez, aki 1968. január 1-je előtt gyermeket szült?

A szolgálati ideje annyiszor 365 nappal növekszik, ahány gyermeke született 1968. január 1-je előtt. Ha a gyermeke a 18. életévét megelőző időponttól tartósan beteggé vagy fogyatékosná vált, a gyermekre járó növelés gyermekenként 550 nap.

124. A felsőfokú tanulmányok elismerhetők szolgálati időnek?

Szolgálati időként kell figyelembe venni az öregségi nyugdíjra jogosultság szempontjából az **1998. január 1-je előtt** a felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán folytatott – legfeljebb azonban a képesítés megszerzéséhez a tanulmányok folytatása idején szükséges – tanulmányok idejét.

Az **1997. december 31-e utáni** időszakban a nappali tagozaton folytatott tanulmányi idők beszámítására akkor kerülhet sor, ha az ellátást igénylő a járulék megfizetésére, vagy a tanulmányok alatt vagy a nyugdíjigény beadásáig megállapodást köt és a fizeteskör érvényes minimálbér alapulvételével számított nyugdíjbiztosítási egyéni és munkáltatói járulékot megfizeti. A rokkantsági nyugdíjhoz változatlanul, járulékfizetés nélkül is figyelembe kell venni szolgálati időként a felsőfokú tanulmányok idejét.

A felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán folytatott tanulmányok címén a tanulmányi időszak (tanulmányi év, tanulmányi félév) kezdetét magában foglaló hónap első napjától a végét magában foglaló hónap utolsó napjáig eltelt idő számít szolgálati időnek.

Szolgálati időként kell figyelembe venni a két egymást követő tanulmányi időszak közötti tanulmányi szünet idejét is.

Több képesítés megszerzésére irányuló tanulmányok folytatása esetén legfeljebb az egyik képesítés megszerzéséhez szükséges idő vehető figyelembe.

125. Szolgálati időnek minősül-e a szakmunkástanuló idő és a szakközépiskolai tanulmányok ideje?

Annak vizsgálatakor, hogy valamely jogviszony a szolgálati idő számításakor figyelembe vehető-e, abból kell kiindulni, hogy az adott jogviszony biztosítási kötelezettséggel járt-e, továbbá ennek alapján történt-e járulékfizetés.

A szakmunkástanulóknak kötelezően járó ösztöndíj után a foglalkoztatójuk járulékfizetésre volt kötelezett, sőt a tanulók a tanulmányaik utolsó évében már általában szakmunkás bért kaptak, amely után szintén járulékot kellett fizetni, ez alapozta meg biztosításukat, szolgálati idejüket.

A szakképzésről szóló jogszabály változása következtében a korábbi szakmunkásképző intézet és szakmunkástanuló elnevezés is megváltozott. Az oktatás általában szakképző iskolákban folyik. A szakképzési törvény a gyakorlati oktatást nyújtó foglalkoztató és a tanuló között szerződési kötelezettséget ír elő. E szerződésben kell meghatározni a tanuló részére járó díj összegét, amely a minimálbér 20 %-ánál kevesebb nem lehet, s ennek alapján kell a foglalkoztatónak járulékot fizetnie. E járulékfizetés alapozza meg az ő esetükben a tanulói idő beszámítását a szolgálati időbe.

- A társadalombiztosításról szóló 1975. évi II. törvény szerint a szakmunkástanuló biztosítottnak minősült.
- 1995. április 1-jétől a szakmunkástanuló akkor volt biztosított, ha ösztöndíjban (munkabérben) részesült. Az ösztöndíj után a foglalkoztató, a munkabér után a foglalkoztató és a tanuló fizette meg a járulékot az általános szabályok szerint.
- Az 1996. január 1-jétől hatályos előírás szerint a szakmunkástanulóra, ha ösztöndíjban (munkabérben) részesült, továbbá a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanulókra terjed ki a biztosítás. A szakmunkástanulók után az előző bekezdés szerint, a szakképző iskolai tanulók esetében a foglalkoztató, a szerződést kötő gazdálkodó szervezet, illetve egyéni vállalkozó kötelezett a járulékfizetésre.
- 1997-től a tanulószerveződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanulókra terjed ki a biztosítás. A foglalkoztató, a szerződést kötő gazdálkodó szervezet, illetve egyéni vállalkozó kötelezett a járulékfizetésre.

A biztosítási jogviszony adatait, a járulékfizetés tényét a foglalkoztatónak a Nyugdíjbiztosítási Egyéni Nyilvántartó lapon évente jelentenie kell a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek felé. Az igazgatóságok e nyilvántartások alapján tudják elbírálni, hogy a kérdéses időszakban az igénylő szerzett-e szolgálati időt.

A szolgálatiidő-szerzés tehát attól függ, hogy a tanuló társadalombiztosítási, illetve nyugdíjbiztosítási szempontból biztosítottnak minősült-e, fennállt-e a járulékfizetési kötelezettség. A szakközépiskolai tanulói jogviszony járulékfizetésre nem kötelezett, így nyugdíjszerző szolgálati időként sem vehető figyelembe.

126. A gyermeknevelési ellátások igénybevétele mikor ismerhető el szolgálati időnek?

- A **gyermekgondozási segély** folyósításának ideje 1998. január 1-je előtt szolgálati időnek minősül, ezt követően azonban csak akkor, ha az előírt nyugdíjjárulékot megfizették.
- A **gyermekgondozási díj** folyósításának ideje 2000. január 1-je előtt szolgálati időnek minősül, de 2000. január 1-je után csak akkor ismerhető el szolgálati időnek, ha az előírt nyugdíjjárulékot megfizették.
- A **gyermeknevelési támogatás** és az ápolási díj is csak az előírt nyugdíjjárulék fizetési kötelezettség teljesítése esetén ismerhető el szolgálati időnek.

127. Mely esetben nem minősül szolgálati időnek a fizetés nélküli szabadság, vagy a munkavégzés alóli menetesítés időtartama 1998. január 1-jétől?

Ha erre az időre nem történt nyugdíjjárulék-köteles kereset, jövedelem kifizetés.

128. Mely esetben számít szolgálati időnek a fizetés nélküli szabadság 30 napot meghaladó tartama 1998. január 1-je előtti időszakra vonatkozóan?

Ha a biztosított

- három évesnél – tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek esetén tizenkettő évesnél – fiatalabb gyermek gondozása, vagy tíz évesnél fiatalabb gyermek ápolása címén vette igénybe;
- a tartósan külföldi szolgálatot teljesítő nemzetközi szervhez tagként vagy munkatársként kiküldött munkát vállaló, illetőleg külföldi ösztöndíjas tanulmányúton részt vevő házastársával 1992. március 1-jét megelőzően külföldön való tartózkodásra kapott szabadságot és a nyugdíjjárulékot megfizette;
- közeli hozzátartozó otthoni ápolása, illetve gondozása vagy saját lakás magánerebből történő építése céljából kért szabadságot, és erre az időre – legfeljebb 1992. december 31-éig – a nyugdíjjárulékot megfizette.

A 30 napot el nem érő fizetés nélküli szabadság szolgálati időnek minősül.

129. Mikor minősül szolgálati időnek az előzetes letartóztatás ideje?

Ha a letartóztatottat az ellene emelt vád alól jogerősen felmentették, vagy a büntetőeljárást megszüntették.

130. Elismerhető-e a szabadságvesztés ideje?

Kizárólag akkor, ha az elítéltet a bíróság utóbb jogerősen felmentette.

131. Hogyan számítják a szolgálati időt?

A szolgálati időt naptári naponként kell számításba venni, 365 nap számít egy évnél, a töredék időszak nem számítható be (pl. 38 év 125 nap esetén a 38 év alapján számítják ki a nyugdíjat).

A szolgálati időt elsősorban a nyugdíjbiztosítási szervek nyilvántartásai alapján veszik figyelembe. Sok esetben viszont olyan időket is szolgálati időként kell figyelembe venni, amelyről e szervek nem rendelkeznek nyilvántartással. Ezeket a nyugdíjbiztosítási szerv az igénylő segítő közreműködésével szerzi be.

132. Mely életkortól kérhető a szolgálati idő megállapítása?

Az eddigi szabályoktól eltérően már nemcsak az öregségi nyugdíjra jogosító életkort megelőző tíz éven belül kérhető. A biztosított (volt biztosított) – legfeljebb **naptári évenként egyszer** – a nyugdíj-megállapító szervtől kérheti a szolgálati idejének, valamint a karkedvezményre és egyéb, jogszabályban meghatározott, foglalkozáshoz kapcsolódó kedvezményre (pl. jubileumi jutalomra) jogosító idejének megállapítását.

A kérelemhez csatolni kell a biztosított által feltüntetett, a nyugdíj-megállapító szerv nyilvántartásában nem vagy eltérő tartalommal szereplő szolgálati időre, illetve a karkedvezményre jogosító idő megállapításánál a karkedvezményre vonatkozó, az igénylő rendelkezésére álló igazolásokat, okiratokat.

A nyugdíj-megállapító szerv a kérelem nyomán határozatban állapítja meg az elismert szolgálati időt, illetve a karkedvezményre jogosító időt, valamint - megfelelő indokolással

- a szolgálati időként, illetve karkedvezményre jogosító időként el nem ismerhető időtartamot. A határozat ellen a szokásos jogorvoslati lehetőségek állnak rendelkezésre.

133. A szolgálati időn kívül más adatok is megtudhatók a nyilvántartásból?

Az érintett személy vagy írásban meghatalmazott képviselője a nyugdíjbiztosítási nyilvántartásokba betekinthez, az iratokról másolatot, illetve nyilvántartott adatairól felvilágosítást kérhet, a biztosítási jogviszonyairól tájékozódhat. Az ügyfél az adatairól személyesen vagy postai úton megküldött levélben, illetve a honlapról letölthető „Adatkérő lap a nyugdíjbiztosítás által nyilvántartott adatokról”(K25) formanyomtatványon kérhet felvilágosítást a lakóhelye szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnél vagy működési helyein.

Személyes megjelenés esetén az egyértelmű azonosítás érdekében a következő adatok ismerete szükséges: neve, születési neve, születési helye és ideje, anyja neve, TAJ száma, lakcíme. Az ügyfél a róla nyilvántartott adatokat az igazgatási szerv számítógépén megtekintheti, illetve kérheti a nyilvántartott adatok nyomtatott formában történő átadását.

A postai úton megküldött kérelemnek is tartalmaznia kell az ügyfél természetes azonosító adatait és TAJ számát, mert ezen adatok nélkül a kérelmet az adatvédelmi előírásokra tekintettel teljesíteni nem lehet. Az érintett személy okmányai másolati példányának a nyilvántartásban szereplő lakcíme, meghatalmazott esetén a meghatalmazott képviselő címére postai úton kerülnek megküldésre.

A betekintési jog gyakorlása és a nyilvántartott okmányok másolatának kiadása ügyében kezdeményezett egyéb eljárás illetékmentes.

A biztosítási jogviszony igazolásáról hatósági bizonyítvány kiállítását is lehet kérni.

A Kormányzati Portál Ügyfélkapujához hozzáféréssel rendelkező ügyfelek az „Adatkérő lap a nyugdíjbiztosítás által nyilvántartott adatokról”(K25) formanyomtatvány beküldésével elektronikus úton is eljárhatnak.

134. Miért célszerű a szolgálati idő elismerési kérelem benyújtása?

- A szolgálati idő előzetes tisztázása segítségével a biztosított/volt biztosított a számára legelőnyösebb időponttól kérheti a nyugdíja megállapítását. A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv érdemi döntését megelőzően köteles az ügy eldöntése szempontjából lényeges tényeket és körülményeket feltárni, a tényállást tisztázni.
- Az okmány hiányában be nem igazolódott, de az igénylő állítása szerint biztosításban töltött idő egyéb, hitelt érdemlő módon történő bizonyítására (például tanúnyilatkozattal) lehetőség van az alapeljárás során, majd a fellebbezés és

bíróságnál történő eljárás során is, amely időtartam alatt a kérelmező még dolgozik, tehát nem ellátatlan.

- A nyugdíjmegállapító határozat meghozatala sokkal gyorsabban történhet meg, ha a szolgálati idő összeszámítása előzetesen megtörtént.

135. Mikor csökkentik arányosan a szolgálati időt?

A 2003. december 31-éig hatályos szabály szerint, az 1996. december 31-ét követő időszakban, ha a biztosított – nyugdíjjárulék alapjául szolgáló – keresete a minimálbérnél kevesebb volt, akkor olyan arányban csökkent a szolgálati idő, ahogy a kereset aránylott a minimálbérhez. Ha pl. a kereset a minimálbér fele volt, akkor 1 napi keresettel fél napi szolgálati idő volt szerezhető.

2004. január 1-jétől az arányos szolgálati idő-számítást csak a nyugdíj összegének kiszámításánál kell alkalmazni, a nyugdíjra való jogosultság megállapításánál már nem. Ez kedvező változás, különösen a részmunkaidőben foglalkoztatottak részére, ugyanis nyugdíjjogosultság szerezhető 20 évi biztosítási jogviszonnyal akkor is, ha az – akár teljes mértékben – részmunkaidős foglalkoztatás volt és csak pl. a minimálbér fele után történt járulékfizetés.

Továbbra sincs arányos szolgálati idő csökkentés a Munka Törvénykönyve alapján teljes munkaidőben foglalkoztatotknál, illetve azoknál a személyeknél, ahol a munkakörre irányadó meghatározott munkaidőben történik a foglalkoztatás (pl. az egészségre ártalmas munkakörülmény miatt csökkentett idejű foglalkoztatás az előírás).

136. A hosszú szolgálati idő elismerése

A hosszú szolgálati idővel rendelkezők teljesítményének magasabb fokú elismerését biztosítja, hogy 2008. január elsejétől 40 év szolgálati idő felett minden további szolgálati év az addigi 1,5 % helyett 2,0 %-os többletet biztosít az ún. nyugdíjskálán. Vagyis míg előtte pl. 42 év esetén a megállapított nyugdíj, 83 %-a volt a nyugdíj alapjául szolgáló átlagkeresetnek, addig 2008. január elsejétől ez a mérték 84 %. Ez az érintetteknek (kb. évi 20-25 ezer fő) 1%-os nyugdíjnövelést jelent.

XII. Nyugdíjszolgáltatásokkal kapcsolatos megállapodások

137. Hogyan szerezhető szolgálati idő megállapodás útján?

A nyugellátás összegét jelentősen befolyásolja a megszerzett szolgálati idő hossza, sőt bizonyos idő megszerzése feltétele a jogosultságnak. A 1997. évi LXXX. törvény (Tbj.) lehetőséget nyújt azok számára is a nyugellátáshoz szükséges szolgálati idő megszerzéséhez, akik egyáltalán nem állnak vagy álltak biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyban, vagy a nyugdíjra jogosultsághoz nem elegendő a szolgálati idejük. A megállapodás útján szerzett szolgálati idő azonos értékű az egyéb módon szerzett szolgálati idővel.

138. Milyen típusú megállapodások köthetők?

- Biztosítási jogviszonnyal nem rendelkező személy folyamatos járulékfizetéssel szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából.
- Felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán folytatott tanulmányok idejének szolgálati időként történő elismerése céljából.
- Az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy, öregségi teljes, illetőleg öregségi résznyugdíjhoz szükséges szolgálati idő vásárlása céljából, legfeljebb 5 évet, visszamenőleges járulékfizetéssel.
- 1998. évre a gyes idejével megegyező otthoni gondozás idejére valamint arra az időtartamra, amelyre a családtámogatásról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény alapján gyes nem jár, szolgálati idő szerzése céljából.
- A foglalkoztató által külföldön foglalkoztatott biztosított 1997-98. évekre vonatkozó szolgálati idő és nyugdíjalapot képező jövedelem szerzése céljából.

XIII. Hozzá tartozói nyugellátások

Özvegyi nyugdíj

139. Hányféle hozzátartozói ellátás van?

- özvegyi, és baleseti özvegyi nyugdíj,
- árvaellátás és baleseti árvaellátás,
- szülői, és baleseti szülői nyugdíj.

140. Melyek a hozzátartozói ellátások általános feltételei?

A hátramaradottak jogosultsága csak akkor ismerhető el, ha a haláláig a jogszerző megszerezte a saját jogú nyugellátások valamelyikére a jogosultságot (a szükséges szolgálati időt), vagy ha az elhalálozáskor már nyugdíjban részesült.

1999. január elsejétől hozzátartozói nyugellátásra jogosult az is, akinek elhunyt házastársa, szülője, gyermeke mezőgazdasági szövetkezeti járadékhoz, mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékhoz, illetve mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok növelt összegű járadékához szükséges szolgálati időt megszerezte, illetve mezőgazdasági szövetkezeti járadékosként, mezőgazdasági szakszövetkezeti járadékosként, mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok növelt összegű járadékosaként halt meg.

141. Mely esetekben jár a hátramaradottaknak baleseti hozzátartozói nyugellátás?

- Ha
- a halál oka üzemi baleset,
 - a halál oka nem üzemi baleset, de a jogszerző baleseti rokkantsági nyugdíjban részesült,

- a halál oka nem üzemi baleset, de a jogszerző baleseti táppénz folyósítási tartama alatt halt meg és vélelmezhető, hogy életben maradása esetén baleseti rokkantsági nyugdíjra lett volna jogosult.

142. Miben tér el a baleseti hozzátartozói nyugellátásra való jogosultság feltétele a sorsszerű körülmények miatt elhunyt jogszerzők hátramaradottjainak járó hozzátartozói nyugdíj jogosultsági feltételeitől?

A hátramaradottakat – az egyéb feltételek megléte esetén – a jogszerző szolgálati idejére tekintet nélkül megilleti az ellátás.

143. Mikor tekinthető az eltűnés halálesetnek?

Ha azt a bíróság jogerősen megállapította.

144. Ki nem tarthat számot hozzátartozói (baleseti hozzátartozói) nyugellátásra?

Aki a jogszerző halálát szándékosan okozta.

145. Ki kaphat özvegyi nyugdíjat?

- a házastárs (ideértve a bejegyzett élettársat is),
- a különélő házastárs,
- az elvált házastárs
- az élettárs.

A felsorolás nem rangsor. Nem feltétlenül egymást kizáró jogosultságról van szó, hiszen lehetőség van az özvegyi nyugdíj jogosultak közötti megosztására is.

146. Hányféle özvegyi nyugdíjról beszélünk?

- **ideiglenes özvegyi nyugdíj** (a megváltozott helyzethez való alkalmazkodás átmeneti megkönnyítését célozza), és
- **özvegyi nyugdíj** (a hosszabb időn át járó özvegyi nyugdíjat a korábbi rendelkezés állandó özvegyi nyugdíjként nevesítette).

147. Milyen személyi feltételt kell vizsgálni a házastárs jogosultságánál?

Házastársa volt-e az elhunytak és a halálakor együtt éltek-e?

148. Mikor jár özvegyi nyugdíj?

Ha a hátramaradott a halálkor, vagy azt követő tíz éven belül

- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltötte, vagy
- a házastársa jogán tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos illetve legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodik, vagy
- rokkant.

149. Mikor jár az élettársnak (Ptk. 685/A. §) özvegyi nyugdíj?

- ha a jogszerzővel annak haláláig legalább egy év óta, megszakítás nélkül együtt éltek és közös gyermekük született, vagy
- megszakítás nélkül 10 éven át együtt éltek.

150. Az együttélési idő számítását hogyan befolyásolja a korábbi házasság vagy élettársi kapcsolat?

Ha az élettársak korábban egymással

- a) házasságban éltek, és a házasságot jogerős bírói ítélet felbontotta, vagy
- b) bejegyzett élettársi kapcsolatban éltek, és a bejegyzett élettársi kapcsolatot bírói ítélet felbontotta vagy közjegyző nemperes eljárásban megszüntette,

csak a házasság felbontását, illetve a bejegyzett élettársi kapcsolat megszüntetését követő együttélési idő vehető figyelembe.

151. Az élettársi együttélésre alapozott özvegyi nyugdíjjogosultságnál a gyermekszületésnek mikor kellett bekövetkeznie?

Bármikor: az együttélési idő alatt, előtt vagy a halál utáni 300 napon belül (utószülött gyermek).

152. Van-e kizáró tényező az élettársi jogosultság megítélésénél?

Ha a megjelölt együttélési időszak vagy annak egy része alatt az élettárs más jogszerző jogán járó özvegyi (baleseti özvegyi) nyugdíjban részesült, az élettárs nem jogosult özvegyi nyugdíjra.

153. Mennyi ideig jár az ideiglenes özvegyi nyugdíj?

- a házastárs halálától legalább egy évig,
- az elhunyt jogán árvaellátásra jogosult, másfél évesnél fiatalabb gyermeket eltartó özvegynek az árva 18 hónapos életkorának betöltéséig,
- fogyatékos vagy tartósan beteg gyermek nevelése esetén a gyermek harmadik születésnapjáig.

154. Milyen feltételekkel kaphat özvegyi nyugdíjat az elvált, illetőleg házastársától egy évnél hosszabb ideje külön élő személy?

Ellátásra csak akkor jogosult, ha a volt házastársától annak haláláig tartásdíjban részesült, vagy a bíróság részére tartásdíjat állapított meg.

Az egy évnél rövidebb különélés az özvegyi nyugdíjra jogosultság szempontjából együttélésnek minősül.

155. Mely esetben jogosult özvegyi nyugdíjra az, akinek házastársa a házasság megkötésekor a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító életkort már betöltötte?

- ha a házasságból (a korábbi együttélésből) gyermek származott, vagy
- a házastársak a házasság megkötésétől öt éven át megszakítás nélkül együtt éltek.

A fentiek nem alkalmazhatók, ha az irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltése előtt kötött házasságot felbontották és - bármelyikük irányadó korhatárának betöltése után - ismét házasságot kötöttek.

156. A hozzátartozókat megillető ellátást miből számítják ki?

Abból az öregségi, rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjból, amely az elhunytat halála időpontjában megillette, vagy megillette volna.

Ha a jogszerző nem nyugdíjasként hunyt el, akkor az ő nyugdíját olyan összegben kell megállapítani, mint ami az elhunytat halála időpontjában

- a III. csoportos rokkantságra tekintettel megillette volna, vagy
- b. az I. vagy II. csoportos rokkantságra tekintettel megillette volna, ha az elhunyt I. vagy II. csoportos rokkantsága az orvosi bizottság által a halált megelőzően kiadott orvosszakértői véleménnyel igazolt.

157. Milyen mértékűek lehetnek az özvegyi ellátások?

Annak az öregségi, rokkantsági vagy baleseti rokkantsági nyugdíjnak, amely az elhunyt jogszerzőt halála időpontjában megillette vagy megillette volna,

a hatvan százaléka	a harminc százaléka
az ideiglenes özvegyi nyugdíj ;	az özvegyi nyugdíj,
az özvegyi nyugdíj, ha a korhatárt betöltött vagy rokkant özvegy saját jogú ellátásban nem részesül;	a két (vagy egy tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos) árvaellátásra jogosult gyermekről gondoskodó, továbbá a korhatárt betöltött vagy rokkant, egyidejűleg saját jogú nyugellátásban részesülő özvegy esetén.

158. Korlátozott-e az elvált, továbbá házastársától egy évnél hosszabb ideje külön élő személy özvegyi nyugdíjának összege?

Az özvegyi nyugdíj a házastársi tartásdíjnak az összegénél nem lehet több, azt csak a nyugellátások évenkénti emelésének összegével haladhatja meg.

159. Van-e az özvegyi és saját jogú nyugdíj együttfolyósításának minimum összege?

Nincs, de az **1998. január 1-jét megelőzően megözvegyültek** a saját jogú nyugdíjuk mellett – az évenként meghatározásra kerülő – együttfolyósítási összeghatárig jogosultak özvegyi nyugdíjra. A saját jogú nyugellátás és az özvegyi nyugdíj, baleseti özvegyi nyugdíj **2011. január 1-jétől havi 72 820 forint** összeghatárig folyósítható együtt (TnyR. 62.§ (7)). Kérelemre, azonban – ha ez kedvezőbb – a saját jogú nyugellátás mellett a 30 %-os özvegyi nyugdíjat kell folyósítani.

160. Milyen esetekben szűnhet meg az özvegyi nyugdíj?

Az özvegyi nyugdíjra jogosultság megszűnik, ha az özvegy

- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító életkorának betöltése előtt házasságot köt, vagy
- az özvegy már nem rokkant (ha az özvegyi nyugdíjat rokkantság címén állapították meg), vagy
- ha már egyik gyermeket sem illeti meg árvaelátás (ha az özvegyi nyugdíjat az árvaelátásra jogosult gyermekek tartása címén állapították meg).

161. Mit jelent az özvegyi nyugdíj feléledése?

A szolidaritási alapon nyújtott hozzátartozói ellátások terén arra egyetlen nyugdíjrendszer sem vállal kötelezettséget, hogy minden özvegynek özvegyi nyugdíjat juttat a jogszerező halálától az özvegy élete végéig. Még a gazdaságilag legfejlettebb államok is különféle feltételekhez kötik az ilyen típusú ellátást. Ez a lehetőség nálunk is csak korlátozottan, az elhunyt halálát követő egy évig áll fenn. Ilyenkor minden özvegy ideiglenes özvegyi nyugdíjban részesül, ha a jogszerező az öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte vagy öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjasként halt meg. (Tehát jogszerezői oldalról ilyenkor is van előfeltétel.)

A társadalombiztosítás alapok végessége azonban gátat szab a jogosultságok ilyen szintű fenntartásának. Ezért az ideiglenes özvegyi nyugdíj lejártát követően özvegyi nyugdíjra csak az jogosult, aki a házastárs halálakor

- a reá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító korhatárt betöltötte, vagy
- rokkant, vagy
- házastársa jogán tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos illetve legalább két árvaelátásra jogosult gyerek eltartásáról gondoskodik,

Megszűnhet az özvegyi nyugdíj folyósítása a rokkant jogosult állapotjavulása, vagy a jogosultságot megalapozó gyermek árvaelátásból való kikerülése folytán is.

A jogalkotó lehetőséget biztosít arra, hogy ha a jogosító feltételek a halálesettől illetve az ellátás megszűnésétől számított bizonyos időn belül mégis bekövetkeznek, akkor az özvegyi nyugdíjra jogosultság feléledhet. Ez az időtartam korábban 15 évről 10 évre csökkent.

Az Alkotmánybíróság a 37/2007. (VI. 12.) számú határozatában mulasztásos alkotmány sértést állapított meg, mivel az özvegyi nyugdíjrendszerben a feléledési idő 15 évről 1993. március 1-jével történt 10 évre csökkentéséhez nem rendeltek az érintettek teljes körében átmeneti szabályokat.

Az ABh. nyomán elfogadott törvénymódosítás 2008. január 1-jétől biztosítja minden 1993. március 1-je (a törvénymódosítás hatályba lépése) előtt elhunyt biztosított hozzátartozójának az özvegyi nyugdíjat a 15 éves feléledési idővel, ha az érintettek az egyéb jogosultsági feltételeknek is megfelelnek (A Tny. 53.§-ában körülírt jogosulti kör).

Bár nem nevezzük az özvegyi nyugdíj feléledésének, de a rendelkezés azokra is vonatkozik, akik soha nem részesültek özvegyi nyugdíjban, ám a fenti feltételekkel jogosultak lettek volna rá (Tny. 47.§).

Az özvegy tehát 2008. január 1-jétől akkor is jogosult özvegyi nyugdíjra, ha 1993. március 1-je és 2007. december 31-e között a jogosultsági feltételek 10-15 év között következtek be, feltéve, hogy kizáró feltétel (pl. újabb házasság) jelenleg sincs. A záró rendelkezések azt is biztosítják, hogy ilyen esetben az éves nyugdíjemelések szempontjából az érintett özvegyi nyugdíja nem minősül új megállapításnak, tehát jár számára az emelés.

Az özvegyi nyugdíj kiszámítása az általános szabályokat követve történik, ki kell számítani azt az özvegyi nyugdíjat, ami az új jogosultság szerint megillette volna, majd ezt az összeget az időközben végrehajtott emelésekkel növelni kell.

Az érintett özvegyek az igénybejelentésüket időbeli korlátozás nélkül előterjeszthetik.

162. A korábban megállapított, majd megszüntetett özvegyi nyugdíj feléledhet-e?

Feléled az özvegyi nyugdíja annak, akinek az nem házasságkötés miatt szűnt meg, ha az arra jogosító feltételek valamelyike

- a házastárs 1993. március 1-je előtt bekövetkezett halála esetén az özvegyi nyugdíj megszűnésétől számított **tizenöt (!)** éven belül,
- a házastárs 1993. február 28-a után bekövetkezett halála esetén az özvegyi nyugdíj megszűnésétől számított **tíz** éven belül bekövetkezik.

A házasságkötés miatt megszüntetett özvegyi nyugdíjra a jogosultság a házasság megszűnése után feléled, ha

- az igénylő a házasságkötéskor az 1998. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések alapján végkielégítést nem vett fel, és
- az igénylőt a házasság létrejötte nélkül az özvegyi nyugdíj egyébként megilletné.

Az özvegyi nyugdíj feléledése során az özvegyre irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt a jogszerező halálakor hatályos jogszabályok alapján kell megállapítani.

163. Feléledhet-e a házasságkötés miatt megszüntetett özvegyi nyugdíjra a jogosultság, ha a házasság megszűnik?

Feléledhet, ha az igénylő a házasságkötéskor az 1998. január 1-jét megelőzően hatályos rendelkezések alapján végkielégítést nem vett fel, és az igénylőt a házasság létrejötte nélkül az özvegyi nyugdíj egyébként megilletné.

164. Milyen összegben éled fel a megszüntetett özvegyi nyugdíj?

Az özvegyi nyugdíj feléledése esetén a jogosultat az özvegyi nyugdíj megszűnését követő emelések, kiegészítések megilletik.

165. Mi az eljárás, ha a jogszerző magán-nyugdíjpénztár tagjaként hunyt el?

A magán-nyugdíjpénztárban a jogszerző egyéni számláján lévő tagdíja összegének átutalását a Nyugdíjbiztosítási Alap részére a kedvezményezettként megjelölt hozzátartozó is kérheti.

Ha ezt a tényt a magán-nyugdíjpénztár igazolásával hitelt érdemlően bizonyítja, a hozzátartozói nyugellátás összegét úgy kell megállapítani, mintha a jogszerző biztosítási idejének teljes tartama alatt kizárólag nyugdíjjárulékot fizetett volna. Ha az átutalást nem kérik, akkor a jogszerző általános szabályok szerinti nyugdíjának kb. 75 %-ából számítják a hozzátartozói ellátásokat. (kb. 75 %-ából, mert 2010. októbertől 2011. novemberig 14 havi tagdíj a tb. nyugdíjrendszerbe folyik be, és ennek ellentételezéseként ezen időszakot a számításnál úgy kell figyelembe venni, mintha nem lett volna pénztártag.)

166. A külföldi szerv által megállapított saját jogú ellátást miként kell kezelni az özvegyi nyugdíj összegének meghatározásakor?

Ha az özvegy olyan országból kap pénzbeli juttatást, amellyel Magyarországnak nincs hatályos egyezménye, az ellátást figyelmen kívül kell hagyni.

Ha az özvegy részére a koordinációs rendelet vagy nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó ország társadalombiztosítási szerve az adott ország jogszabálya szerint ellátást állapított meg, vizsgálni kell az ellátás jogcímét.

Árvaellátás

167. Kik jogosultak árvaellátásra?

- a vér szerinti gyermek,
- a házastársi, élettársi közösségben együtt élők által - korábbi házasságból, élettársi együttélésből származó - közösen nevelt gyermek,
- az örökbefogadott gyermek,

ha a szülő, haláláig az öregségi, illetőleg rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte vagy öregségi, illetőleg rokkantsági nyugdíjasként halt meg.

168. Mely gyermek tekinthető az együtt élők által közösen nevelt gyermeknek?

Az a gyermek, akit a házastárs, élettárs a házasságba, életközösségbe vitt és ezt a gyermeket a házastársak, élettársak az elhalálozásig egy háztartásban közösen nevelték.

169. Az örökbefogadott gyermeknek mely esetben jár a vér szerinti szülő halála jogán árvaellátás?

Egy esetben, ha a gyermeket a meghalt vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe.

170. Milyen egyéb feltételhez kötötten ismerhető el az árvaellátásra való jogosultsága a testvérnek, az unokának, a dédunokának és az ükunokának?

Megállapítható a jogosultság, ha a gyermeket az elhalálozott, testvér, illetőleg nagyszülő a saját háztartásában eltartotta és a gyermeknek más tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

171. Befolyásolja-e az árvaellátásra jogosultságot, ha az árva gyermeket örökbe fogadják, illetve ő vagy életben lévő szülője házasságot köt?

Nem befolyásolja.

172. Meddig jár az árvaellátás?

- legkorábban a halál napjától kezdődően a gyermek 16. életévének betöltése napjáig,
- oktatási intézmény nappali tagozatán tanuló esetében a tanulmányok tartamára, legfeljebb a 25. életév betöltéséig,
- a 16., illetve továbbtanuló esetében a 25. életév betöltése előtt megrokkant gyermeknek életkorra tekintet nélkül, ha a szülő halála a gyermek említett életkora betöltése előtt következik be.

A 25. életévét betöltött, felsőfokú oktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató személy árvaellátásának meghosszabbítása az első - alap- és mester- vagy osztatlan - képzésben – kivételes méltányosságból – a tanulmányok folytatásának idejére, a képzési időt meg nem haladóan, legfeljebb a 27. életév betöltéséig engedélyezhető. (TnyR. 72/B. (7))

173. Kinek jár iskolai tanulmányok folytatása címen árvaellátás?

- az oktatási intézmény nappali tagozatán tanulónak,
- ha igazolt, hogy betegsége testi vagy szellemi fogyatékosága miatt magántanulónaként folytatja tanulmányait,
- ha a 25. életévnél fiatalabb gyermek a nappali rendszerű iskolai oktatás céljára létesített iskolának a felnőttoktatási tagozatán tanul tovább.

Iskolai tanulmányok címen az árvaellátás a tanulmányok befejezése hónapjának végéig, a nyári tanulmányi szünet tartamára is jár.

174. Hogyan történik a tanulmányok igazolása?

Magyarországon tanuló árva esetén a közoktatási/felsőoktatási információs rendszer működtetője

- a tanulói, hallgatói jogviszony létesítését,
- fennállását és
- a tanulmányok befejezésének várható idejét a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv megkeresésére,
- a tanulói jogviszony megszűnését, illetve a
- hallgatói jogviszony szünetelését, megszűnését

hivatalból (rendszeres adatszolgáltatással) igazolja, ezért az árvának nem kell igazolnia e jogviszony fennállását.

Külföldön tanuló árvának azonban a tanulmányok folytatását az oktatási intézmény által kiállított igazolással középiskolai tanulmányok esetén évente, felsőfokú tanulmányok esetén félévente, a tanulmányok megkezdésétől számított egy hónapon belül kell igazolnia.

A hallgatói jogviszony szünetelése esetén kizárólag akkor jár árvaellátás, ha a szünetelés betegség vagy szülés következménye.

175. Mi a követendő eljárás akkor, ha az oktatási intézmény minősítése vitás?

Ki kell kérni az oktatásért felelős minisztérium véleményét.

176. Mikor tekinthető a leszármazó teljesen árvának?

Ha mindkét szülője meghalt, vagy életben lévő szülője rokkant.

177. Mennyi az árvaellátás mértéke?

Az elhunytat megillető nyugellátás

- harminc százaléka gyermekenként,
 - hatvan százaléka a teljes árvának minősülő gyermek esetében,
- de legalább az árvaellátás mindenkori legkisebb összege.

178. Mi az eljárás, ha a hátramaradott gyermek után az életben lévő vér szerinti szülő tartásdíj fizetésére kötelezett?

2001. január elsejétől a külön eljárásra vonatkozó rendelkezés hatályát veszítette, az általános szabályok az irányadók.

179. Milyen összegű ellátást kaphat az a gyermek, akinek mindkét szülője jogszerzőként halálozott el?

Annak a szülőnek a jogán járó (hatvan százalékos mértékű) árvaellátást kapja, amelynek összege számára előnyösebb.

Szülői nyugdíj

180. Ki kaphat szülői nyugdíjat?

A jogszerzőnek a hátramaradott

- szülője, nagyszülője,
- nevelőszülője.

181. Milyen feltételek alapján állapítható meg a szülőnek az ellátásra való jogosultsága?

Szülői nyugdíjra az jogosult, akinek gyermeke (unokája) az öregségi, illetve rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt megszerezte, vagy öregségi, rokkantsági nyugdíjasként halt meg, és

- a szülő (nagyszülő) a gyermeke (unokája) elvesztésekor rokkant, vagy a hatvanötödik életévét betöltötte, és
- a szülőt (nagyszülőt) a gyermeke (unokája) a halálát megelőző egy éven át túlnyomó részben eltartotta.
- annak a szülőnek (nagyszülőnek), aki a gyermek (unoka) halálakor nem volt rokkant, szülői nyugdíj abban az esetben jár, ha az elhalálozástól számított tíz éven belül megrokkant és tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs. A hatvanötödik életévét betöltött szülőt (nagyszülőt) orvosi vizsgálat nélkül is rokkantnak kell tekinteni.

182. Mely esetben valósul meg a túlnyomó-részbeni eltartás?

A szülő (nagyszülő) akkor minősül túlnyomó részben eltartottnak, ha saját jogú vagy hozzátartozói nyugellátása a gyermeke (unokája) elhalálozásának időpontjában nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét.

183. Megszűnik-e a szülői nyugdíjra jogosultság, ha a hátramaradott szülőnek az emelésekkel növelt nyugellátása a vonatkozó összeghatár fölé emelkedik?

Nem szűnik meg.

184. Milyen további feltételek szerint ismerhető el a nevelőszülő szülői nyugdíjra való jogosultsága?

Ha

- a nevelőszülő a nevelt gyermeke halálakor rokkant, vagy a hatvanötödik életévét betöltötte, és
- a nevelt gyermeket tíz éven át eltartotta.

185. Mennyi az összege a szülői nyugdíjnak?

Az összeg meghatározásánál jelentősége van annak, hogy a hátramaradott szülőnek van-e saját jogú nyugdíja:

Az elhunytat megillető ellátás	
harminc százaléka jár	hatvan százaléka jár
annak a szülőnek, aki a halál napján saját jogú nyugdíjban	
részesül.	nem részesül.

186. Mely időponttól járnak a hozzátartozói ellátások?

A jogszerző elhalálozása napjától, de legfeljebb az igénybejelentés napját megelőző hatodik hónap első napjától.

187. Hol terjeszthető elő a hozzátartozói nyugellátás iránti igény?

Ha aktív, nyugdíjban még nem részesült személy halálozott el, a hozzátartozó lakóhelye szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál, ha a jogszerző elhalálozásakor már

nyugellátásban részesült, az igény a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál terjeszthető elő. Ugyanakkor azonban a nem nyugdíjasként elhunyt utáni özvegyi nyugdíj feléledését szintén a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell igényelni.

XIV. Nyugellátások iránti igény érvényesítése

188. Hogyan kell igényelni a nyugellátások megállapítását?

A nyugellátás iránti igények érvényesítésével kapcsolatos valamennyi eljárás illeték- és költségmentes és mindig kérelemre (igénybejelentés) indul.

Nyugellátást írásban, az erre a célra rendszeresített nyomtatványon vagy elektronikus úrlapon (a továbbiakban együtt: igénybejelentő lapon) kell igényelni. A nyomtatványokat bármely nyugdíjbiztosítási igazgatóságon be lehet szerezni, illetőleg letölthető és kitölthető (kitöltés után kinyomtatható) formátumban megtalálhatók az ONYF honlapján (www.onyf.hu).

Az igényt személyesen vagy postai úton a lakcím szerinti illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságon kell előterjeszteni. Az igénybejelentő lap benyújtásával egyidejűleg az igénylőnek közölnie kell az azonosításához szükséges adatokat, a társadalombiztosítási azonosító jelét, valamint csatolnia kell a társadalombiztosítási nyilvántartásban nem szereplő jogviszonyok bizonyításához felhasználni kívánt iratokat, továbbá egészségkárosodáson alapuló ellátás esetén az egészségkárosodással összefüggő iratokat. Ha a kérelmező a szükséges iratokat nem csatolta, vagy az adatokat nem közölte, az igényelbíráló nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv határidő kitűzése mellett ezek pótlására a kérelmezőt felhívja. Ha a nyugdíjigénylő a hiánypótlásra való felhívásnak nem tett eleget továbbá az erre megállapított határidő meghosszabbítását nem kérte és a nyugdíjigényt a rendelkezésre álló adatok alapján elbírálni nem lehet, az eljárást meg kell szüntetni. Erről az intézkedésről végzéssel értesítik a kérelmezőt.

A nyugellátás legkorábban az igénybejelentés napját megelőző hatodik hónap első napjától állapítható meg függetlenül attól, hogy már ezt az időpontot megelőzően is jogosult lett volna a kérelmező nyugellátásra. Az igénybejelentés időpontja az igénybejelentő lap benyújtásának, postára adásának a napja.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 3.§ (5) bekezdése kimondja, hogy az érintett kérelmére indított eljárásban a szükséges adatainak kezeléséhez való hozzájárulását vélelmezni kell.

189. Hol kell előterjeszteni a nyugellátás megállapítása iránti igényt?

Nyugellátás iránti igényt a lakóhely szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál, illetve – ha a jogszerző már nyugellátásban, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesült – a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell előterjeszteni.

Nemzetközi nyugdíjügyekben kizárólagos illetékességgel az ONYF Központi Nyilvántartó és Informatikai Igazgatósága jár el.

190. Visszavonható-e a nyugdíj megállapítása iránti igény?

A határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedése előtt igen. Ha az igénylő igénybejelentését a határozat vagy az eljárást megszüntető végzés jogerőre emelkedéséig visszavonja, a felvett nyugellátást harminc napon belül köteles visszafizetni, amennyiben ezen időpont előtt már előleget folyósítottak a részére.

191. Le lehet-e mondani a nyugellátásról ?

A megállapított nyugellátásról lemondani, azt – mint a jogosult személyéhez kötött ellátást átruházni (engedményezni) – nem lehet.

192. Kinek adható felvilágosítás nyugdíjbiztosítással kapcsolatos személyes adatokról?

- az érintettnek
- gondnoknak, gyámnak
- meghatalmazottnak.

A formai és tartalmi követelményeknek megfelelő meghatalmazás hiányában adatok még a túlélő házastársnak, gyermeknek sem szolgáltatathatók ki. A meghatalmazást kézzel kell írni és aláírni, a géppel írottat két tanúval alá kell íratni. A meghatalmazás célját konkrétan meg kell jelölni, nem elég, hogy „nyugdíjügyemben eljárjon”, hanem: „igazolást kérjen az ellátás összegéről”, vagy határozat hiteles másolatát elkérje”, „az igényelbírálás jelenlegi állapotáról felvilágosítást kérjen”, „az utalás időpontjáról érdeklődjön”, stb.

Más személy számára telefonon történő felvilágosításhoz a jogosult előzetes személyes bejelentése szükséges, melynek során titkos kérdéseket és válaszokat rögzítenek és a telefonos felvilágosításkor ezeket ellenőrzik.

193. Ki nyújthat be igényt, illetve ki tehet bejelentést az érintetten kívül?

Kizárólag a gondnok vagy a gyám. Ezekre a cselekményekre meghatalmazás nem fogadható el! Például özvegyi nyugdíjigény, lakcímváltozás, stb. tárgyában más személy még „szabályos” meghatalmazás alapján sem nyilatkozhat.

194. Köztisztviselők nyugdíjazás előtti felmentési idejére milyen szabályok vonatkoznak?

A Ktv. módosítása lehetővé tette a köztisztviselők részére azt, hogy nyugdíjazás címén a felmentésüket már akkor is kérelmezhessék, ha a felmentési idő kezdetén még nem rendelkeznek a nyugdíjazás életkori és/vagy szolgálati idő feltételével, de annak végére már rendelkezni fognak. Így kiküszöbölhetővé vált az a régi probléma, hogy vagy a felmentési időről kellett lemondaniuk, vagy tudomásul vették, hogy a nyugdíjat később állapítják meg. Az ehhez előírt igazolás a már gyakorlatból ismert, szolgálati idő

elismerési kérelem tárgyában hozott határozat. Ha a határozatban szereplő elismert szolgálati idő, már akkor elég a nyugdíjjogosultság megállapításához, amikor a határozatot kiadták, a munkáltatónak csak az életkori feltétel teljesülést kell vizsgálnia. Ha a szolgálati idő a határozat kiadásakor még kevesebb a jogosultsághoz szükségesnél, de a hiányzó időket az adott munkáltatónál töltötte le, akkor a munkáltató nyilvántartása alkalmas a szükséges adatok beszerzéséhez és igazolásához. Ha viszont a hiányzó időket nem csak az adott munkáltatónál töltötte le, akkor új szolgálati idő elismerési kérelmet kell benyújtania a dolgozónak. (2007. évi CLVI. törvény 17. §)

195. Közalkalmazottak nyugdíjazás előtti felmentési idejére milyen szabályok vonatkoznak?

A Kjt. szerint a munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt felmentéssel többek között akkor szüntetheti meg, ha az előrehozott öregségi nyugdíjjogosultság életkori és szolgálati idő feltételeivel rendelkező közalkalmazott azt írásban kérelmezi.

A Kjt. 30. § (1) bekezdésének fent idézett, új e) ponttal való kiegészítését az indokolta, hogy Tny. 2008. január 1-jétől hatályos 9. §-a az előrehozott öregségi nyugdíjra jogosultság feltételévé tette a biztosítással járó jogviszony megszüntetését. A Kjt. régi szabályai szerint viszont felmentéssel csak akkor lehetett nyugdíjasnak minősülés címén megszüntetni a közalkalmazotti jogviszonyt, ha a közalkalmazottnak az előrehozott öregségi nyugdíjat a nyugdíjfolyósító szerv kérelmére megállapította. Ez viszont a Tny. fenti szabályai szerint nem történhet volna meg 2008. január 1-jét követően.

Erre tekintettel a módosítás kiegészítette a felmentési okokat egy új körülménnyel. A közalkalmazott kérheti a felmentését, ha az előrehozott (csökkentett előrehozott) öregségi nyugdíj életkori, valamint szolgálati időre vonatkozó feltételeivel a felmentési idő leteltekor rendelkezik (de a nyugdíjhatóság még nem állapította meg számára e nyugdíjat). A munkáltató mérlegelheti, hogy a felmentési kérelemnek eleget tesz-e. (2007. évi CLXXIX. törvény 11.§)

196. Melyek a visszamenőleges nyugdíj-megállapítás szabályai?

Az igényt visszamenőleg legfeljebb hat hónapra lehet érvényesíteni, az ellátást a jogosultsági feltételek fennállása esetén legkorábban az igénybejelentés időpontját megelőző hatodik hónap első napjától lehet megállapítani. Az igénybejelentés időpontja az igénybejelentő lap benyújtásának, nyugdíjbiztosítási igazgatási szervhez történő beérkezésének a napja.

Az igényt az ellátás megállapításának kezdő időpontjában hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. Ez azt jelenti, hogy amely naptól kéri a nyugdíj megállapítását, ill. folyósítását, az azon a napon hatályos jogszabály szerint kell a megállapítást elvégezni.

XV. Nyugellátások folyósítása

197. Hogyan folyósítják a nyugdíjbiztosítási szervek által megállapított ellátásokat?

A saját jogú és a hozzátartozói nyugellátást, továbbá a nyugdíjbiztosítási szervek hatáskörébe utalt nem társadalombiztosítási ellátást a nyugdíjfolyósító szerv (NYUFIG) nyugdíjfolyósító törzsszám, mint azonosító szám alatt folyósítja. A nyugdíjfolyósító az ellátás folyósításának kezdetekor a törzsszám igazolására – az ONYF által rendszeresített nyomtatványon – az érintett személy részére díjmentes igazolást ad ki.

A nyugdíjfolyósító szerv a megállapított nyugellátás folyósítását a határozat beérkezését követő tizenöt napon belül postai úton vagy a jogosult kérelmére

- postai úton vagy a jogosult által megjelölt belföldi pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlájára
- az Európai Gazdasági Térség (EGT) tagállamainak, illetőleg Svájc területén élők részére történő folyósítás esetén a jogosult által megjelölt, valamely EGT tagállamban vagy Svájcban vezetett pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlára,
- az ideiglenes hatállyal elhelyezett, átmenetileg vagy tartós nevelésbe vett gyermek árvaellátását a gyám, eseti gondnok által megjelölt gyámhatósági fenntartásos betétre vagy fizetési számlára történő

átutalással teljesíti.

A nyugellátást havonta kell folyósítani a tárgyhónapra, legkorábban attól a naptól kezdve, amelytől azt határozattal megállapították, a jogosultság megszűnésének (megszüntetésének) napjáig, de – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – legfeljebb a jogosult elhalálkozásának napját magában foglaló naptári hónap utolsó napjáig.

A nyugdíjak folyósítási rendje szerint a bankszámlával rendelkezők egyenlegében legkésőbb minden hónap 12. napjáig megjelenik a nyugdíj. Aki készpénzben kapja a nyugdíját, annak az úgynevezett postai kifizetési naptárban meghatározott napon viszi ki a postás.

198. Hogyan folyósítják annak a nyugellátását, aki külföldön tartózkodik?

Annak a nyugellátását, baleseti rokkantsági nyugdíját, baleseti hozzátartozói nyugellátását, aki érvényes útlevéllel átmenetileg külföldön tartózkodik, belföldi pénzforgalmi szolgáltatónál vezetett fizetési számlájára vagy belföldi meghatalmazottja részére kell folyósítani. A meghatalmazott nevét és címét az ellátásra jogosultnak a nyugdíjfolyósító szerv tudomására kell hoznia.

A nyugdíjfolyósító szerv a külföldön élő vagy tartózkodó személyre nézve naptári évenként egyszer - márciusban - adategyeztetést végez. Az ebből a célból kiküldött nyomtatványt az ellátásban részesülőnek megfelelően kitöltve, aláírva és közjegyző vagy külföldi hatóság, illetőleg a Magyar Köztársaság külképviseleti szerve által hitelesítve, egy

hónapon belül vissza kell küldenie. Ha a jogosultságot a fenti módon nem sikerül igazolni, úgy a folyósítást felfüggesztik.

A nyugdíjfolyósító szerv a megállapított nyugellátás folyósítását kizárólag a magyar törvényes fizetőeszközben teljesíti.

A nyugdíjas átmeneti külföldi tartózkodása esetén, amennyiben a teljesítés belföldön vezetett bankszámlára történik, az ellátás külföldre történő átutalása a számlavezető hitelintézettől kérhető.

A nyugdíjfolyósító szerv a folyósítást az Európai Gazdasági Térség tagállamainak területén élők részére, a jogosult által megjelölt, valamely tagállam pénzforgalmi szolgáltatójánál vezetett fizetési számlára teljesíti.

199. Mi történik, ha a folyósító szerv a megállapított nyugellátást késedelmesen folyósítja?

Ha a nyugdíjfolyósító szerv a megállapított nyugellátást a határozat kézbesítését követő 15 napon belül nem folyósítja, a késedelmesen folyósított nyugellátás összege után - a határidő lejártát követő naptól - az addigi késedelmi pótlék helyett, 2007. január 1-jétől késedelmi kamatot fizet. A késedelmi kamat naptári napokra számított mértéke a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része.

200. Ha a saját jogú nyugdíjkérelem elbírálása alatt a kérelmező meghal, a hozzátartozó hol nyújthatja be a hozzátartozói nyugellátásra vonatkozó kérelmét?

Ha a haláleset időpontjában a jogszerző már a nyugdíjra jogosultságát megszerezte, akkor is a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell a hozzátartozói kérelmet benyújtani, ha a saját jogú nyugdíj megállapító határozata még nem született meg.

201. Milyen adatváltozást kell bejelenteni a nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál és milyen a folyósító szervnél?

A nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál kell bejelenteni a jogosultságot érintő változásokat. Például: rokkantság megszűnése, özvegy házasságkötése, árva tanulmányainak megszakítása, stb.

A Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell a folyósítást érintő változásokat bejelenteni: névváltozás, címváltozás, akkor is ha folyószámlára történik a folyósítás (visszaérkezett levél nyomán beszüntethetik a folyósítást), számlaszám-változás, tartós külföldi tartózkodás, szabadságvesztés megkezdése, stb.

202. Jár-e nyugdíj a szabadságvesztés ideje alatt?

Arra az időre, amely alatt a jogosult - beleszámítva az őrizetbe vétel idejét is - harminc napot meghaladóan előzetes letartóztatásban van, szabadságvesztését tölti, nyugellátását szüneteltetni kell, illetőleg, ha kéri azt az általa - visszavonásig érvényes - szabályszerű meghatalmazással ellátott személy kezéhez vagy a büntetés-végrehajtási intézethez kell részére folyósítani. A szüneteltetett nyugellátást a büntetőeljárás befejezése, illetőleg a szabadságvesztés letöltése után egy éven belül előterjesztett kérelemre a jogosult részére egy összegben ki kell utalni.

203. A nyugellátásból mekkora összeget lehet letiltani?

Az adós társadalombiztosítási nyugellátásából legfeljebb 33%-ot lehet levonni. A levonás a nyugellátásnak legfeljebb 50%-áig terjedhet az alábbi követelések fejében:

- a) gyermektartásdíj,
- b) jogalap nélkül felvett nyugellátás.

Több letiltás esetén a levonás a nyugellátásnak legfeljebb 50%-áig terjedhet. Az árvaellátásból - legfeljebb 50% erejéig - a jogalap nélkül felvett árvaellátást lehet levonni. (1994. évi LIII. törvény a bírósági végrehajtásról)

204. A nyugdíjas halála esetén kit illet meg az utolsó havi nyugellátás?

A jogosult halála esetén a fel nem vett nyugellátást a vele közös háztartásban együtt élt házastárs, gyermek, unoka, szülő, nagyszülő és testvér egymást követő sorrendben, ezek hiányában az örökös veheti fel a halál napjától vagy a hagyatéki végzés jogerőssé válása napjától számított egy éven belül.

205. Be kell-e jelenteni a nyugdíjas elhalálózását?

Igen, a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál 15 napon belül. Ugyanannak a személyi körnek a kötelezettsége, akik az utolsó nyugdíj felvételére jogosultak.

206. Mi az eljárás, ha valaki egyszerre több nyugdíjbiztosítási ellátásra is jogosult?

Az a személy, aki egyidejűleg több saját jogú nyugellátásra, vagy több hozzátartozói nyugellátásra is jogosult, mind a saját jogú, mind a hozzátartozói nyugellátások közül a számára kedvezőbbet választhatja azzal, hogy a jogosultra kedvezőtlenebb nyugellátás folyósítása szüneteltetésre kerül. Ugyanazon üzemi baleset, foglalkozási megbetegedés alapján baleseti rokkantsági nyugdíj és baleseti járadék egyidejűleg nem jár.

Választani tehát csak az egynemű (hozzátartozói vagy saját jogú) ellátások közül kell. A többféle ellátás folyósítható együtt: pl. rokkantsági nyugdíj és özvegyi nyugdíj folyósítható együtt, de rokkantsági nyugdíj és öregségi nyugdíj nem.

XVI. Jogorvoslat és döntés-felülvizsgálat

207. Milyen formában biztosított a jogorvoslat a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek által hozott határozatok ellen?

Amennyiben a nyugdíjigénylő nem ért egyet a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv határozatával, az ellen, a határozat kézhezvételét követő 15 napon belül fellebbezést nyújthat be az elsőfokú határozatot hozó szervhez. A fellebbezési jog nincs meghatározott jogcímhez kötve, fellebbezni bármely okból lehet, amelyre tekintettel az érintett a döntést sérelmesnek tartja. A fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatók. Ha a fellebbezés alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, a döntését módosítja vagy visszavonja.

A fellebbezést a másodfokú eljárásra kijelölt szerv bírálja el. A másodfokú döntést hozó hatóság a sérelmezett döntést, valamint az azt megelőző eljárást megvizsgálja; ennek során nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz. A másodfokú döntést hozó hatóság a döntést helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti.

A másodfokú eljárás befejeződéséig más típusú ellátás nem állapítható meg. Amennyiben a fellebbezés eredményre vezet (pl. az orvosszakértői bizottság a rokkantságot mégis megállapítja), úgy az ellátás a jogosultság bekövetkezésétől, de legkorábban az igénybejelentés napját megelőző hatodik hónap első napjától jár.

Amennyiben az ügyfél a másodfokú határozatot sem fogadja el, a határozat elleni keresetet a kézhezvételtől számított 30 napon belül kell benyújtani az elsőfokú határozatot hozó nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv székhelye szerint illetékes munkaügyi bírósághoz.

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek a nyugellátásra jogosultság megállapítása vagy az ügyfél javára módosító elsőfokú határozata, végrehajtható közigazgatási határozat, míg a nyugellátásra jogosultságot megszüntető, visszavonó vagy a nyugdíj összegét csökkentő határozata a jogerőre emelkedés után válik végrehajthatóvá. Ha nincs kizáró ok, a megállapított nyugellátást, baleseti nyugellátást annak ellenére folyósítani kell, hogy az ellátást megállapító határozat ellen az érdekelt fellebbezett, vagy keresettel bírósághoz fordult.

A méltányossági jogkörben hozott döntésekkel szemben a jogszabály fellebbezést nem enged meg.

Az ONYF igazgatási szerveit érintő változások a jogorvoslati rendet is érintik. 2011. január elsejétől megszűnt a Nyugdíjbiztosítási Jogorvoslati Igazgatóság. A kormány **első fokon eljáró** nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek a nyugdíjbiztosítási igazgatóságokat (amelyek 2011. január elsejétől a fővárosi, megyei kormányhivatalok szakigazgatási szerveiként működnek tovább), **másodfokú szervnek** az ONYF-et jelölte ki

A nyugdíjbiztosítási igazgatóságok és a központi igazgatási szervek (NYUFIG, KNYI) **hatósági ügyeiben a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és a felügyeleti szerv az ONYF**. Az ONYF vezetője vagy más kormánytisztviselője a központi igazgatási szervek vezetőjét vagy kiadmányozási jogkörrel rendelkező ügyintézőjét az elsőfokú közigazgatási hatósági eljárásban nem utasíthatja.

208. Mit jelent a döntés-felülvizsgálat

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv a határozat jogerőre emelkedését követően kérelemre vagy hivatalból a tudomására jutott tények, adatok alapján a nem jogszabálysértő döntését az ügyfél javára korlátozás nélkül módosíthatja azzal, hogy a magasabb összegű ellátás legfeljebb hat hónapra visszamenőleg jár. (Tny 95.§ (1))

A nyugdíjbiztosítási igazgatási szervek eljárásában újrafelvételi eljárásnak nincs helye.

Ha a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv kérelemre vagy hivatalból megállapítja, hogy a fellebbezési vagy felügyeleti eljárás keretében, illetve a bíróság által el nem bírált döntése jogszabályt sért, döntését

a) az ügyfél javára korlátozás nélkül,

b) az ügyfél terhére egy ízben, a határozat közlésétől számított öt éven belül

ba) ha a nyugellátás jogalap nélküli megállapításáért a nyugellátásban részesülőt felelősség nem terheli, a módosítást vagy visszavonást elrendelő határozat keltét követő hónap első napjától,

bb) ha a nyugellátás jogalap nélküli megállapításáért a nyugellátásban részesülőt felelősség terheli, az ellátás megállapításának kezdő időpontjáig visszamenőlegesen módosítja vagy visszavonja.

A jogerős határozattal megállapított szolgálati idő, valamint a korkedvezményre és egyéb, jogszabályban meghatározott, foglalkozáshoz kapcsolódó kedvezményre jogosító idő tartamát a nyugellátás megállapítása során a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az ügyfél terhére nem módosíthatja.

XVII. Nyugdíjmelés, nyugdíjkorrekció, nyugdíjprémium, szépkorúak juttatása

209. A nyugdíjmelés új módszere, a sávós nyugdíjindexálás

2010. január elsejétől az addigi svájci indexálás szerinti nyugdíjmelési módszert felváltotta a sávós nyugdíjindexálás. A nyugdíjak vásárlóértékének megőrzését szem előtt tartva, indokolt volt, hogy a nyugdíjmelés módszerében kifejezésre jusson a gazdasági növekedés üteme is.

A GDP csökkenése, illetve kismértékű (3 %-nál kisebb) növekedése esetén tisztán árkövető indexálás (inflációkövetés) történik. Ez adott esetben a vegyes indexáláshoz

képest nagyobb biztonságot is adhat az ellátottaknak. A lehetőségek keretei között azonban megőrzendők a vegyes, ezen belül a svájci indexálás értékei, a nyugdíjak reálnövekedésben való részesítése. Ezért az ennél gyorsabb, a 3%-ot elérő gazdasági növekedés esetén, a vegyes indexálás a nyugdíjasok számára is biztosítja a reálnövekedés meghatározott hányadát.

Az új módszer szerint a nyugdíjakat évente a GDP 3%-os növekedése alatt árindex szerint kell emelni, 3-4% között 20-80%-os vegyes indexálást, 4-5% között 40-60%-ost, 5% feletti növekedés esetén svájci indexálást kell alkalmazni.

A januári nyugdíjemelés tárgyévi tervezett makroparamétereken alapul, azonban évközi tényadatok és várható értékek alapján továbbra is mód van novemberben, januárig visszaható hatállyal kiegészítő nyugdíjemelésre.

A kormány felhatalmazása változatlanul lehetővé teszi, hogy a tényleges, illetve várható makrogazdasági folyamatok által indokolt esetben, a szükséges gazdasági feltételek megléte esetén további kiegészítő nyugdíjemelésre kerülhessen sor.

Ha a nyugdíjemelés mértékének meghatározásakor figyelembe vett tervezett paraméterekhez képest a várható értékek olyan mértékű eltérést mutatnak, hogy a nyugdíjak ezen adatok alapján történő emelése legalább 1 százalékponttal meghaladja a januári emelés mértékét, novemberben kiegészítő emelést kell adni januárig visszamenőleg. Ha az eltérés 1 százalékpont alatti, novemberben az egész évre járó különbözetet egy összegben kell kifizetni, s a következő évi nyugdíjemelést a különbözet összegének egytizenkettédével növelt összegre kell végrehajtani. (Tny. 62.§)

210. Hogy áll a nyugdíjkorrekció törvény végrehajtása?

A rokkantsági nyugdíjak 2010-re ütemezett korrekciójára a megváltozott költségvetési körülmények között már nem kerülhetett sor. Hasonlóképpen hatályon kívül helyezték a nyugdíjkorrekció törvény özvegyi nyugdíj feléledésével kapcsolatos szakaszát, melynek nyomán az özvegyi nyugdíj feléledésére vonatkozó szabályok változatlan formában maradnak hatályban. (2009. XL. törvény 9.§ (2) és (10.§ (1) da), dc))

A nyugdíjak korrekció célú emeléséről szóló 2005. évi CLXXIII. törvényben előírt korrekciók a következők szerint valósultak meg:

Nyugdíjkorrekciós lépések 2006-2010 között

bevezetés éve	jogosultak a nyugdíjazás éve szerint	az emelés mértéke	érintettek száma	átlagos emelés	költségvetési igény
1. 2006	saját jogú nyugdíjjal nem	50-ről 55%-ra	180-190 ezer	3600-3600	8+8 milliárd
2. 2007	rendlekező özvegyi nyugdíjasok	55-ről 60%-ra			
3. 2007	87. december 31. előtti	nők 5 százalékkal, férfiak 3 százalékkal, 29 (nőknél 27) évnél több szolgálati idővel rendelkezők többletvenként további 0,5 százalékkal, de legfeljebb további 10 százalékkal	670-680 ezer	3400	27 milliárd
4. 2008	91-96 közöttiek	4% + a 29 évnél több szolgálati idővel rendelkezők többletvenként további 0,5 százalékkal, de legfeljebb további 10 százalékkal	760 ezer	4000	37 milliárd
5.	88-90 közöttiek	2%	320 ezer	1200	4,5 milliárd
6. 2010	92-95 közöttiek újból	4%	490 ezer	2200	13 milliárd
7.	97-98 közöttiek	4%	160 ezer	2300	4,5 milliárd

211. A 13. havi nyugdíjjal kapcsolatos változások és a nyugdíjprémium

A megszűnt 13. havi nyugdíj helyére a bruttó hazai termék (GDP) növekedésének mértékétől függő nyugdíjprémium lépett. A kormány felhatalmazást kapott arra, hogy tartalékot képezzen, ha a GDP várható alakulása nyugdíjprémium kifizetését lehetővé teszi. Ha a GDP növekedésének tárgyévben várható mértéke a 3,5 százalékot meghaladja, és az államháztartás tárgyévi egyenlegcélja várhatóan teljesül, a tárgyév novemberében nyugdíjprémiumot kell fizetni. Ezt az személy kaphatja, aki a tárgyévét megelőző év legalább egy napján, valamint a tárgyév novemberében rokkantsági, baleseti rokkantsági vagy hozzátartozói nyugellátásban - ide nem értve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat - részesül illetve. az előzőekben **nem említett nyugellátásban - ide nem értve a rehabilitációs járadékot - részesül, és a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt a tárgyévét megelőzően betöltötte.**

A nyugdíjprémium összege a következő két szám szorzata:

- a GDP változatlan áron számított növekedése - tárgyévben várható - mértékének 3,5-del csökkentett összege, de legfeljebb 4,
- a nyugellátás november havi összegének 25 százaléka, de legfeljebb 20 000 forint.

A nyugdíjprémiumot a nyugdíjfolyósító szerv hivatalból, a november havi nyugellátással együtt folyósítja. (Tny. 101. §).

212. Szépkorúak jubileumi köszöntése és juttatása

2009. január 1-jétől - a 90., a 95. és a 100. életévüket betöltött, Magyarországon bejelentett lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárok és a kormányrendeletben meghatározott további személyek személyes köszöntésre és az azzal járó okiratra, továbbá jubileumi juttatásra - jogosultak. A juttatás nem kapcsolódik a nyugdíjas státuszhoz.

A köszöntés és a jubileumi juttatás bevezetése 3 év alatt, fokozatosan, az alábbi ütemezéssel valósult meg:

- **2009-ben** a 100 évesek és a 100 év felettiek, vagyis az **1909-ben**, illetőleg az **azt megelőzően** született személyek részére 100 ezer forint,
- **2010-ben** a 95. életévüket betöltők és a 96-99. évesek, vagyis az **1915-ben**, illetőleg az **1911. és 1914. között** született szépkorúak részére 95 ezer forint, a 100. évesek, azaz az **1910-ben** született személyek részére 100 ezer forint,
- **2011-ben** a 90 és a 91-94 évesek, vagyis az **1921-ben**, illetőleg az **1917. és 1920. között** születettek részére 90 ezer forint, a 95. évesek, azaz az **1916-ban** született személyek részére 95 ezer forint, a 100. évesek, vagyis az **1911-ben** született szépkorúak részére 100 ezer forint

jubileumi juttatás került kifizetésre.

A jubileumi juttatás összege az átmeneti időszak után

- a 90. életév betöltésekor 90 000 forint,
- a 95. életév betöltésekor 95 000 forint,
- a 100. életév betöltésekor 100 000 forint.

A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (a továbbiakban: KEKKH) a szépkor betöltését megelőzően legalább 60 nappal - a lakóhelyén és a tartózkodási helyén - írásban keresi meg a szépkorú személyt, hogy a KEKKH által e célra rendszeresített és megküldött űrlapon jelentse be

- azt a lakcímet, amelyen személyes köszöntés céljából elérhető, vagy amelyre ennek hiányában az okirat elküldhető;
- azt a lakcímet vagy bankszámlaszámot, amelyre a jubileumi juttatás folyósítását kéri.

Az űrlapon rendelkezni kell arról, hogy a születésnapj köszöntés és a juttatás folyósítása érdekében hozzájárul-e, hogy a személyes adatait a végrehajtó szervek kezeljék.

Azokat a jubileumi juttatásra jogosulttá vált szépkorú személyeket, akik nem 90, 95, vagy 100 évesek, a KEKKH a jubileumi juttatásra való jogosultság esedékessége évét megelőző év november 1-jéig keresi meg. A jubileumi juttatást az adatátvételt követő 15 napon belül, de legkorábban az esedékesség évének januárjában folyósítja a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság. (255/2008.(X.21.) Korm. rendelet)

A szépkorúak jubileumi juttatása – a nyugdíjhoz hasonlóan – adóterhet nem viselő járandóság helyett 2011-től alkalmazandóan, ismét az adómentes kategóriába került. (Szja tv. 1. számú melléklet 4.19.)

213. Mi történik a szépkorú személy halála esetén?

Amennyiben a szépkorú személy a KEKKH adatközlését követően, de a szépkor betöltése előtt elhunyt, a kiutalt jubileumi juttatást a szépkorú személy halála miatt nem kell visszafizetni, a jubileumi juttatást az a személy veheti fel, aki a társadalombiztosítási nyugellátások felvételére vonatkozó szabályok szerint erre jogosult.

214. Mi a teendő, ha a szépkorú személy nem kap értesítést?

Amennyiben valaki úgy érzi, hogy a feltételeknek ő, vagy hozzátartozója megfelel, de értesítést nem kapott, adategyeztetést a következő helyen kérhet:

Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala

☎ 06 (1) 432-1119; 06 (1) 432-1123; 06 (1) 432-1193

Személyesen: E-közszolgáltatások Ügyfélközpontja

Budapest VI. kerület Andrásy út 55.

Ügyfélfogadási idő: H-Cs: 8.00-16.00, P: 8.00- 13.30

☎ 06 (1) 273-4800

XVIII. Méltányosság, kivételes nyugellátás, kivételes nyugdíjemelés

(Tny. 66.§, 95. § (4) és TnyR. 72/B. §)

215. A méltányosság gyakorlásának milyen formái vannak?

Méltányosságból kivételes nyugellátás megállapítására, a folyósított nyugellátás összegének kivételes emelésére, illetőleg egyszeri segély engedélyezésére kerülhet sor.

Jogszabályi felhatalmazás alapján, különös méltánylást érdemlő körülmények esetén a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős nyugdíjbiztosítási szerv vezetője (az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója), illetve a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv vezetője

- **kivételes nyugellátást állapíthat meg**
 - az irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt elérő személy vagy
 - rokkant, illetőleg
 - árva részére,
- **kivételes nyugdíjemelést engedélyezhet**
 - az előzőekben meghatározott személyek, illetőleg
 - a legalább két (illetve egy tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos) árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó özvegy részére, továbbá
- **egyszeri segélyt engedélyezhet**
 - a (Tny. 6.§ szerinti) nyugellátásban részesülők számára.

A méltányossági jogkörben hozott döntéssel szemben jogorvoslatnak nincs helye.

216. Kivételes nyugellátás, kivételes nyugdíjmelés és az egyszeri segély engedélyezése érdekében a kérelmezőnek mit kell tennie?

Mindezekre kizárólag az érintett személy kérelme alapján kerülhet sor. A kérelmet az igénylő lakcíme szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatósághoz, valamint – ha a jogszerző már nyugellátásban részesült személy jogán igényel kivételes árvaellátás – a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz (a továbbiakban együtt: igazgatási szerv) az ehhez rendszeresített nyomtatványon kell benyújtani. A kérelemben meg kell jelölni azokat a különös méltánylást érdemlő körülményeket, amelyek megalapozhatják a kérelem teljesíthetőségét.

Az igazgatási szerv indokolt esetben vizsgálhatja, hogy a közölt adatok megfelelnek-e a valóságnak, szükség esetén a kérelmezőt hiánypótlásra szólíthatja fel. A méltányossági körülmények vizsgálatához igénybe vehető eszközök a helyszíni szemle és a jegyzői nyilvántartásból való adatkérés. A jegyző a szükséges adatokat átadhatja a nyugdíjbiztosítási szervnek, a jövedelemre vonatkozó adatokat pedig a nyugdíjbiztosítási szervek kezelhetik.

217. Kinek nem állapítható meg kivételes nyugellátás, illetőleg nem engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés?

Nem állapítható meg kivételes nyugellátás, illetőleg nem engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés annak a személynek, aki előzetes letartóztatásban van, szabadságvesztés büntetését tölti, vagy a szociális igazgatásról szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 57. §-a (2) bekezdésének a)-c) pontja szerinti tartós bentlakásos intézményben él, vagy a gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény szerinti, otthont nyújtó ellátásban részesül, illetőleg javítóintézetben van elhelyezve.

218. Milyen esetekben állapítható meg kivételes nyugellátás?

Kivételes nyugellátás megállapítására csak a törvényes ellátás iránti igény jogerős elutasítását követően van lehetőség. Akkor állapítható meg

- **kivételes öregségi illetve rokkantsági nyugdíj**, ha a kérelmező rendelkezik a nyugdíj megállapításához szükséges szolgálati idő legalább felével.
- **kivételes özvegyi nyugdíj, árvaellátás**, ha az elhunyt jogszerző rendelkezik az öregségi, rokkantsági nyugdíjhoz szükséges szolgálati idő legalább felével, és az özvegy illetve árva megfelel az özvegyi illetve árvaellátásra való jogosultság feltételeinek.
- **kivételes rehabilitációs járadék**, ha a kérelmező a rehabilitációs járadékra jogosultsághoz szükséges feltételekkel a szolgálati idő kivételével rendelkezik.

A fenti esetekben további feltétel, hogy a kérelmező nem részesülhet a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdésének i) pontjában megjelölt rendszeres pénzellátásban, ide nem értve az időskori járadékot.

Kivételes nyugellátás megállapítása meghatározott időtartamra vagy meghatározott feltételekhez kötötten is engedélyezhető.

Rendkívül indokolt esetben kivételes rokkantsági nyugdíj állapítható meg akkor is, ha a kérelmező nem rendelkezik a jogosultsághoz szükséges szolgálati idő felével sem.

Rendkívül indokolt esetben árvaellátás megállapítható akkor is, ha

- az elhunyt és az előírt szolgálati idő felével sem rendelkezett, vagy
- az árva közép- vagy felsőfokú oktatási intézmény nem nappali tagozatán folytat tanulmányokat.

A TnyR. egyik módosítása (332/2008. Korm. rendelet 7. §) pontosította a felsőfokú tanulmányok befejezéséig engedélyezhető kivételes árvaellátásra vonatkozó eljárást:

A 25. életévét betöltött, a felsőoktatásról szóló törvény hatálya alá tartozó felsőoktatási intézményben nappali rendszerű oktatás keretében tanulmányokat folytató árva árvaellátásának meghosszabbítása a megkezdett képzési szint befejezéséig, de legfeljebb a 27. életév betöltéséig engedélyezhető. (TnyR. 72/B. (7))

219. A nyugdíjról általában nem lehet lemondani. Mi a szabály a kivételes nyugdíj esetén?

A kivételes ellátást a nyugdíjas kérelmére – például szolgálati idő szerzése vagy egyéb ellátás igénybe vétele céljából – meg kell szüntetni.

220. Milyen összegben engedélyezhető kivételes nyugellátás?

A kivételes nyugellátás engedélyezett összege nem haladhatja meg az öregségi teljes nyugdíj jogszabályban meghatározott legkisebb összegének a másfélszeresét, de nem lehet kevesebb annak ötven százalékánál.

221. Ki kérheti a kivételes nyugdíjmelés engedélyezését?

Kizárólag a nyugellátásban részesülő személy. A kivételes nyugdíjmelés engedélyezése szempontjából társadalombiztosítási nyugellátásnak kell tekinteni a

- bányásznyugdíjat,
- az egyes művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíját,
- a szolgálati nyugdíjat,
- a mezőgazdasági szövetkezeti járadékokat is,

de csak akkor, ha az említett ellátásban részesülő személy a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt már elérte.

222. Milyen feltételek mellett engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés?

Nyugellátásban részesülő számára kivételes nyugdíjmelés akkor állapítható meg, ha a folyósított nyugellátás és a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 4. § (1) bekezdésének i) pontjában megjelölt, számára esetlegesen folyósított

rendszeres pénzellátás – ide nem értve az időskorúak járadékát – együttes havi összege **nem haladja meg a 70.000 forintot.**

223. Milyen összegben engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés ?

A kivételes nyugdíjmelés összege nem haladhatja meg az öregségi teljes nyugdíj jogszabályban meghatározott legkisebb összegének 25 százalékát **(7125 Ft)**, de nem lehet kevesebb annak 10 százalékánál **(2850 Ft).**

224. Mennyi időn belül nem engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés?

Nem engedélyezhető kivételes nyugdíjmelés a nyugellátás megállapítását, továbbá a korábbi méltányossági nyugdíjmelést követő 3 éven belül.

225. Az előfeltételek teljesítésén túl, melyek még az odaítélés szempontjai?

A kivételes nyugdíjmelés engedélyezésénél előnyben kell részesíteni

- férfiak esetében a 35 évnél, nők esetében a 30 évnél több szolgálati idővel rendelkező személyt,
- a 70 éven felüli személyt,
- az I. illetőleg a II. rokkantsági csoportba tartozó személyt, továbbá
- azt a személyt, aki kivételes nyugellátás-emelésben korábban nem részesült.

A kérelem elbírálása során kiemelt figyelmet fordítanak különösen azokra a körülményekre, amelyek veszélyeztetik, illetőleg befolyásolják a kérelmező megélhetését vagy aránytalanul súlyos terhet jelentenek (tartós betegség, megnőtt gyógyszer- és lakásfenntartási költségek, a házastárs halála, tartásra köteles és képes hozzátartozó hiánya stb.)

A megállapító szerv indokolt esetben vizsgálhatja, hogy a közölt adatok a valóságnak megfelelnek-e, szükség esetén a kérelmezőt hiánypótlásra is felszólíthatja. A döntésről a kérelmezőt írásban értesítik.

226. Melyek az egyszeri segély szabályai?

A nyugellátásban részesülő személy részére akkor engedélyezhető egyszeri segély, ha olyan élethelyzetbe került, amely létfenntartását veszélyezteti (pl. katasztrófa, elemi csapás, közeli hozzátartozó halála, közeli hozzátartozó betegsége stb.), továbbá ha a havi jövedelme – beleértve a szociális törvény 4.§ (1) bekezdésében foglalt jövedelmet is – nem haladja meg **a 70.000 forintot**, ha a kérelmező közeli hozzátartozójával közös háztartásban él, illetve **a 80.000 forintot**, ha a kérelmező egyedül él.

A kérelem elbírálásánál figyelembe kell venni a kérelmezővel közös háztartásban élő, jövedelemmel nem rendelkező eltartottak számát is. Az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója rendkívül indokolt esetben ezen összeghatárt meghaladó jövedelemmel rendelkező nyugdíjas részére is engedélyezheti az egyszeri segélyt.

Az tekintendő nyugellátásban részesülőnek, aki

- öregségi, rokkantsági, özvegyi, szülői nyugdíjban, árvaellátásban, baleseti rokkantsági, baleseti özvegyi, baleseti szülői nyugdíjban, baleseti árvaellátásban, továbbá
- bányásznyugdíjban, korengedményes nyugdíjban, egyes művészeti tevékenységet folytatók öregségi nyugdíjában, szolgálati nyugdíjban, előnyugdíjban, valamint
- mezőgazdasági szövetkezeti, mezőgazdasági szakszövetkezeti, mezőgazdasági szakszövetkezeti tagok növelt összegű járadékában, részesül.

Az egyszeri segélyt az erre a célra rendszeresített formanyomtatványon lehet kérelmezni, és fel kell sorolni azokat a különös méltánylást érdemlő körülményeket, amelyek megalapozhatják a kérelem teljesíthetőségét. A kérelem elbírálásához mellékelni kell a rendkívüli körülményeket alátámasztó igazolásokat (pl. a kérelmező nevére kiállított temetési számla, egészségi állapotra, gyógyszerköltségre vonatkozó dokumentumok, stb.).

A kérelmet a lakóhely szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál, továbbá az eddigi megyei igazgatóságok épületeiben működő ügyfélszolgálatoknál, vagy a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál.

Az egyszeri segély a kérelmező számára évente csak egy alkalommal állapítható meg. Az egyszeri segély összege **nem lehet kevesebb 15.000.- forintnál**, de nem haladhatja meg az öregségi teljes nyugdíj jogszabályban meghatározott legkisebb összegének másfélszeresét.

Ezen összeghatárt meghaladó egyszeri segélyt csak rendkívül indokolt esetben az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság főigazgatója engedélyezhet. Az engedélyezett egyszeri segélyt a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság utalja a nyugdíj folyósításával azonos módon.

XIX. Nyugdíjas munkavállalók – kereseti korlátok

227. A biztosítási jogviszony kötelező megszüntetése a nyugdíj igénylésekor

2010-től a biztosítást eredményező jövedelemszerző jogviszony megszüntetése a nyugdíj igénylésének általános feltétele lett. A korhatár előtt nyugdíjat kérőknek 2008 óta el kell dönteniük, képesek-e még tovább dolgozni, (ehhez van biztonságos jövedelemszerzési lehetőségük, munkabírásuk stb.), vagy nyugdíjat kérnek. Nyugdíjasként természetesen dolgozhatnak, de ez már egy másik munkaviszony, vagy egyéb munkavégzésre irányuló jogviszony lesz.

A korhatár betöltésekor, vagy azt követően igényelt nyugdíj megállapítás esetén is meg kell szüntetni a jövedelemszerző jogviszonyt. Később természetesen korlátlanul kereshet a nyugdíjas. A szabályozástól az várható, hogy a biztos munkajogviszony megszüntetését

megfontolják az érintettek, és megtartása érdekében hajlandóak későbbi időpontra halasztani a nyugdíj igénylését. Ettől a korcentrum szerény emelkedése, a foglalkoztatás bővülése remélhető. (Tny. 18.§ 18/A.)

Nyugdíjigényléskor a külföldön fennálló biztosítási kötelezettséggel járó jogviszonyt is meg kell szüntetni. Ugyanakkor önmagában nem jogosultságot kizáró a külföldön létesített biztosítással járó jogviszonynak megfelelő jogviszony fennállása a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat, valamint a rehabilitációs járadékot igénylők esetében. A jogosultság megnyílásának, illetőleg fennállásának vizsgálatánál a külföldön elért keresetekre, jövedelmekre is figyelemmel kell lenni. Ha a biztosítási jogviszonya fennállása mellett igényel valaki rokkantsági nyugdíjat, vagy rehabilitációs járadékot, az egyéb jogosultsági feltételek mellett azt is igazolnia kell, hogy a megrokkánását követő keresete legalább 30 %-kal alacsonyabb, mint az azt megelőző négyhavi keresetének átlaga.

228. A nyugdíj és nyugdíjszerű ellátások folyósításának korlátozása meghatározott összeget meghaladó kereset esetén

I. A korhatár alatti nyugdíjasok ellátásának szüneteltetése meghatározott összegű kereset felett

A nyugdíj megállapításának feltétele a biztosítási jogviszony megszüntetése. Ha a megszüntetett jogviszony helyébe egy új jogviszony lép, akkor arra már új szabályok vonatkoznak. E szabályok lényege, hogy mindazoknak, akik a rájuk irányadó korhatár betöltése előtt öregségi nyugdíjasként, ideértve

- az **előrehozott** ill. csökkentett összegű előrehozott öregségi nyugdíjat,
- a **korkedvezményes** nyugdíjat,
- a **korengedményes** nyugdíjat,
- a **bányásznyugdíjat** és
- az ún. **művésznyugdíjat**,
- az **országgyűlési képviselők** nyugdíját,
- a **polgármesterek** nyugdíját, továbbá
- a rájuk vonatkozó - külön törvény szerinti - eltérő nyugdíjkorhatárra vonatkozó szabályokra figyelemmel, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak **szolgálati nyugdíját** is,

keresőtevékenységet folytatnak, bizonyos nagyságú munkajövedelem megszerzése után a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság **szünetelteti a saját jogú nyugdíj folyósítását.**

A szüneteltetés alatt az érintett nyugdíjasnak minősül, tehát járnak neki az utazási és egyéb kedvezmények. A szüneteltetés alatti nyugdíjemelést az ellátás újbóli folyósításának idejétől kapja meg.

A nyugdíjas a szüneteltetés időszakában a Tbj. 25.§-a alapján az eddigi 9,5 % helyett 10 % nyugdíjjárulék, továbbá 4 % természetbeni és 2 % pénzbeli egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett.

A rendelkezések szerint az egyes naptári éveket külön-külön kell vizsgálni. A nyugdíjas minden évben rendelkezik egy éves „keretösszeggel”, amely az év első napján érvényes minimálbér 18-szorosa (**2011-ben 1.404.000 Ft**). Mindaddig, amíg az adott évi (nyugdíjjárulék alapot képező) keresete ezen keretösszeget belül marad, keresete mellett a nyugdíjat is korlátozás nélkül felveheti. Ha azonban keresete meghaladja a keretösszeget, a következő hónaptól az év végéig nyugdíját szüneteltetni kell. (Ha a keretösszeg túllépésére decemberben kerül sor, a decemberi nyugdíjat vissza kell fizetni.) E korlátozás megszűnik az öregségi nyugdíjkorhatár betöltésekor.

A keretösszegbe csak a nyugdíjazás utáni, a nyugdíjjárulék fizetés alapjául szolgáló keresetek számíthatók be, évközi nyugdíjazás esetén a még **aktív korú keresetek nem csökkentik a keretösszeget.** Az évközi nyugdíjazás esetén az évből még hátralévő időszakra a keretösszeget nem kell arányosítani, a fennmaradó időben a **teljes éves keretösszeg kihasználható.**

Ha az érintett járulékköteles keresete a tárgyévben elérte az éves maximumot, azt 10 munkanapon belül a folyósítási törzsszámmra hivatkozással be kell jelentenie a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnak, s az a keresetmaximum elérését követő hónaptól szünetelteti a nyugdíjat. A bejelentési kötelezettség elmulasztása esetén a nyugdíjas az esetleges jogalap nélkül kifizetésre kerülő ellátás teljes összegének visszafizetésére kötelezhető.

Mindazokra, akik 2007. december 31-én már saját jogú nyugdíjasok voltak, a nyugdíj és a kereset együttes igénybevételére vonatkozó fenti korlátozás, a korábbi jogszabálytól eltérően 2010. január 1-jétől sem lépett életbe, tehát ők a továbbiakban is korlátozás nélkül végezhetnek keresőtevékenységet.

(2009. évi CXVII. törvény 1§ (1))

II. A rehabilitációs járadékban részesülők munkavégzésére vonatkozó szabályok

Kereseti határ a megállapításkor (2007. évi LXXXIV. tv. 3.§ (1) ab))

Az igénylő a jogosultság megállapításakor kereső tevékenységet nem folytathat, csak ha a keresete legalább 30%-kal alacsonyabb az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó jövedelme havi átlagánál.

Kereseti határ a folyósítás alatt (2007. évi LXXXIV. tv. 4.§ (2), 13.§ (1) e))

A rehabilitációs járadék összegét **50 százalékkal csökkenteni kell**, ha kereső tevékenység folytatása esetén a rehabilitációs járadékban részesülő **3 egymást követő hónapra** vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja

- a rehabilitációs járadék összegének kétszeresét és
- a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegét.

Az ellátás **megszűnik**, illetve azt meg kell szüntetni, ha kereső tevékenység folytatása esetén a rehabilitációs járadékban részesülő **6 egymást követő hónapra** vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja

- a rehabilitációs járadék összegének kétszeresét és
- a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegét,

E módosítások a rokkantsági nyugdíj szabályaihoz igazítják a rehabilitációs járadék **kereseti korlátjára vonatkozó rendelkezéseket, amelyeket a 2010. december 31-ét követően megszerzett keresetekre kell alkalmazni**. A rehabilitációs járadék összegének kétszerese mindenki számára könnyen kiszámítható, így nem fordulhat elő, hogy valaki önhibáján kívül lépi túl a jövedelemhatárt. A rendelkezés egyszerűsödik, az ellátásban részesülők és foglalkoztatók számára is könnyebben alkalmazhatóvá válik.

A járadékban részesülő személyt bejelentési kötelezettség terheli, ha kereső tevékenységet folytat, vagy keresete, jövedelme megváltozott. A keresetre, jövedelemre vonatkozó feltételek fennállásának ellenőrzése érdekében a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv az állami adóhatóságtól kap adatokat.

A rehabilitációs járadékban részesülő feketén történő foglalkoztatásának következményei

Amennyiben a rehabilitációs járadékban részesülő foglalkoztatására az ehhez szükséges jognyilatkozat (pl. munkaszerződés) hiányában került sor, a folyósítást 3 hónap időtartamra szüneteltetni kell. Ezt követően, ismételt jogsértés esetén megszűnik a rehabilitációs járadékra való jogosultság.

III. A rokkantsági és baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülők kereseti korlátai

2009. július elsejétől változtak a kereseti korlátra vonatkozó szabályok. Ezek szerint a rokkantsági nyugdíjra jogosultság megszűnik, ha az irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt el nem érő, keresőtevékenységet folytató rokkant hat egymást követő hónapra vonatkozó (bruttó) keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja

- a rokkantsági nyugdíj összegének kétszeresét és
- a mindenkor kötelező legkisebb munkabér összegét.

(Tny. 36/D, 36/G.)

Itt is igaz tehát az, hogy a minimálbért mindenképpen megkeresheti, sőt többet is, ha az a nyugdíj kétszeresét nem haladja meg. Pl. 35 ezer Ft-os rokkantsági nyugdíj kétszerese 70 eFt, a rokkantsági nyugdíjas legfeljebb a minimálbért, 78 000 forintot keresheti meg. Ha a rokkantsági nyugdíj 60 eFt, akkor legfeljebb 120 eFt-ot kereshet.

A keresetek vizsgálatakor a külföldi kereseteket is figyelembe kell venni.

A rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra jogosultság nem szűnik meg, ha a folyamatos kereső tevékenység a hat hónapot nem éri el. (TnyR. 24. § (2))

A fenti szabályozás azokra a III. csoportba tartozó, tehát 50-79 százalékos mértékben egészségkárosodott rokkantsági / baleseti rokkantsági nyugdíjasokra vonatkozik, akik az irányadó nyugdíjkorhatárukat még nem töltötték be. 2009. január elsejétől **az I. és II. csoportos rokkantak munkavégzési korlátozása megszűnt** tehát ettől az időponttól korlátozás nélkül vállalhatnak munkát.

A kereseti korlát túllépése esetén **nem szüneteltetni kell a nyugdíj folyósítását, hanem a nyugdíjjogosultságot kell megszüntetni**. A nyugdíjfolyósító szerv határozatban intézkedik a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíj kereseti korlát túllépés miatti megszüntetéséről a korlát túllépésének megállapítását követő hónap első napjától. (TnyR.24. § (3)). A **megszüntetett rokkantsági nyugdíj nem éled fel**, ha pl. már nincs keresete a rokkantnak, hanem teljesen új eljárás keretében újra el kell végeznie az orvosi bizottságnak az egészségkárosodás mértékének vizsgálatát, meg kell állapítani, hogy az érintett személy rehabilitálható-e.

A rokkantsági és baleseti rokkantsági nyugdíjas feketén történő foglalkoztatásának következményei

Ha a rokkantsági nyugdíjas keresőtevékenységet a foglalkoztatásra irányuló jogviszony létesítéséhez szükséges jognyilatkozat (pl. munkaszerződés) hiányában végez, a nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv soron kívüli felülvizsgálatot rendel el, amelynek keretében el kell végezni az érintett személy komplex minősítését. A felülvizsgálat, illetve a komplex minősítés időtartamára a rokkantsági nyugdíj folyósítását fel kell függeszteni. Amennyiben a felülvizsgálat során megállapítható, hogy a jogosultsági feltételek továbbra is fennállnak, a rokkantsági nyugdíjat a felfüggesztés időpontjától kezdődően újból folyósítani kell. A jogosultsági feltételek hiányában a rokkantsági nyugdíjat meg kell szüntetni.

IV. Az átmeneti járadékban, rendszeres szociális járadékban, bányász dolgozók egészségkárosodási járadékában részesülőket érintő kereseti korlátozások

2008. január elseje után megállapított járadékok esetén

Az átmeneti járadékra, a rendszeres szociális járadékra és a bányász dolgozók egészségkárosodási járadékára való jogosultság megszűnik, ha a járadékos

keresőtevékenységet folytat és hat egymást követő hónapra vonatkozó keresetének, jövedelmének havi átlaga meghaladja a minimálbér összegének 80%-át.

A járadékot a megszüntetési ok megállapítását követő hónap első napjától kell megszüntetni. A járadékra való jogosultság újból megállapítható, ha a jogosultsági feltételek ismételten fennállnak. A járadék újbóli megállapítása iránti igényt a jogosultsági feltételek ismételt fennállásától számított 24 hónapon belül lehet benyújtani. A határidő elmulasztása jogvesztő (387/2007. (XII.23.) Korm. rendelet 17. § (1) e); 17. § (6); 18. §.).

2008. január elseje előtt megállapított járadékok esetén

A keresőtevékenységből származó kereset mértéke miatti megszüntetésére **2011. december 31-éig** a 2007. december 31-én hatályos rendelkezéseket*, azt követően a fent ismertetett rendelkezéseket kell alkalmazni. (387/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 22. § (7)) Tehát a már 2008 előtt megállapított járadékokra a korlátozások csak 2012. január elsejétől alkalmazandók (a határidőt további egy évvel kitolta a 358/2010. (XII. 30.) Korm. rendelet 17.§ (2) bekezdés).

*A kereseti korlátra vonatkozó, 2007. december 31-én hatályos rendelkezések azonosak voltak a rokkantsági nyugdíjasok munkavégzési korlátozására vonatkozó akkori rendelkezésekkel. A 2007. december 31-én rokkantsági nyugdíjban részesülő személyeknél akkor kellett a rokkantsági nyugdíjat megszüntetni, ha a nyugdíjas már nem volt rokkant, vagy rendszeresen dolgozott és keresete négy hónap óta lényegesen nem volt kevesebb annál a keresetnél, amelyet a megrokkulás előtti munkakörében rokkantság nélkül elérhetett volna.

(A TnyR. 2007. december 31-éig hatályos 18.§-a szerint a keresetet a rokkantsági nyugdíjra jogosultság szempontjából abban az esetben lehetett a megrokkulás előttinél lényegesen kevesebbnek tekinteni, ha a keresetnek a magánszemélyek jövedelemadójával csökkentett összege legalább 20 százalékkal alacsonyabb volt, mint a nyugdíj alapját képező átlagkereset valorizált összege. Nem volt rendszeres munkavégzésnek tekinthető, ha valaki a munkakörére megállapított teljes munkaidőnél rövidebb munkaidőben dolgozott, ha pedig már a megrokkánást megelőzően is rövidebb munkaidőben dolgozott, akkor a munkaideje a megrokkánását követően tovább csökkent.)

V. Bejelentési kötelezettség

A nyugellátásban részesülő személy tíz munkanapon belül köteles bejelenteni a nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek minden olyan tényt, adatot, körülményt, amely a nyugellátásra jogosultságát vagy a nyugellátás folyósítását érinti, így természetesen a kereseti korlát túllépését is. (Tny. 97.§ (5))

A nyugdíjfolyósító szerv a nyugdíj folyósításának szüneteltetéséről, újbóli folyósításáról, valamint a jogalap nélkül felvett nyugellátás visszafizettetéséről - a nyugellátásban részesülő személy bejelentése, illetve az állami adóhatóság által közölt éves keretösszegre vonatkozó összesített adatok alapján - hivatalból dönt. (Tny. 83/B. (2))

XX. A nyugdíjasok adózása és egyéb közterhei

229. Adóköteles a nyugdíj?

A nyugdíj adóterhet nem viselő járandóság helyett 2011-től alkalmazandóan, ismét az **adómentes** kategóriába került, tehát nem kell összevonni az esetleges egyéb jövedelmekkel. (1995. évi CXVII. (Szja) törvény 1. számú melléklet 1.2 és 4.19.)

230. Adóköteles a magán-nyugdíjpénztári szolgáltatás?

A magán-nyugdíjpénztári szolgáltatások közül az életjáradék és az egyösszegű szolgáltatás nyugellátásnak minősül, ezért nem kell utánuk jövedelemadót fizetni. (1997. LXXXII. törvény 27-28.§)

231. Nyugdíjas munkavállalónak kell-e járulékokat fizetnie?

2007-től a saját jogú nyugdíjasként folytatott kereső tevékenységre is kiterjed a nyugdíjbiztosítás. A nyugdíjasnak 2007. április 1-jétől (önkéntes vállalással már 2007. január 1-jétől) a megszerzett (járulékalapot képező) munkajövedelméből jelenleg 10 %-os egyéni **nyugdíjjárulékot** kell fizetnie, ugyanakkor e járulékfizetés ellenében a nyugdíjas további nyugdíjjogokat szerez, vagyis a tárgyévben végzett keresőtevékenység alatt fizetett nyugdíjjárulék alapja havi átlagos összegének 0,5 százalékaival meg kell emelni a nyugdíját.

Az eljárás kérelemre indul, amelyet a „Kérelem a saját jogú nyugellátás összegének 0,5 százalékos emeléséhez a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény 22/A. §-a alapján” című, az ONYF honlapjáról is letölthető nyomtatványon kell kezdeményezni a lakóhely szerint illetékes nyugdíjbiztosítási igazgatóságnál.

Nem változott az a rendelkezés, miszerint a saját jogú nyugdíjas foglalkoztatott 4 %-os egyéni természetbeni **egészségbiztosítási** járulék fizetésére is kötelezett.

XXI. Az Európai Unió tagság és a nyugdíjak

232. Hogyan érinti a nyugdíjakat hazánk Európai Unió tagsága?

Az Európai Unióban a nyugdíjak megállapításának és folyósításának, valamint a már megállapított nyugdíjak emelésének szabályait minden tagország önállóan határozza meg. A nyugdíj az adott ország nyugdíjszabályaitól és természetesen teherbíró képességétől függ. Mindezekből következően a tagság annyiban érinti a nyugdíjak nagyságát, hogy az Unióban kedvezőbbek a gazdasági növekedés feltételei, gyorsabban bővülnek azok a források amelyek nyugdíjra fordíthatók.

A különböző rendszerekben való biztosítási jogviszonyokból adódó hátrányok kiküszöbölése, illetve a megszerzett jogok védelme érdekében egy koordinációs rendelet van hatályban, amelyről bővebb információkat "Az Európai Unióhoz való csatlakozás és a

nyugdíjak” című, ONYF-kiadvány tartalmaz, amely a nyugdíjbiztosítás igazgatási szerveinél megismerhető.

Változatlanul hatályban maradtak azonban - a csatlakozás tényétől függetlenül - a Magyarország által megkötött kétoldalú szociálpolitikai és szociális biztonsági egyezmények azzal, hogy a magyar-német, magyar-osztrák, magyar-román, magyar-csehszlovák és Szlovénia vonatkozásában a magyar-jugoszláv egyezmények alkalmazását felváltják a közösség koordinációs rendeletei.

233. Nyugdíj szempontjából kiket érint hazánk Európai Uniói tagsága?

Azokat, akik egynél több uniós országban dolgoztak, vagy dolgoznak. A már nyugdíjban lévők közül azokat érinti, akiknek Magyarországon vagy az Unió országaiban szerzett szolgálati (biztosítási) idejét nem ismerték el nyugdíjának, nyugdíjainak megállapításánál. E körbe jellemzően olyanok tartoznak, akik Magyarországon nem szerezték meg a jogosultsághoz szükséges szolgálati időt és olyan uniós országba távoztak, amelyekkel nincs kétoldalú szociális biztonsági egyezményünk. (A közösségi szabályok az Unió országai mellett Izland, Liechtenstein és Norvégia vonatkozásában is alkalmazandók.)

Az EU-csatlakozás óta kérhető a korábbi kétoldalú egyezmények alapján megállapított nyugdíjak újraszámítása. Ha így kevesebb összeg jön ki, továbbra is a korábbi nyugdíjat folyósítják.

234. Hogyan számolják ki a nyugdíjat azoknál, akik több országban szereztek jogosultságot?

Ha valaki uniós országban is dolgozott, vagy dolgozni fog, akkor minden olyan országtól nyugdíjat fog kapni, ahol egy évnél több szolgálati (biztosítási) időt szerzett, feltéve, ha az összes idő összeszámításával nyugdíjjogosultságot szerzett. Az egy évnél kevesebb idő sem vész el, mert ezt az időt ahhoz az időhöz számítják, ahol az igénylő utoljára egy évnél hosszabb időn át dolgozott.

Az egyes országok az általuk fizetendő nyugdíjat saját jogszabályaik alapján számítják ki. Ennek során kétféle számítást alkalmaznak:

- Abban az esetben, ha a nyugdíjat igénylő az adott országban elérte a nyugdíjjogosultsághoz szükséges szolgálati időt, akkor úgy számolják ki a nyugdíjat, mintha csak az adott országban lenne jogosult.
- Összeadják az egyes országokban szerzett szolgálati időket, és ha ez elegendő a jogosultsághoz, akkor megállapítanak egy „eszmei nyugdíjat”. Ezt úgy határozzák meg, mintha az igénylő az összes időt az adott országban szerezte volna. Azután ennek az összegnek akkora hányadát számítják ki, amekkora hányadot az igénylő az összes szolgálati (biztosítási) időből az adott országban ért el.

Ha az igénylő megszerezte az adott országban a jogosultsághoz szükséges szolgálati időt, akkor a két számítási módon meghatározott összegből a kedvezőbbet állapítják meg nyugdíjként.

Ha az igénylő az adott országban nem szerezte meg a jogosultsághoz szükséges időt, akkor csak a másodikként említett számítás alkalmazható, így az ennek alapján meghatározott érték a nyugdíj összege.

235. Nyugdíjra jogosító idő-e a külföldi munkavégzés?

A munkavégzés minden tagországban az adott ország szabályai szerinti biztosítással és így a nyugdíjra jogosító szolgálati (biztosítási) idő szerzésével is jár. A biztosítási időket minden ország saját szabályai szerint nyilvántartja, azt felhasználja a nyugdíj kiszámításakor. Emellett a többi érintettet tájékoztatja az általa nyilvántartott időkről.

236. Hol intézik az uniós nyugdíjügyeket?

A kérelmeket azon ország illetékes intézményéhez kell benyújtani, ahol az igénylő lakik, feltéve, ha abban az országban is biztosítva volt. Ez utóbbi feltétel hiányában annál az intézménynél kell előterjeszteni a kérelmet, ahol az igénylő legutóbb biztosítva volt.

Az igényt az illetékes intézmény szabályai (kérdőíve) alapján kell benyújtani. Az igénylőnek a többi ország intézményét megkeresni nem kell, erről az illetékes intézmény gondoskodik.

237. Hová fordulhatnak az érdeklődők kérdéseikkel?

A külföldi nyugdíjügyek - a szociálpolitikai, a szociális biztonsági egyezmények és az EU vonatkozó jogszabályai alapján járó ellátások, illetve a kivándorolt, külföldön élő vagy tartózkodó személyek igényeinek – intézésével, országos hatáskörrel kizárólag a **Központi Nyilvántartó és Informatikai Igazgatóság** foglalkozik. A folyósítási feladatokat ezekben az ügyekben is a **Nyugdíjfolyósító Igazgatóság** intézi.

Hozzártartozói ellátások esetén, ha az elhunyt a magyar jogszabályok szerinti nyugdíjas volt szintén a Nyugdíjfolyósító Igazgatóságnál kell indítani az eljárást, kivéve, ha a szervezetnek saját nyugdíj-megállapító szerve van.

A nyugdíjra jogosultság elbírálása, a külföldön szerzett biztosítási idők beszámítása, stb. az erről szóló nemzetközi egyezmények, illetve az Európai Unió koordinációs rendelete szerint történik. Az EU tagországaiban és az Európai Gazdasági Térséghez tartozó államokban a koordinációs rendeletek érvényesek.

238. Hogyan történik a nyugdíjak kiszámítása a kétoldalú egyezmények alapján?

Magyarország az elmúlt évtizedekben számos országgal kötött kétoldalú szociálpolitikai vagy szociális biztonsági egyezményt. A korábban megkötött egyezmények egy részét (magyar-német, magyar-osztrák, magyar-lengyel, magyar-csehszlovák) Magyarországnak az Európai Unióhoz történt csatlakozásával 2004. május 1-jétől az EU koordinációs rendeletei váltották fel.

2006. április 1-jétől a magyar-svájci szociális biztonsági egyezmény, illetőleg 2007. január 1-jétől a magyar-bolgár, és magyar-román szociális biztonsági egyezmény helyett az EU rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az egyezmények 3 csoportra oszthatók:

Területi elven alapuló szociálpolitikai egyezmények

(magyar-román, magyar-szovjet egyezmények)

Az egyezmények lényege, hogy az ellátást a lakóhely szerinti állam illetékes intézménye állapítja meg a mindkét államban szerzett szolgálati/biztosítási idő alapján. A magyar-román egyezmény 1961. november 25-étől 2006. október 31-éig volt hatályban. A magyar-szovjet egyezmény hatálya kiterjed a volt szovjet utódállamokra Lettország, Észtország, Litvánia és Üzbegisztán kivételével.

Időarányos szociálpolitikai egyezmények

(magyar-lengyel, magyar-csehszlovák, magyar-jugoszláv, magyar-bolgár egyezmények)
Az időarányos teherviselésen alapuló egyezmények lényege, hogy a két országban szerzett szolgálati idő minden esetben összeszámításra kerül, de mindkét állam illetékes szerve csak az adott országban szerzett szolgálati idő és az összes szolgálati idő arányának megfelelő nyugdíjrészt állapít meg és folyósít. A magyar-jugoszláv egyezmény rendelkezéseit az utódállamok (Szerbia, Montenegró, Macedónia, Bosznia-Hercegovina, Szlovénia, Horvátország) esetében az alábbi kivételekkel kell alkalmazni:
- Szlovénia esetében 2004. május 1-jétől az EU koordinációs rendeletei alkalmazandók.
- Horvátország vonatkozásában 2006. március 1-jétől a magyar-horvát szociális biztonsági egyezmény rendelkezéseit kell alkalmazni. A magyar-bolgár szociálpolitikai egyezmény 1962. január 1-jétől 2006. június 30-ig volt hatályban, ezt követő időponttól a magyar-bolgár szociális biztonsági, illetőleg 2007. január 1-jétől az EU koordinációs rendeletei alkalmazandók.

Szociális biztonsági egyezmények

(magyar-német, magyar-osztrák, magyar-svájci, magyar-kanadai, magyar-horvát, magyar-bolgár, magyar-román egyezmények, a magyar-québeci, a magyar-montenegrói és a magyar-bosnyák megállapodás)

Ezen egyezmények lényege, hogy ha a nemzeti jogosultság az adott országban fennáll, akkor a nemzeti ellátás kerül megállapításra. Ha az igénylő nem rendelkezik önálló nemzeti jogosultsággal, akkor a két országban szerzett szolgálati idő összeszámításra kerül és az adott országban szerzett és az összes szolgálati idő arányának megfelelő nyugdíjrész kerül megállapításra és folyósításra.

A magyar-bolgár és magyar-román egyezmények 2007. január 1-jétől nem alkalmazandók.

Kétoldalú szociálpolitikai illetve szociális biztonsági egyezményeket kihirdető jogszabályok:

magyar-jugoszláv *	1959. évi 20. sz. tvr. 11/1959 (IX.13.) MüM.r.
magyar-csehszlovák *	1959. évi 41. sz. tvr. 9/1960 (X.16.) MüM.r.
magyar-lengyel	1959. évi 38. sz. tvr. 4/1961 (IV.22.) MüM.r.
magyar-szovjet **	1963. évi 16. sz. tvr. 7/1964. (VIII.30.) MüM.r.
magyar-svájci	1998. évi VII. tv
magyar-német	2000. évi XXX. tv. 90/2000. (VI.20.) Korm.r.
magyar-osztrák	2000. évi CXXIII. tv. 243/2000. (XII.24.) Korm.r.
magyar-kanadai	2003. évi LXIX. törvény
magyar-horvát	2005. évi CXXV. törvény
magyar-bolgár	2006. évi I. törvény
magyar-román	2006. évi II. törvény
magyar-koreai	2006. évi LXXIX. törvény
magyar-Québec	2006. évi XVII. törvény
magyar-montenegrói	2008. évi LXXII. törvény 274/2008. (XI. 21.) Korm. r.
magyar-bosnyák	2009. évi II. törvény

* az utódállamokra is érvényes

** a FÁK-tag utódállamokra is érvényes

A következőkben a nyugdíjakkal kapcsolatos fontosabb intézmények tevékenységéről adunk rövid tájékoztatást, ezzel is megkönnyítve, hogy egyedi kérdéseikkel, problémáikkal az illetékes és hatáskörrel rendelkező szervet keressék meg.

Nemzeti Erőforrás Minisztérium

1054 Budapest, V. ker., Alkotmány utca 3. Levelezési cím: 1363 Budapest, Pf. 609.

☎ (06-1) 472-8000. Internet: www.nefmi.gov.hu

A miniszter felelős több terület között a nyugdíjpolitikáért is. A miniszter e feladatkörében javaslatot készít a nyugdíjpolitikával összefüggésben, előkészíti az ezzel kapcsolatos törvények és a kormányrendeletek tervezeteit, közreműködik a kormányzati koncepciók, döntések kidolgozásában, kezdeményezi és előkészíti a nemzetközi szerződéseket.

A miniszter a nyugdíjpolitikai feladatai körében ellátja a társadalombiztosítási nyugellátások rendszerének irányításával és szervezésével kapcsolatos feladatokat, a hatáskörébe tartozó hatósági feladatokat, meghatározza az időskorúak társadalmi kirekesztődésének megátolásával, a társadalombiztosítási nyugdíjrendszerrel, - a nemzetgazdasági miniszterrel együttműködve - a társadalombiztosítási nyugellátással kapcsolatos kormányzati koncepcióból eredő feladatokat, cselekvési programokat, társfelelősként közreműködik a társadalombiztosítási nyugellátás fedezetére szolgáló befizetési kötelezettségekről és a magán-nyugdíjpénztárakról szóló jogszabályok előkészítésében. A miniszter működteti az Idősügyi Tanácsot, irányítja az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóságot és a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatalt.

A miniszter egyedi nyugdíj- illetve egyéb ellátási ügyekben, döntések felülvizsgálatában, méltányossági ügyekben hatáskör hiányában nem járhat el. Ezekben az ügyekben az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság illetve a nyugdíjbiztosítási igazgatóságok és a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság rendelkezik hatáskörrel, így a minisztériumba érkező ilyen tárgyú levelek is hozzájuk kerülnek.

Ugyancsak megoldhatatlan feladat lenne a miniszter számára az évente több ezer telefoni, személyes és levélbeli megkeresésnek személyesen eleget tenni, ezekre válaszolni. Ezért jött létre a minisztérium szervezetében a Szociális Lakossági és Tájékoztatási Osztály és annak keretében az Ügyfélszolgálati Iroda, hogy minden érdeklődő szakszerű felvilágosítást és segítséget kaphasson az ezzel foglalkozó szakemberektől.

Ügyfélszolgálat: 1054 Budapest, Hold u. 1.

Ügyfélfogadás:

Szociális ügyek	795-3168	ugyfelszolgalat@nefmi.gov.hu	hétfőtől csütörtökig: 9-15 óráig
Munkajogi ügyek:	795-3167	info@lab.hu	pénteken: 9-13 óráig

A két ügyfélszolgálat más minisztériumokhoz tartozik, de azonos ügyfélszolgálati irodában működnek.

Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság (ONYF)

1132 Budapest, Visegrádi utca 49.

☎ (06-1) 270-8000

Levelezési cím: 1392 Budapest, Pf. 251

E-mail cím: onyf@onyf.hu

Internet: www.onyf.hu

Feladatait és hatáskörét, illetve szervezetét a közelmúltban módosított 289/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet szabályozza. Az ONYF a nyugdíjpolitikáért felelős miniszter irányítása alatt, központi hivatalként működik. A hatáskörébe tartozó feladatokat az ország egész területére kiterjedő illetékességgel látja el.

Az ONYF önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv. Költségvetését a Nyugdíjbiztosítási Alap költségvetésében kell meghatározni. Az ONYF-et a főigazgató vezeti. A főigazgatót a miniszter javaslatára a miniszterelnök nevezi ki és menti fel, az egyéb munkáltatói jogköröket a miniszter gyakorolja.

A kormány az ONYF-et jelölte ki a Nyugdíjbiztosítási Alap kezeléséért felelős szervnek.

Az ONYF központi igazgatási szervei a **Nyugdíjfolyósító Igazgatóság** és a **Központi Nyugdíjnyilvántartó és Informatikai Igazgatóság**. A központi igazgatási szervek önállóan működő és gazdálkodó, az ONYF-től elkülönült költségvetési szervek, és az ONYF közvetlen irányítása alatt állnak.

- A Nyugdíjfolyósító Igazgatóság külön jogszabályban meghatározott elsőfokú nyugdíj-megállapítási, illetve nyugdíj-folyósítási feladat- és hatáskörrel rendelkezik.
- A Központi Nyugdíjnyilvántartó és Informatikai Igazgatóság külön jogszabályban meghatározott elsőfokú nyugdíj-megállapítási feladat- és hatáskörrel, továbbá központi nyilvántartási és informatikai feladat- és hatáskörrel rendelkezik.

A **nyugdíjbiztosítási igazgatóságok** a fővárosi és megyei kormányhivatalok szakigazgatási szervei. Illetékességi területük – a főváros kivételével – megegyezik a megyei kormányhivatalok illetékességével. A fővárosi nyugdíjbiztosítási igazgatóság illetékessége Budapest főváros és Pest megye területére is kiterjed.

A Kormány első fokon eljáró nyugdíjbiztosítási igazgatási szervnek a nyugdíjbiztosítási igazgatóságokat és a központi igazgatási szerveket, míg másodfokúnak az ONYF-et jelölte ki. A nyugdíjbiztosítási igazgatóságok és a központi igazgatási szervek hatósági ügyeiben a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság és a felügyeleti szerv is az ONYF. Az ONYF vezetője vagy más kormánytisztviselője a központi igazgatási szervek vezetőjét vagy kiadmányozási jogkörrel rendelkező ügyintézőjét az elsőfokú közigazgatási hatósági eljárásban nem utasíthatja.

Nyugdíjfolyósító Igazgatóság (NYUFIG)

Cím: 1139 Budapest, Váci út 73.
Postafiók: 1820 Budapest
E-mail cím: nyufig@onyf.hu
☎ (06-1) 270-8999, 270-8800,
350-2755, 350-2355, 350-0155
zöld szám: 06-80 204-884

Ügyfélfogadás:
H-Cs: 7:30-15:15
P: 7:30-13:00
Ügyelet: Sze: 15:15-18:00

Az ágazat legnagyobb igazgatási szerve, az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság felügyelete és irányítása alatt működik.

Feladata a Nyugdíjbiztosítási Alapot terhelő, illetve más forrásból finanszírozott ellátások folyósítása, egyes – hozzátartozói – ellátások megállapítása, továbbá számos egyéb, a nyugdíjasok tömegét érintő feladat ellátása.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) (volt APEH)

☎ **Vezetékes kék hívószám:** (06-40) 42-42-42
06-20
06-30 33-95-888 (hálózaton belüli tarifával)
06-70

Az állami adóhatóság a járulék- és tagdíjfizetési kötelezettség bejelentésével, a járulék- és tagdíj bevallásával, megfizetésével, nyilvántartásával, a járulékkötelezettség megsértésével kapcsolatos jogkövetkezmények megállapításával, a járuléktartozás beszédésével, behajtásával kapcsolatos hatósági ügyben, továbbá a járulékkötelezettség bevallásának ellenőrzésével összefüggő hatósági ügyekben jár el.

Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF)

1013 Budapest, Krisztina krt. 39. Központi levélcím: 1535 Budapest, 114. Pf. 777.,
☎ (06-1) 4899-100, Központi fax: (36-1) 4899-102

A magán-nyugdíjpénztárak és az önkéntes nyugdíjpénztárak tevékenysége illetve az üzleti biztosítók és bankok ez irányú tevékenysége felett az állam a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletén keresztül gyakorol felügyeletet.

Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal (NRSZH) (volt ORSZI)

Székhely: Budapest, 1071 Damjanich u. 48. Postacím: 1406 Budapest Pf.: 4.
Központi telefonszám: ☎ (06-1) 462-64-00, Faxszám: (06-1) 462-64-01
Ügyfélszolgálat (személyes ügyfélfogadás nincs): 462-64-64
További telefonszámok: 462-64-22, 462-64-65, 462-64-66 462-64-77
Központi elektronikus levélcím: orsz.szoc@t-online.hu Honlap: www.orszi.hu

A Kormány az

- elsőfokú orvosszakértői/rehabilitációs szakértői szervként a Hivatal kirendeltségeit,
- másodfokú szervként a Hivatal regionális igazgatóságait jelöli ki.

A Hivatal jogszabályban meghatározott közigazgatási hatósági eljárásokban szakhatóságként vesz részt, e feladatkörében szakhatósági állásfoglalást ad

- a) a rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugellátás,**
- b) a hozzátartozói nyugellátás,**
- c) a baleseti járadék,
- d) a rehabilitációs járadék,**
- e) a rokkantsági járadék,
- f) a rendszeres szociális járadék, átmeneti járadék,
- g) a fogyatékosági támogatás,
- h) a bérpótló juttatás, a rendszeres szociális segély,
- i) a magasabb összegű családi pótlék,
- j) a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka,
- k) a bányászati dolgozók társadalombiztosítási kedvezményei,
- l) a hadi rokkantsági ellátások

megállapításához.

A szakvéleményt és a szakhatósági állásfoglalást megalapozó vizsgálatokat

- a kirendeltségen működő elsőfokú szakértői bizottságok és
- a regionális igazgatóságon működő másodfokú szakértői bizottságok végzik.

Szakhatósági eljárás esetén az eljárására irányadó ügyintézési határidő – ha jogszabály másként nem rendelkezik – harminc nap.

A Hivatal – jogszabályban meghatározott esetekben – komplex minősítést végez, amely során

- a) az egészségkárosodás mértékét, ideértve a foglalkozási eredetű (üzemi baleset, foglalkozási betegség) egészségkárosodás mértékét is, továbbá
- b) ha az egészségkárosodás mértéke azt indokolja
 - ba) a szakmai munkaképességet,
 - bb) a rehabilitálhatóságot, a rehabilitáció lehetséges irányát, a rehabilitációs szükségleteket, a rehabilitációhoz szükséges időtartamot

kell vizsgálni.

Komplex minősítés elvégzésére irányuló szakhatósági eljárás esetén a megkereső hatóság a Hivatal rendelkezésére bocsátja a komplex minősítés elvégzéséhez szükséges iratokat, így különösen

- a) az érintett személy egészségi állapotára, gyógykezelésére, rehabilitációjára vonatkozó összefoglaló adatokat tartalmazó háziorvosi, kezelőorvosi véleményt,

- b) ha az érintett személy foglalkoztatott és a megalapozott szakhatósági állásfoglalás kiadásához szükséges,
a foglalkozás-egészségügyi alapszolgáltatás orvosának tájékoztatóját az érintett személy munkaköri feladatairól, a munkavégzés körülményeiről, kockázati viszonyairól, arról, hogy az érintett személy egészségi állapota alapján jelenlegi munkakörében továbbfoglalkoztatható-e,
c) az egészségügyi dokumentációt, ha az érintett személy korábban egészségügyi ellátásban részesült, és
d) a jogszabály vagy az ellátást megállapító közigazgatási hatóság által rendszeresített formanyomtatványt vagy nyilatkozatot.

Személyes vizsgálatot kell végezni, ha

- a) jogszabály azt kötelezővé teszi,
b) a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció, egyéb irat alapján megalapozottan nem ítéltethető meg az érintett személy állapota, vagy
c) a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció, egyéb irat alapján – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – az ellátásra való jogosultságnak a szakértői bizottság által vizsgált feltételei nem állnak fenn.

A komplex minősítés során a szakértői bizottság

- a) legalább két tagja orvosszakértő,
b) legalább egy tagja foglalkoztatási szakértő,
c) legalább egy tagja szociális szakértő.

A szakértői bizottság az egészségkárosodás mértékét, a fogyatékossgot, a szakmai munkaképességet, valamint a rehabilitálhatóságot a jogszabályokban és a szakmai szabályokban foglaltaknak megfelelően véleményezi. A szakmai szabályokat a Hivatal a honlapján közzéteszi.

Az Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet, illetve jogelődjei által kiadott szakvélemények, szakhatósági állásfoglalások – időbeli hatályuk alatt – továbbra is felhasználhatók.

(331/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet)

ADATVÉDELMI TÁJÉKOZTATÁS

Tájékoztatjuk tisztelt Ügyfeleinket, hogy a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 3.§ (5) bekezdése kimondja, hogy az érintett kérelmére indított eljárásban a szükséges adatainak kezeléséhez való hozzájárulását vélelmezni kell.

Az adatkezelés fogalmába beletartozik többek között a személyes adatok felvétele, tárolása, feldolgozása és szükség esetén továbbítása is.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 22.§ (2) bekezdése szerint, hatáskör vagy illetékesség hiányában a hatóság a kérelmet és az ügyben keletkezett iratokat - az ügyfél egyidejű értesítése mellett - haladéktalanul, de legkésőbb a kérelem megérkezésétől, folyamatban levő ügyben a hatáskör és illetékesség hiányának megállapításától számított öt napon belül átteszi a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz.

Nemzeti Erőforrás Minisztérium
Szociális Lakossági és Tájékoztatási Osztály

Nemzeti Erőforrás Minisztérium
Szociális, Család- és Ifjúságügyi Államtitkárság - Kabinet
Szociális Lakossági és Tájékoztatási Osztály

Összeállította: dr. Nyári János
Lektorálta: Hulák Zsuzsa
Kiadó: dr. Veres Gábor

A minisztérium postacíme:
1373 Budapest, Postafiók 609.

A minisztérium központi telefonszáma:
795-1200 (Szalay utcai épület)
Államtitkárság központi telefonszáma:
473-8100 (Alkotmány utcai telephely)

Ügyfélszolgálat	Telefon	E-mail
szociális ügyek, családtámogatás, nyugdíj	795-3168	ugyfelszolgalat@nefmi.gov.hu
munkajog	795-3167	info@lab.hu

Ügyfélfogadási idő:
hétfőtől-csütörtökig 9-15 óráig
pénteken 9-13 óráig

Osztályunk honlap elérhetősége:

<http://www.kormany.hu/hu/nemzeti-eroforras-miniszterium/szocialis-csaladi-es-ifjusagugyvert-felelos-allamtitkarsag/hirek/csaladi-tudakozo-tajekoztatas-tanacsadas>